

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Mateja Delakorda
Medijska reprezentacija politike Evropske unije v Sloveniji
Magistrsko delo

Ljubljana, 2013

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Mateja Delakorda

Mentorica: red. prof. dr. Karmen Erjavec

Medijska reprezentacija politike Evropske unije v Sloveniji

Magistrsko delo

Ljubljana, 2013

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici red. prof. dr. Karmen Erjavec za vse usmeritve, neštete napotke in nasvete. Hvala vam za izjemno podporo in potrpežljivost, ki ste mi ju izkazali v času nastajanja magistrske naloge.

Hvala možu Simonu za vso ljubezen, pomoč in spodbude ter razumevanje.

Hvala tudi staršem Zdenki in Alešu, starim staršem Heleni in Edvardu ter bratu Tomažu. Na dolgi študijski poti ste mi vedno stali ob strani in verjeli vame.

Končna zahvala gre še moji dragi prijateljici Mojci za pomoč pri lekturi in vsem novinarjem ter urednikom, ki so si vzeli čas in odgovorili na vprašanja o novinarskih praksah in njihovih interpretacijah politike EU.

Medijska reprezentacija politike Evropske unije v Sloveniji

Strokovnjaki so soglasni, da ustrezna medijska pokritost evropskih vprašanj in politike prispeva k demokratični legitimnosti Evropske unije. V kontekstu kritike medijskega pokrivanja politike EU, ki ne prispeva k evropeizaciji, smo si zastavili cilj ugotoviti, kako slovenski mediji reprezentirajo informacije o evropski politiki. Ker so se dosedanje slovenske študije osredotočale na analize poročanj o posameznih tematikah, se ukvarjale predvsem s tekstualnimi analizami in vidiki recepcije pri medijski vzgoji, zanemarjale odnos do EU zadev znotraj uredništev ter se niso osredotočale na kvalitativno analizo produkcije novic, smo skušali zapolniti raziskovalno vrzel in si zastavili tri raziskovalna vprašanja: kako slovenski mediji poročajo o politiki evropske unije, kako slovenski uredniki in novinarji interpretirajo tematike, povezane z evropsko politiko, in kakšna je novinarska praksa pokrivanja EU tematik v Sloveniji. Na raziskovalna vprašanja smo odgovorili s pomočjo KDA in poglobljenih intervjujev ter ugotovili, da slovenski mediji politiko EU prevladujoče tematizirajo kot zunanjo politiko EU, integracijo in monetarne zadeve, pokrivanje tematik pa je vezano izključno na institucionalen okvir. Razlogi za takšno pokrivanje so v novinarskih praksah, za katere je značilno minimalno in rutinsko odkrivanje novic, neizdelana uredniška politika, pri čemer se politiko EU umešča v zunanjepolitične redakcije, neizdelane predstave o občinstvu, dojemanje vloge novinarstva v izpolnjevanju informativne funkcije, pomanjkanju financ in dopisnikov in tudi nizek status evropski novic v uredništvih. Ugotavljamo, da obstoječa medijska reprezentacija politike EU bistveno ne prispeva k demokratizaciji političnih procesov na evropski ravni, evropeizaciji in zmanjšanju komunikacijskega primanjkljaja.

Ključne besede: novinarstvo, politika evropske unije, evropska javna sfera, evropeizacija

Media Representation of the politics of the European Union in Slovenia

Experts agree that an appropriate media coverage of EU issues and policies contribute to the democratic legitimacy of the EU. Our goal was to determine how the Slovenian media represent information about EU politics. Since current studies have been mostly dealing with the Slovenian analysis of reporting on individual topics, they have been focusing on textual analysis and have been neglecting editorial board function and since they have not been focusing on qualitative analysis of news production, we have tried to fill the research gap with three research questions: how do Slovenian media report on the EU, how do Slovenian editors and journalists interpret matters related to EU policy and what is the journalistic practice of coverage of EU issues in Slovenia. Research questions were answered by CDA and in-depth interviews. We found out that EU politics is mostly thematized as EU foreign policy integration and monetary affairs, meanwhile the coverage is connected to the institutional framework. Reasons for such media coverage are in journalistic production practice which includes: minimal and routine finding news, no explicit editorial policy, EU policy is a part of foreign policy editorial departments, undeveloped audience perception, informative function of giving news, lack of finances and correspondents and low status of EU news in the news rooms. We found out that existing media representation of the EU politics does not significantly contribute to the democratization of the political process at the European level, Europeanisation and communication deficit reduction.

Keywords: Journalism, politics of European Union, European public sphere, europeization

UVOD	8
1 VLOGA MEDIJEV V EVROPSKI JAVNI SFERI	11
1.1 Demokratični in komunikacijski primanjkljaj ter evropeizacija v medijih	13
2 MEDIJI, NOVINARJI IN POLITIKA	15
2.1 Odnos med mediji in politiko	15
2.2 Slovensko politično novinarstvo	16
3 NOVINARSKA PRAKSA V SPOROČANJSKEM PROCESU	18
3.1 Zbiranje informacij.....	18
3.2 Izbiranje informacij.....	19
3.3 Oblikovanje novinarskega sporočila	20
4 ZNAČILNOSTI NOVINARSKEGA SPOROČANJA O POLITIKI EU.....	21
4.1 Dejavniki oblikovanja novic o politiki EU	23
4.1.1 Predstavništva za odnose z javnostmi institucionalnega trikotnika	24
4.1.2 Finance	25
4.1.3 Ugled medija	25
4.1.4 Predstava o poklicu	25
4.1.5 Predstava o občinstvu.....	27
4.1.6 Domača uredništva, uredniška politika in status novic o evropski politiki	27
4.2 Novinarsko poročanje o politiki EU v Sloveniji	28
5 MEDIJSKA REPREZENTACIJA POLITIKE EU V SLOVENSkih MEDIJIH.....	31
5.1 Metodologija	31
5.2 Rezultati kritične diskurzivne analize novinarskih prispevkov.....	37
5.2.1 Analiza tem.....	37
5.2.1.1 Zunanja politika	37
5.2.1.2 Evropska integracija.....	40
5.2.1.3 Monetarne zadeve.....	42
5.2.2 Analiza oblike.....	45

5.2.3 Viri informacij	47
5.3 Novinarska praksa oblikovanja novic o politiki EU v Sloveniji	49
5.3.1 Novinarska interpretacija tematik.....	50
5.3.1.1 Dojemanje novinarske vloge pri pokrivanju politike EU.....	50
5.3.1.2 Status evropskih novic v uredništvih	50
5.3.1.3 Predstava o občinstvu	51
5.3.1.4 Pomen evropskih tematik.....	52
5.3.2 Novinarska praksa pokrivanja EU tematik	53
5.3.2.1 Novinarske rutine	53
5.3.2.2 Uredniške politike.....	54
5.3.2.3 Kriteriji objave	56
5.3.2.4 Inicijatorji vsebin	56
5.3.2.5 Zbiranje informacij in viri informacij	57
5.3.2.6 Preiskovalno novinarstvo.....	59
5.3.2.7 (Ne)krično novinarstvo.....	60
5.4 Diskusija.....	61
6 SKLEP.....	67
7 LITERATURA.....	70
PRILOGE	78
Priloga A: Intervju z Večerovo dopisnico iz Bruslja Darjo Kocbek	78
Priloga B: Intervju z urednikom časnika Žurnal Matejem Koširjem.....	83
Priloga C: Intervju z Juretom Rejcem (novinar za 24ur.com).....	86
Priloga Č: Intervju z Aleksandrom Kolednikom, spletnim novinarjem rtvslo.si	89
Priloga D: Intervju z urednikom zunanje politike časnika Delo Vesom Stojanovom	94
Priloga E: Intervju z dopisnico RTV SLO Eriko Štular	97
Priloga F: Intervju z urednikom zunanjepolitične redakcije časnika Dnevnik Zoranom Senkovičem.....	101

Priloga G: Odgovori Jožice Dornič, urednice Dolenjskega lista.....	104
Priloga H: Odgovori Barbare Čepirlo, urednice Notranjsko-kraških novic	106

UVOD

Mediji imajo zelo pomembno vlogo pri podajanju vedenja o tujini oz. Evropski uniji (EU) (Simeunovič 2009; Rosengren 2000/2003), saj so glavni vir informiranja (Machill in drugi 2006; Erjavec in Volčič 2010). Raziskovalci medijskih in novinarskih študij se vedno bolj osredotočajo na pomen medijev pri poročanju o evropski politiki in na vlogo medijev pri ustvarjanju evropeizacije (Slaatta 2006; Machill in drugi 2006; Brüggemann in Königslow 2007). Evropski državljani se za informacije o EU zanašajo na medije, zato je analiziranje medijskega poročanja o EU pomembno in relevantno (Menéndez Alarcón 2010, 1). Sodeč po raziskavah dve tretjini Evropejcev meni, da je v medijih premalo informacij o EU (Evropska komisija 2007) in da se malo prostora nameni tovrstnim tematikam (de Vreese 2001; Peter in de Vreese 2004; AIM Research Consortium 2006; Machill in drugi 2006; Evropska komisija 2007; Erjavec 2009). Delež novic, ki so v avdiovizualnih medijih povezane z EU, znaša v državah članicah deset odstotkov in zaostaja za deležem novic, povezanih z ZDA (Poročilo o aktivnem dialogu z državljani 2009). Evropske teme niso na naslovnicač časopisov in so, paradoksalno z raziskavami, ki kažejo, da si državljani želijo več informacij o EU, nezanimive za bralce (AIM Research Consortium 2006). Zato je cilj magistrskega dela ugotoviti, na kakšen način mediji reprezentirajo informacije o EU.

Ker se dosedanje slovenske študije medijskega poročanja o evropski politiki (Velikonja 2005; Erjavec 2009; Vidmar Horvat 2009; Vogrinčič 2009; Čepič 2009; Prpič 2009) osredotočajo predvsem na poročanje o določeni tematiki (vstop v EU, sprejetje finančne perspektive, slovensko predsedovanje EU) bo v magistrskem delu poudarek na pokrivanju evropske politike v določenem obdobju, ne glede na tematiko, saj bo tako omogočen celovitejši vpogled v medijsko reprezentacijo evropske politike, razvidno bo tudi, katere so ključne teme in kdo so protagonisti (Machill in drugi 2006). Zato se prvo raziskovalno vprašanje glasi:

RV 1: Kako slovenski mediji poročajo o politiki Evropske unije?

Evropsko politiko se prikazuje z negativnega zornega kota (AIM Research Consortium 2006; Erjavec in Volčič 2010) in s poudarkom na nacionalni politiki – dejavnik za izbiro evropske novice je nacionalna relevantnost (Gleissner in de Vreese 2005; Firmstone 2008; Preston 2009). Na mednarodnem nivoju je bilo ugotovljeno, da zadeve EU ne uživajo visoke novičarske vrednosti (AIM Research Consortium 2006), saj uredništva izhajajo iz predpostavke, da tovrstne tematike občinstva ne zanimajo (prav tam; Erjavec 2009; Čepič

2009). Paradoksalno imamo Slovenci do te nadnacionalne strukture ambivalenten odnos, ki je sicer skladno z omenjeno uredniško predpostavko po eni strani apatičen ter ciničen (Politbarometer 2007), po drugi strani pa Slovenci vseeno menijo, da je članstvo Slovenije v EU dobra stvar, da je Slovenija s članstvom v EU pridobila ter da ima EU pozitiven ugled (Eurobarometer 2009). Podobno analogijo je mednarodna raziskava v nekaterih primerih pokazala na povezanosti med pozitivnim in pripadnim odnosom novinarjev do EU, a hkrati neaktivnim poročanjem o EU (AIM Research Consortium 2006). Zato si je smiselno zastaviti naslednje raziskovalno vprašanje o odnosu do zadev EU znotraj slovenske novinarske produkcije, kjer se dosedanje preučevanje medijskega diskurza ukvarja predvsem s tekstualnimi analizami (Velikonja 2005; Vidmar Horvat 2009; Vogrinčič 2009; Čepič 2009; Prpič 2009) in vidikom recepcije pri medijski vzgoji (Erjavec in Volčič 2010):

RV2: Kako slovenski uredniki in novinarji interpretirajo tematike, povezane z evropsko politiko?

Edina dosedanja raziskava v Sloveniji, ki je namenila kvalitativen poudarek novinarski produkciji (Erjavec 2009), se je osredotočila na interakcijo z viri, ne pa toliko na samo novinarsko prakso. Druga študija se je vprašanja lotila le bežno, v kvantitativnem smislu funkcionalne in teritorialne dimenzije postavitev tem v že obstoječe uredniške politike (Čepič 2009, 49). Omenjena vrzel implicira naslednje raziskovalno vprašanje:

RV3: Kakšna je novinarska praksa pokrivanja EU tematik v Sloveniji?

Na raziskovalna vprašanja bomo skušali odgovoriti s pomočjo dveh metod. Pri prvem raziskovalnem vprašanju nam bo v pomoč kritična diskurzivna analiza (KDA), s katero bomo analizirali novinarske prispevke, povezane s poročanjem politike EU naslednjih medijev: časnike *Delo*, *Dnevnik*, *Večer*, *Finance*, *Slovenske novice*, *Žurnal 24*, dnevno informativne oddaje *Dnevnik*, *24.ur*, spletna podaljška *www.rtv slo.si* in *24ur.com*, *Dolenjski list*, *Notranjsko-kraške novice*. S pomočjo poglobljenih intervjujev bomo skušali odgovoriti na drugo in tretje raziskovalno vprašanje, s čimer bomo nadgradili odgovor na prvo raziskovalno vprašanje, saj bomo tako ugotovili, kakšna je vloga novinarjev in novinarskih praks pri reprezentiranju diskurza o politiki EU (Philo 2007, 185).

Magistrsko nalogo bomo začeli s teoretičnim delom. Najprej bomo na podlagi teorij evropske javne sfere predstavila širši kontekst, v katerega so novinarstvo in mediji prek različnih funkcij vključeni kot most med političnimi institucijami EU in državljani EU. Širši kontekst

raziskovalnega problema in orodje pri odgovarjanju na raziskovalna vprašanja prav gotovo predstavlja vprašanje odnosa med mediji (novinarji) in politiki, kar bo opisano v drugem poglavju, podane pa bodo tudi značilnosti slovenskega političnega novinarstva. V tretjem poglavju bomo na podlagi opravljenih študij in analiz povzeli značilnosti novinarskega poročanja o politiki EU v obsegu evropske javne sfere ter naredili presek dejavnikov, ki vplivajo na novinarsko poročanje o politiki EU, pozornost bomo poleg tega namenili tudi dosedanjim slovenskim študijam tega področja in opisali ugotovitve. Ker način, po katerem novice nastajajo, pomaga določiti, kaj je sporočeno (Strentz 1989, 3), bomo v nadaljevanju predstavili značilnosti sodobne novinarske prakse v sporočanjem procesu, s tem pa tudi izhodišča za analizo značilnosti novinarske produkcije oblikovanja sporočil o politiki EU. Peto poglavje bo namenjeno empiričnemu delu magistrske naloge, ki temelji še na opredelitvi metodologije, utemeljitvi vzorca in predstavitvi ugotovitev KDA analiziranih prispevkov, rezultatom poglobljenih intervjujev in diskusijskim ugotovitvam, vezanim na teoretske nastavke. Šesto poglavje pa je namenjeno sklepu z odgovori na raziskovalna vprašanja.

1 VLOGA MEDIJEV V EVROPSKI JAVNI SFERI

Vprašanje obstoja evropske javne sfere temelji na predpostavki, da mediji opravljajo demokratično funkcijo mediatorja med vejami oblasti in državljani. Povedano drugače, mediji prenašajo informacije – tudi tiste, ki izhajajo iz javne debate – med političnimi institucijami EU in državljani EU (Erjavec 2009, 123). Mediji predstavljajo stopnjo demokratičnosti določene kulture v določeni državi, zastopajo interes državljanov proti interesu posameznikov (Preston 2009, 124) in so most med Evropo ter javnostjo, saj je ta zaradi komunikacijskega šuma z EU institucijami odvisna od informacij, ki jih dobi prek medijev (Koopmans in Erbe 2004; Koopmans 2007).

Ker enotna definicija evropske javne sfere ne obstaja (Risse in Van de Steeg 2003; Splichal 2005), se empirične študije poslužujejo različnih kriterijev, prek katerih opravičujejo ali pa zanikajo obstoj evropske javne sfere (Risse in Van de Steeg 2003, 2). De Vreese (2007, 6) pravi, da je to arena, ki državljanom omogoča interakcijo in izmenjavo enakih političnih zadev. Proučevanje analiz medijskega poročanja ne smemo zamenjati z javno sfero (Splichal 2005, 166), saj so množični mediji, v našem primeru analizirani medijski teksti, le forum te javne sfere (van de Steeg 2002, 507), oziroma, analizirani mediji so le eden od forumov evropske javne sfere. Medijska vsebina namreč ni statično reprezentativna, saj člani javnosti uporabljajo različne vire in si vsebine različno razlagajo (Splichal 2005, 166). Ker pa bomo v magistrski nalogi raziskali, kako mediji reprezentirajo evropske politične teme in ker se ne sprašujemo o intenziviteti ali celo obstoju evropske javne sfere ter percepciji občinstva, je pregled različnih opredelitev evropske javne sfere smiseln, saj se ne sprašujemo o intenziviteti ali celo obstoju evropske javne sfere ter percepciji občinstva. Pregled bo pripomogel k operacionalizaciji analize same ter k zaznavanju problema v medijskem poročanju o določeni zadevi – poročanju o politiki EU.

Teoretiki ločijo dva modela javne sfere (Koopmans in drugi 2000; Machill in drugi 2006, 61), in sicer (1) panevropsko javno sfero, ki jo Gerhards (Splichal 2005, 165) opredeli kot javno sfero, ki transcendirata posamične države ter (2) evropsko javno sfero kot rezultat nacionalnih javnih sfer, ali, kot to opredeli Gerhards (prav tam), javna sfera, ki integrira ali evropeizira

nacionalne javnosti. Da bi bila prva oblika izpolnjena, morajo biti akterji javne sfere¹ transnacionalizirani, nad obstoječimi nacionalnimi prostori, s pomočjo evropskih informativnih medijev, a teh v pravem pomenu ni, zaradi jezika (Šabec 2006, 245) in neenotne novinarske kulture (Baisnée, 2007; Örnebring, 2009). Druga oblika pa predpostavlja posvečanje pozornosti evropskim temam in institucijam znotraj posameznih nacionalnih javnih sfer (Šabec 2006, 245).

Teorije javne sfere izpostavljajo štiri funkcije, ki jih imajo mediji v postopku oblikovanja evropskih politik (Koopmans in Erbe 2004): (1) Legitimacijsko funkcijo – mediji namreč evropskim akterjem, vsebinam in politikam zaradi odsotnosti neposredne komunikacije omogočajo vidnost, omogočajo javno odzivnost in prav tako legitimnost političnih procesov; (2) Odzivno funkcijo (*responsiveness function*) – prenašajo informacije o željah in skrbih državljanov; (3) Funkcija odgovornosti (*accountability*) – javnost je zaradi oddaljenosti in kompleksnosti večnivojske politike ter zaradi pomanjkanja neposrednih izkušenj pri izoblikovanju lastnega mnenja odvisna od medijev; (4) Sodelovalno funkcijo (*participation function*) – udeležba državljanov v procesu oblikovanja politik EU je ponavadi pogojena z dostopom do množičnih medijev. Le majhno število dobro organiziranih akterjev ima namreč neposreden dostop do oblikovalcev evropskih politik (npr. lobisti v Bruslju). Posredno pa se civilna družba s pomočjo nevladnih organizacij, državljanskih pobud in družbenih gibanj lahko mobilizira prav prek medijev. Vendar pa se po navedbah študij evropske javne sfere mediji ne posvečajo evropskim tematikam na tovrsten način (Preston 2009, 124).

Pomembno je, da javne sfere – v našem primeru nacionalno in evropsko – dojemamo povezano, razlike med njima pa razumemo odvisno od odnosov moči (Splichal 2005, 171). Evropska integracija namreč neizogibno vključuje tudi ponovno razporeditev moči v institucionalnem smislu, v javnih razpravah in politični mobilizaciji (Koopmans 2007, 188).

¹ Javno sfero tvorijo tri kategorije akterjev, to so govorniki, kolektivni (politični) akterji, ki skušajo mobilizirati privrženca za svoje interese in ideje, množični mediji, ki reflektirajo in konstruirajo medijska sporočila, širša javnost – volilno telo, potrošniki itd. – od katerih so odvisni množični mediji in politični akterji (Neidhardt v Koopmans in ostali 2000, 13)

1.1 Demokratični in komunikacijski primanjkljaj ter evropeizacija v medijih

Razpravljanje o reprezentaciji politike EU je relevantno predvsem v povezavi z razpravljanjem o demokratičnem primanjkljaju, ki se navezuje na kritiko poročanja medijev držav članic o zadevah EU in na nezmožnost evropskih institucij, da bi komunicirale z državljani (Firmstone 2008, 424) ter jih vključile v odločevalske procese. Gre za razkorak med institucionalnim razvojem Evrope in prevlado nacionalnih političnih prostorov kot podlage za javno razpravo in participativno državljanstvo (Koopmans 2007, 183). Kot pravi Gerhards (Machill 2006, 62), javni primanjkljaj povzroči pomanjkljivo in nacionalno usmerjeno novinarsko poročanje, medtem ko nadnacionalne politične strukture oz. institucije EU in ne nacionalne intenzivno sprejemajo politične odločitve. Posledice se kažejo v neinformiranosti državljanov o odločitvah, ki neposredno vplivajo na njihova življenja. Kako intenzivno se vrši komunikacija, razlaga pojem evropeizacije. Ta v osnovi nosi pomen sprememb, ki jih v regionalna okolja prinaša evropska integracija (Vink 2002), mediji pa so pokazatelj, v kolikšni meri se spremembe sploh prenašajo. Jurgen Gerhard pravi, da evropeizacija pomeni povečano pozornost nacionalnih javnih sfer, nacionalnih medijev, poročanju o evropskih tematikah (Machill 2006, 61; Erjavec 2009, 124). Trdi tudi, da je najprej treba demokratizirati evropske institucije in njihove odnose do evropskih državljanov (Šabec 2006, 245). V okviru evropeizacije se povezovanje nacionalnih javnosti omejuje na (1) tematiziranje evropskih tem in akterjev v nacionalnih javnih sferah ter na (2) oceno tem in akterjev v nenacionalni državni perspektivi po drugi strani (Gerhards v Splichal 2005, 165).

Pojem evropeizacije označujejo naslednji indikatorji (Machill in drugi 2006, 61–62) ali oblike evropeizacije javne sfere (Koopmans in Erbe 2004, 6):

1. Horizontalna evropeizacija, kjer akterji EU stopajo v debato z akterji drugih krajev. Pomeni komunikacijsko povezavo med različnimi državami članicami (Koopmans in Erbe 2004, 6). V medijih se to izraža kot poročanje o drugih evropskih državah. Evropeizacija se na tak način lahko vrši v šibkejši ali močnejši obliki (prav tam, 6–7). Za šibkejšo obliko je značilno, da mediji določene države članice poročajo o razpravah in nasprotovanjih druge, vendar med njimi ni povezanosti med izpostavljanjem stališč. Pri močnejši obliki pa akterji določene države eksplicitno naslavljajo ali se nanašajo na akterje ali politike v drugi državi članici (prav tam).

2. Sinhronizacija, kjer akterji različnih EU držav sodelujejo v razpravi o enaki temi in se strinjajo o skupni rešitvi. V medijih se to izraža kot simultano poročanje o evropskih temah (Machill in drugi 2006).
3. Vertikalna evropeizacija, kjer akterji držav članic vstopajo v razpravo z akterji na evropski ravni. Predstavlja komunikacijsko povezavo med nacionalno in evropsko ravno, ki poteka od spodaj navzgor, kjer nacionalni akterji naslavljajo evropske akterje. Poteka pa lahko tudi od vrha navzdol, kjer se evropski akterji vključujejo v nacionalne politike in javne debate (Koopmans in Erbe 2004, 6). V medijih se to izraža kot poročanje o akterjih na evropski ravni.
4. Akterji razprave poenotijo cilje in sredstva na celotnem EU področju (Machill in drugi 2006, 64).
5. Nadnacionalna evropska javna sfera (Koopmans in Erbe 2004, 6) pomeni, da so evropske tematike izhodišče oz. stična točka med evropskimi institucijami in kolektivnimi akterji, kar spremlja tudi razvoj medijev na evropski ravni.

Evropeizacija javnega komuniciranja bi lahko prispevala k demokratizaciji delovanja evropskih institucij, okrepila sodelovanje evropskih državljanov ter njihovo identifikacijo z EU (Šabec 2006, 246). Prav mediji so tisti, ki nimajo zanimanja za evropska vprašanja in akterje, preprečujejo evropsko komunikacijo, politični diskurz pa vzdržujejo znotraj nacionalnih okolij (Koopmans in drugi 2000; Šabec 2006). Evropska javna sfera je nujna za ohranjanje transparentnosti in demokratičnosti EU (Firmstone 2008, 3).

2 MEDIJI, NOVINARJI IN POLITIKA

2.1 Odnos med mediji in politiko

Ker se v magistrski nalogi osredotočamo na medijsko reprezentacijo političnih tem EU, je pomembno, da omenimo še odnos med mediji in politiko. Vlogo medijev se v odnosu do politike in pod idealnimi demokratičnimi pogoji razume kot advokate javnosti ali kot tisti del javne sfere, »ki omogoča, da družbeni problemi in konflikti postanejo javni, vlade, parlamenti in institucije ter kapital pa transparentni (Vreg 2001, 198).« A kot pravi Cottle (2003, 3), živimo v časih promocije, kjer si različne skupine in institucije (države, korporativne organizacije, skupine pritiska, družbena gibanja) prizadevajo uveljaviti svoje interese, kolektivne cilje in doseči javno legitimiteto s pomočjo medijev (prav tam). Zato moramo, ko govorimo o odnosu med politiki in novinarji, razumeti strateško naravo medijskih virov in posredovanje virov moči v novičarski diskurz. Mediji pri tem reproducirajo glas močnih, ki postanejo primarni določevalci medijskih dogodkov, novic. (Hall in drugi v Tumber 2008). Kot ostale poklicne skupine tudi novinarji delujejo v določenem političnem okolju, ki vključuje pravila, nadzor ali omejitve. Te omejitve in nadzor so potrebni za dobro vladanje in družbeno kohezijo, včasih pa so tudi rezultat političnih interesov (McNair 1998, 83).

Politiki in novinarji dosegajo svoje interese v medsebojnem sodelovanju, kjer je politična novica rezultat medsebojnih pogajanj (Franklin v Cottle 2003, 46). Odnos je simbiotičen in služi nasprotujočim zahtevam obeh skupin, a ju hkrati združuje zaradi istega temeljnega namena (Blumer in Gurevitch v Cottle 2003, 47). Novinarji dobijo informacije ter poskrbijo za javno publiciteto, za politike pa so novinarji koristni za ugotavljanje ocene ali predvidevanj o odzivih javnosti glede posameznih predlaganih politik (Franklin v Cottle, 47), usmerjajo prednostno tematiziranje z namenom ustvarjanja pozitivnega okolja za izvajanje politik in medije koristijo v propagandne namene (prav tam, 48), ko pa novinarji ne izpolnjujejo zahtev politikov in so do njih preveč kritični, lahko politiki negativno vplivajo na novinarsko delo. Ingham (Cottle 2003, 58) tak odnos označi za kanibalističen, saj novinarji in njihovi viri živijo v stalnem in naravnem stanju napetosti, hranijo drug drugega, a nihče ne ve, kdo bo naslednji na meniju. Ko gre za obliko klientelizma, dostop novinarjev do relevantnih političnih informacij temelji bolj na njihovih političnih povezavah in ponavadi služi procesu pogajanj med elitami namesto zagotavljanju informacij širši javnosti (Hallin in Mancini 2004, 59).

Gitlin (1980, 28) je pri preučevanju narave medijskega poročanja o gibanju nove leve v Ameriki predpostavil načine pokrivanja novic, in sicer, novice se osredotočajo na dogodke in ne na stanje, na osebe in ne na skupine, na konflikte in ne soglasja, poroča se o napredovanju zgodbe, ne pa o razlagi ali razrešitvi.

2.2 Slovensko politično novinarstvo

Na novinarsko kulturo določene države vpliva tudi politična kultura oz. identiteta te države (Preston 2009). Da bi lahko medijsko poročanje o politiki evropske unije razumeli širše, tudi v kontekstu poročanja z drugimi državami članicami, se moramo najprej vprašati, kakšno je politično novinarstvo v Sloveniji nasploh, kakšno moč ima in koliko medijske pozornosti je namenjene političnim temam v primerjavi z npr. gospodarstvom, zabavo itd.

Za Srednjo in Vzhodno Evropo je značilen polariziran pluralistični medijski model, kjer mediji odražajo politične delitve glede na strankarske linije. A Erjavec in Volčič (2012) ugotavljata, da se med slovenskimi novinarji in politiki v obdobju prehoda v demokracijo res oblikovali kompleksni in večplastni odnosi, kjer pa so novinarji in politiki povezani v tesne mreže klientelističnih razmerij, zato slovenski mediji komaj odražajo strankarsko politiko. Kot ugotavljata (prav tam, 7), novinarji prepoznavajo različne vrste odnosov, ki jih imajo s politiki. Obstajajo tesne mreže zvestobe med novinarji in politiki, ki izražajo klientelistična razmerija, kjer se hkrati spoštuje zagovorniške spretnosti, ne pa nepristranskega poročanja. Novinarji priznavajo tesne vezi s politiki, vendar trdijo, da se to ne odraža kot pozitivno poročanje. Raziskava odnosa med politiki in novinarji v Sloveniji (prav tam) razkriva, da politiki, ne glede na politično pripadnost strank, posredujejo v novinarsko poročanje na različne načine; z uporabo klientelističnih omrežij (sestavljena so iz politikov, medijskih lastnikov in članov nadzornih svetov medijev, urednikov, oglaševalcev, državnih podjetij ali podjetij, ki so tesno povezana s politično močjo). Novinarji imajo zaupne odnose s koalicijskimi in opozicijskimi politiki, ki so lahko formalni in neformalni, zaradi politične ali osebne bližine. Tako izraz pristranskosti in neuravnoveženega odnosa med novinarji in politiki ne temelji na politični pripadnosti, temveč na interesih, saj so posamezni novinarji povezani v klientelistične mreže ne glede na politično pripadnost strankam.

Slovenski mediji in novinarstvo pa so se podredili tudi komercializaciji, »lahko prepoznavamo prevlado in zlorabo razvedrilne funkcije, ki sprevrača različne vrste novinarstva v skladu s tržnimi cilji ter občinstvo skorajda izključuje kot aktivne državljane

(Vobič 2009, 36).« Izginja jasna delitev, ki bi novinarski del ločila od političnega in ekonomskega marketinga (Erjavec 2000). Mediatizacija politike zmanjšuje politično relevantno novinarstva v družbi (Vobič 2009, 36).

Skozi empirično vsebinsko analizo dnevnik slovenskih časopisov v letih 1990, 1995, 2000 in 2005 je bilo pokazano, kako se je politično v časopisju depolitiziralo (Pikalo in Trdina 2009, 41–62) na naslednje načine:

1. Opazno je povečano sklicevanje slovenskih virov na depersonalizirane mednarodne akterje. Kot vir depolitizacije političnega Pikalo in Trdina (prav tam, 52) navajata vključevanje Slovenije v transnacionalne (EU) in mednarodne organizacije, kar ima za posledico sklicevanje vse več akterjev na mednarodne akterje. Depersonalizacija pa je posledica globalizacijskih procesov, ki se jih predstavlja kot neobvladljivo množino procesov, s katerimi ne opravlja nihče določljiv, pravita Pikalo in Trdina.
2. Slovenski politični viri se vedno bolj in z vedno več sporazumnosti sklicujejo na privatizirane gospodarske akterje. Kot pomemben vir depolitizacije Pikalo in Trdina (prav tam, 54) navajata prevladujočo neoliberalno ekonomsko doktrino na področju političnega. Zaradi skepse do zmožnosti politike za sodobno in učinkovito upravljanje javnih zadev, sodobne politične skupnosti pri svojem upravljanju prevzemajo načela neoliberalizma, kar se kaže tako, da politika razume človeške odnose kot ekonomske, politične pa upravlja na način strateškega menedžmenta. Kar je bilo do nedavnega v domeni politike, je zdaj v rokah kvazijavne oblasti ali trga brez političnega nadzora.
3. Upada upovedovanje nesoglasij. Mnenjska nasprotja kot gibalo političnega razpravljanja se izgubljajo na račun depolitiziranega neoliberalnega diskurza, ki ne predpostavlja alternative. Na tak način politične elite s svojo sporazumnostjo zapirajo prostor razprave in ga tako depolitizirajo. »Razlike med pomeni različnih akterjev se zapirajo, vedno več je rutinskosti, rutinskega interesnega govora uradnih virov, razprava se zožuje.« (prav tam, 56)
4. V dnevnem tisku je vedno več personaliziranih ekonomskih akterjev, saj ima ekonomija s svojimi gospodarskimi akterji primat pri razpravljanju o družbenih temah v dnevnem časopisju (prav tam).

3 NOVINARSKA PRAKSA V SPOROČANJSKEM PROCESU

Da bi lahko razkrili medijsko reprezentacijo politike EU in odgovorili na raziskovalna vprašanja, moramo razumeti, kaj pomeni oblikovanje novinarskih sporočil ter kaj pomeni novinarska praksa, za katero so značilni zbiranje, izbiranje in oblikovanje informacij (Poler Kovačič 2004, 12). Način, po katerem so novice nastajale, namreč pomaga določiti, kaj je sporočeno (Strentz 1989, 3), zato bomo v nadaljevanju predstavili značilnosti sodobne novinarske prakse, za katero je značilna uporaba institucionalnih rutin, ki vključujejo rutinske načine zbiranja in izbiranja materiala ter urejanja in transformiranja izvirnega materiala v končne medijske tekste (Fairclough 1995a, 48).

3.1 Zbiranje informacij

Pri prvi fazi oblikovanja novinarskih sporočil moramo najprej definirati pojem *subjekt novinarskega sporočanja* ali *novinarski subjekt*, ki »označuje nosilca dejanj, ki sproži in vodi sporočanje ter ima nadzor nad posameznimi stopnjami. Je tisti, ki usmerja tok informacij (Poler Kovačič 2004, 23).« Je pa za sodoben novinarski diskurz tržnonovinarske prakse značilno umikanje novinarja z mesta subjekta v vseh fazah ustvarjanja sporočanja procesa (Poler Kovačič 2002), ki je vse bolj prepustno za nenovinarske akterje, kot so lastniki kapitala, nosilci politične moči in oblasti (Poler Kovačič 2004). Moč novinarskega diskurza je tako moč njegovih subjektov (prav tam, 690). V fazi iskanja informacij se opuščajo novinarska vprašanja. Novinar informacij ne pridobiva s spraševanjem oziroma preverjanjem, ampak mu jih za objavo zainteresirani akterji enostavno dostavijo (Poler Kovačič 2002, 770). McManus (1994, 97–98) navaja tri stopnje odkrivanja novic: (1) Zelo aktivno odkrivanje novic, (2) zmerno aktivno in (3) minimalno aktivno, ki naj bi bilo najbolj značilno za sodobne tržno naravnane medije (prav tam, 105). »Ceneje se je zanesti, da bodo drugi obveščevalci (tiskovne agencije in tiskovni predstavniki) spoznali dogodke in teme v skupnosti, kot pa najemati osebje, ki bi se vključilo v skupnost (McManus 1994, 88).« Vir informacij kot t.i. informacijske subvencije vedno pogosteje predstavljajo sporočila za javnost, novinarske konference in podobni psevdodogodki (Gandy 1980). Kljub temu, da novinarske konference in drugi psevdodogodki pogosto niso zanimivi in posledično dobičkonosni, so koristno mašilo vsebinskega prostora, saj z njimi ni veliko dela in so poceni; hkrati pa objava daje vtis, da množični medij izpolnjuje svojo družbeno odgovornost, opravičujejo svojo verodostojnost in

obveščajo javnost o dogodkih in temah, ki ji bodo pomagale pri razumevanju okolja in izpolnjevanju njene vloge v demokraciji (Erjavec in Poler Kovačič 2004, 17).

3.2 Izbiranje informacij

Mediji imajo dostop do ogromne količine informacij o družbeni realnosti, zato je izbor dogodkov in dejstev, o katerih bo poročal, bistven za redukcijo družbene stvarnosti (Poler Kovačič 2002). Prav z izbiro teme novinar določi del stvarnosti (Erjavec 1999, 52). Teorij o izbiri novic je ogromno. Tako npr. Lippman ugotavlja, da novinarje vodi stereotipna predstava, oblika, da izberejo dogodek oz. prepoznajo novico (dostop do sveta imamo skozi subjektivne predstave v naših glavah). To se zgodi takrat, ko se človeške zadeve dotaknejo javne avtoritete. Pravi, da so to poroke, smrti, nesreče, rojstva, izgube itd. (Lippman 1965).

K. Erjavec (1999 52–53) navaja 4 pristope k procesu izbire novic:

1. Novinar je v ospredju. Novinarji se za določene teme odločajo na podlagi profesionalnih norm in vrednot.
2. Organizacijska pravila so v ospredju. Tržne zahteve, medijska organizacija in njena strukturiranost dela in institucije postavljajo pravila izbire. Sem spada tudi Whitova teorija o uredniku vratarju (gatekeeper), ki odpira in zapira vrata določenim novicam.
3. Dogodek je v ospredju. T. i. teorija zrcala pravi, da dogodki določajo izbiro novic, novinarji pa držijo zrcalo občinstvu.
4. Sile zunaj medijske organizacije so v ospredju. Tehnološki deterministi trdijo, da je sporočilo določeno z medijsko tehnologijo, ekonomski deterministi, da je določeno z državno ekonomijo. Sem spadajo še neomarksisti, ideološki deterministi, kulturni teoretiki in pa tisti, ki pravijo, da občinstvo dobi take novice, kot si jih zasluži, ter da je novinarjeva izbira odvisna od virov informacij.

McQuail in Windahl (1993) pa sta strnila dejavnike, ki vplivajo na proces novinarske selekcije sporočil, ki jih Vreg (2004, 189–190) navaja kot:

1. Pritisk ali omejitve s strani sporočila. Novinar mora prilagoditi oblikovanje novice vsebini prejetega sporočila.
2. Pritisk ali omejitve s strani medija. Televizija ima drugačne zakonitosti kot časopis ali radio.
3. Predstava novinarja o samem sebi. Novinar se lahko dojema kot informator ali interpretator.
4. Osebnostna struktura novinarja.

5. Novinar kot del organizacije. Delo novinarja je omejeno z normami in vrednotami delovne skupine. Prav tako ne smemo zanemariti dejstva (Poler Kovačič 2004), da je novinarska organizacijska kultura usmerjena k rutinizaciji.
6. Družbeno okolje novinarja. Pomembno je predvsem zato, ker novinarstvo izgublja mesto subjekta, na katerega stopajo skupine, ki imajo interes za medije. McNair (1998, 14) izdelava shemo družbenih determinant novinarstva, to so profesionalna kultura in organizacijski pritiski, ekonomski pritiski, politični pritiski, taktike virov informacij, tehnološke možnosti in omejitve. Vreg (2004, 192) kot pomemben dejavnik v družbenem okolju novinarja navaja še občinstvo, ki prinaša oglaševalski prihodek, prestiž in sposobnost, da sploh ostajajo v poslu. Množični mediji dobijo smisel šele takrat, ko je med njimi in občinstvom vzpostavljen odnos, piše Erjavčeva (1999, 101).
7. Pritisk ali omejitve zaradi javne narave medijskih vsebin – psihološke in legalne.

Dolga leta so uredniki in novinarji uporabljali novičarske vrednosti pri izbiri dogodkov, zdaj pa jim je ta proces presojanja novic vzet iz rok. "Kar poročajo, je to, kar dobijo," piše Davies (2008, 88). Novinarji so postali predvsem predelovalci in ne ustvarjalci novic (Lewis in drugi 2008, 27).

3.3 Oblikovanje novinarskega sporočila

Tretja stopnja v novinarskem sporočanjem procesu zahteva odločitev, kako poročati o dogodkih in temah, izbranih v drugi fazi procesa (McManus 1994, 25). Kakovostno oblikovano novinarsko sporočilo mora temeljiti na kriterijih, kot so točnost, raznolikost, preglednost, stvarnost, uravnoteženost, razumljivost (Erjavec 1999, 72–77). Ker pa medijske hiše težijo k maksimiranju dobička, posvečajo manj časa kakovostnemu oblikovanju novic, kot to predpostavlja normativno novinarstvo, ki ločuje dejstva od mnenj, preverja informacije, predstavi več pogledov, kjer zaključki ne temeljijo na splošnem vedenju, temveč so podprti z dokazi, in kjer je v sporočilih podanega dovolj konteksta za širše razumevanje zgodbe. Tako v profitno orientiranem novinarstvu, ki zahteva manj časa in denarja, pomembne teme in informativne citate ter vire zamenjajo zanimive teme, citati in viri (McManus 1994, 89).

4 ZNAČILNOSTI NOVINARSKEGA SPOROČANJA O POLITIKI EU

Vloga novinarstva se je v študijah evropske javne sfere večinoma zanemarjalo (Heikkilä 2006, 64). Problem demokratičnega primanjkljaja se je lotevalo predvsem skozi kritiko evropskih institucij in njihove depolitizirane komunikacijske politike (Baisnée 2002, 110) in zanemarjalo dejstvo, da novice ustvarjajo novinarji, katerih ravnanje je pomembno v procesu oblikovanja sporočil (Lecheler 2007, 448). Po pregledu literature ugotavljamo, da so se razvili različni pristopi v novinarstvu, ki jih lahko razdelimo v tri razvojna obdobja.

Olivier Baisnée (2002) je analiziral politične novinarje Francije in Anglije, ki so se ukvarjali z evropskimi tematikami, in ugotovil, da je bilo za francosko novinarstvo poznih 60. let 20. stoletja značilno predvsem tehnokratsko poročajo o aktivnostih, novinarji pa so informacije pridobivali predvsem od predstavnikov za odnose z javnostmi. Zanemarjali so kontekst boja za oblast, politične interpretacije in ozadja določenih aktivnosti. Ni se govorilo o konfliktih med političnimi akterji, lobiji in visokimi uradniki. Edini konflikt, ki se ga je predstavilo, so bila medvladna pogajanja držav članic. T.i. *institucionalni novinarji* so podpirali javno podobo Evropske komisije. To so bili novinarji, ki so z EU institucijami delali po 30 let, se s politiki in uradniki prijateljsko povezali, identificirali so se z institucijami in Evropo so dojemali kot skupen evropski projekt. Ker je njihov odnos do virov informacij temeljil na osebni bližini, so bile tudi novice podane na način institucionalne zaščite EU (Baisnée 2002).

S prihodom mlajših novinarskih kolegov v poznih 80-ih oz. zgodnjih 90-ih letih 20. stoletja se je spremenil tudi pristop v novinarskem poročanju. Zaradi kritične naravnosti do delovanja evropskih institucij je mlajša generacija dobila ugled političnih oz. preiskovalnih novinarjev, čeprav je predvsem francosko novinarstvo temeljilo na iskanju škandalov in medinstitucionalnih konfliktov. Politična realnost EU jim je predstavljala neprestano bitko med državami članicami, uradniki, komisarji in institucijami. Zaradi konkurenčnosti med francoskimi časniki je tovrstno novinarstvo počasi postajalo prevladujoče. Angleži so začeli zaradi močnega vpliva domačih uredništev in euroskeptične naravnosti poročati skozi oči

nacionalne politike, novice o EU umeščajo med domače zadeve, razvije se *nacionalno orientirano politično novinarstvo*.²

S širitvijo EU po letu 2004 tiskovno središče kot odbiratelj informacij o EU začne izgubljeni na moči. Zaradi razvoja komunikacijskih tehnologij lahko novinarji pridobijo informacije iz domačih pisarn, uredništev, enako kot če bi bili nameščeni v Bruslju (Lecheler 2007, 451).

Mediji nasploh malo poročajo o zadevah EU (AIM Research Consortium 2006; De Vreese in Boomgaarden 2006). Raziskovalci, ki se ukvarjajo z novinarstvom v evropski javni sferi, ugotavljajo, da se o evropskih tematikah poroča nacionalno orientirano in da se v večji meri naslavlja domače akterje in nacionalne politične akterje (Statham 2008; AIM Research Consortium 2006; De Vreese 2001; Gleissner in de Vreese 2005; Machill in drugi 2006), kar se je še posebej potrdilo s panevropsko analizo medijskega pokrivanja volitev Evropskega parlamenta leta 2004 vseh takratnih 25 držav članic (de Vreese in drugi 2006). Analizirani mediji starih držav članic so sicer povečali sklicevanje na evropske akterje (z izjemo Nizozemske), a je še vedno izstopalo sklicevanje na domače politične akterje.

Kot že omenjeno, so ključni akterji novinarskih prispevkov, nanašajočih se na evropske zadeve, nacionalni predstavniki (Kandyla in de Vreese 2010, 25). Je pa izjemo na tem področju potrdila študija Kandyla in de Vreese (2010), ki je pokazala, da so akterji poročanja, povezanega s skupno zunanjo in varnostno politiko (SZVP), evropski akterji. Ko gre za SZVP, je nacionalni diskurz evropeiziran. Naslavljanje evropskih akterjev je bolj izrazito pri poročanju o zadevah, kjer ima Evropa visoke kompetence (npr. monetarna in kmetijska politika), področja, za katera odločanje ostaja v rokah držav članic (npr. imigracije, šolstvo, pokojnina in upokojitve, vojaške misije), nanašanje na evropski referenčni okvir ni tako izrazito (Koopmans 2007, 187). Barbara Pfetsch (2007) to pripisuje politični kulturi posamezne države, kar se izraža v medijskem odnosu do evropskih tematik. Tako je v raziskavi, v katero je vključila 7 starih držav članic, ugotovila, da je nagnjenost medijev k poročanju o EU odvisna od tega, ali mediji sodelujejo v razpravah na področjih v pristojnosti EU. Če se določen medij osredotoča na poročanje o področjih, kot sta izobraževanje in

2 Za Francijo je značilno, da med političnimi strankami vlada konsenz v opredelitvi do EU, zato ni veliko polemik med domačimi politiki, medtem ko so v Veliki Britaniji evropske zadeve zelo vključene v domačo politiko in razhajanja med političnimi strankami – politizacija evropskih zadev je tako mogoča skozi nacionalni politični okvir (Baisnée 2002, 125).

socialna politika, za katera je značilno, da politično odločanje poteka v državi članici, ne ostane veliko prostora za evropeiziran diskurz (prav tam, 420), kar pa vodi k rezultatom še ene širše evropske raziskave AIM Research Consortium (2006) – trenutna politična, ekonomska oz. kulturna situacija v določeni državi vpliva na poročanje medijev o evropskih zadevah v tej državi (prav tam), iz česar sklepamo, da če nacionalne debate prepoznajo določene zadeve (področja) z močnimi kompetencami EU, večja bo verjetnost, da bodo mediji odprli transnacionalne perspektive, sicer pa medijsko pozicioniranje EU resonira in utrjuje pozicijo nacionalnih političnih elit (Pfetsch 2007, 420).

Analiza 20 tisoč političnih trditev različnih kolektivnih akterjev v 28 časopisih sedmih evropskih držav v obdobju 1990 do 2002 je pokazala, da so izvršilni in vladni akterji (*government and executive actors*) daleč najpomembnejši upravičenci evropeizacije javnih razprav v primerjavi z zakonodajnimi in strankarskimi akterji, še bolj pa v primerjavi s predstavniki civilne družbe, ki so izjemno šibko zastopani v evropeiziranih javnih razpravah (Koopmans 2007, 183).

Uredniki in novinarji medijev držav članic so nasploh prepričani, da so novice o EU nezanimive za medijsko občinstvo (prav tam), zato iščejo načine, da bi pritegnili bralce, gledalce ali poslušalce, npr. z naslovi, ki so privlačni in prevladujoče negativno naravnani (Menéndez Alarcón 2010, 9). Novinarsko poročanje se osredotoča na ključne dogodke (volitve, širitev, zasedanja, srečanja odločevalcev) (Gleissner in de Vreese 2005; De Vreese in drugi 2006; Kandyla in de Vreese 2010) in uredništva v večini nimajo izdelane jasne uredniške politike. Novinarjem, ki so v procesu oblikovanja novic o EU pasivni zbiralci informacij, primanjkuje znanja o evropskih tematikah (AIM Research Consortium 2006).

4.1 Dejavniki oblikovanja novic o politiki EU

Na oblikovanje in poročanje o EU zadevah vplivajo najrazličnejši dejavniki: osebni pogledi in izkušnje novinarjev, organizacijske naloge v medijski organizaciji, status medija, politični status države v EU (Heikkilä in Kunelius 2006). Tu so še zahteve bralcev, postavljanje tem s strani kolektivnih akterjev (*collective actors agenda-building*), organizacijska kultura medija, novinarsko zbiranje novic, novinarski izbor novic, medijsko prednostno tematiziranje in zagovorništvo (Statham 2006). Na poročanje EU prav tako vplivajo t.i. mikrokozmos bruseljskih medijskih središč (Baisnée 2002, 111), jezikovne prepreke, profesionalna in politična kultura držav članic, ki svoj način poročanja prilagajajo lastnim načelom (prav tam,

10). V nadaljevanju bomo predstavili presek naštetih dejavnikov oblikovanja in poročanja o EU.

4.1.1 Predstavništva za odnose z javnostmi institucionalnega trikotnika

Novinarji v Bruslju so posredniki med evropskimi zadevami in nacionalnimi javnimi sferami, zato je pri analizi medijske reprezentacije pomemben vpogled v delovanje bruseljskih predstavništev za odnose z javnostmi in delovanje dopisnikov držav članic. Prav ti omogočajo forum za diseminacijo transnacionalne politične komunikacije, saj jim fizična bližina omogoča horizontalno integracijo – delijo si mednarodne poglede in kriterije prednostnega tematiziranja (Lecheler 2007, 449). Na poročanje dopisnikov vpliva kompleksno politično dogajanje EU, ki se odvija v treh institucijah t. i. odločevalskega trikotnika (Evropska komisija, Evropski parlament, Evropski svet), kar dodatno oteži razumevanje delovanja evropske politike (Raeymaeckers in drugi 2007, 110). Za pretok informacij skrbijo medijska središča ali središča posameznih institucij. Najbolj znano je predstavništvo gonilne sile EU Evropske komisije, ki ima ključno vlogo pri komuniciranju in informiranju o delovanju EU institucij tudi zaradi zakonodajne iniciative. Komisija vsak dan organizira opoldansko novinarsko konferenco (*the Midday Briefing*), kjer predstavi najnovejše informacije o tekočih in predlaganih politikah. (Baisnée 2002; Raeymaeckers in drugi 2007) Ritual vsakodnevne udeležbe na t.i. opoldanskem zmenku novinarjem omogoča, da se vključijo v institucionalen in političen sistem EU (prav tam). Opoldanska konferenca ima tudi vlogo barometra, ki priča o tem, katere teme zanimajo novinarje: »To pojasnjuje, zakaj so podana vprašanja velikokrat bolj pomembna od odgovorov govorcev« (Raeymaeckers in drugi 2007, 10). Ker je pretok informacij od Evropske komisije do novinarjev tako organiziran, se dopisniki najprej osredotočijo na poročanje s tega področja (prav tam).

Evropski parlament ima za podajanje informacij delovanja te institucije uradnega govorca in 36 predstavnikov za odnose z javnostmi, ki svoje delo opravljajo predvsem med zasedanjem odborov in plenarnimi zasedanji. Direktorati za informiranje samoiniciativno ali po naročilu evropskih političnih skupin, samostojnih poslancev ali drugih teles EP organizirajo informativne sestanke in novinarske konference. Medijsko pozornost iščejo tudi direktno izvoljeni predstavniki EP, parlamentarci, ki s pomočjo medijske prisotnosti pridobivajo volivce. Tako imajo močne oddelke za odnose z javnostmi tudi politične skupine (prav tam). Glavni vir informacij o Svetu EU pa je Generalni sekretariat Sveta ter vsaka država članica, ki predseduje, z novinarskimi konferencami in medijskim središčem (prav tam, 11).

Nezanemarljivo je dejstvo, da uradni govorniki težijo k podpori in neobjektivnemu podajanju informacij o tekočih politikah (Raeymaeckers in drugi 2007). Tudi Svet EU, ki zastopa države članice in ki bi moral informirati kar se da objektivno, želi s svojo informacijsko podporo novinarjem predvsem izboljšati javno podobo delovanja institucij (prav tam).

4.1.2 Finance

Posamezna uredništva si finančno ne morejo privoščiti stalnega dopisništva iz Bruslja, kar posledično pomeni, da novinarji nimajo neposrednega in kontinuiranega dostopa do evropskih tematik, oz. institucionalnega in političnega sistema EU, zato se osredotočajo na ključne večje dogodke ter srečanja (Gleissner in de Vreese 2005; Lecheler 2007; AIM Research Consortium 2006).

4.1.3 Ugled medija

Kot dejavnik oblikovanja prispevkov o EU, ki vpliva na neenakomeren pretok informacij, se navaja tudi prestiž medija oz. ugled medija (Raeymaeckers in drugi 2007). Oblikovalci politik prednostno uporabljajo medije, ki jih najbolj poznajo, ignorirajo medije, namenjene splošni javnosti ali nacionalne kakovostne medije, katerih ciljna publika so povprečni moški ali ženske, ki jih zanima politika EU (prav tam 2007, 14). Prestiž medija oz. favoriziranje le-tega in neenak dostop do informacij pa posledično vzpostavlja pozicije moči oz. t.i. sistem korenčka in palice (prav tam).

4.1.4 Predstava o poklicu

Pomemben dejavnik oblikovanja novic EU je tudi predstava oz. dojemanje vloge novinarstva tistih novinarjev, ki to področje pokrivajo (Lecheler in Hinrichsen 2010; Erjavec 2009; Firmstone 2008; Lecheler 2007; AIM Research Consortium 2006; Heikkilä in Kunelius 2006; Gleissner in de Vreese 2005; Baisnée 2002). Na dojemanje vloge vplivajo še uredništva s svojimi zahtevami (Firmstone 2008). Ugotovljena je bila razlika v percepciji novinarske vloge pri oblikovanju evropskih tematik med transnacionalnimi in nacionalnimi novinarji. Transnacionalni novinarji svojo vlogo vidijo v zmanjševanju demokratičnega deficita na evropski ravni z izenačevanjem ali uravnoveženjem nacionalno pristranskega pokrivanja evropskih tematik (prav tam). Nacionalni dopisniki nekaterih novih članic EU pa so mnenja, da ne morejo veliko prispevati k vedenju ter zmanjšanju euroskepticizma, dokler to ne storijo euroskeptične nacionalne vlade (Lecheler 2007, 469).

Vprašanje o poklicnih predstavah (*professional imaginaries*) novinarjev je bilo zastavljeno v okviru evropske raziskave AIM Research Consortium, ki je analizirala novinarsko prakso pokrivanja evropskih tematik v 10 evropskih državah (Belgija, Estonija, Finska, Francija, Nemčija, Irska, Italija, Litva, Norveška in Velika Britanija). Belgijski in nemški novinarji zelo različno dojemajo svojo vlogo v kontekstu poročanja o evropskih zadevah. Večina se ima za informatorje in mediatorje. Nekateri so poudarili svojo funkcijo vratarja, ki mora komentirati in razlagati dejstva (AIM Research Consortium 2006, 16). Tudi estonski novinarji svojo vlogo vidijo v informiranju in mediaciji, ne toliko v izobraževanju publike. Predstava o njihovi profesionalni vlogi odseva horizontalno in ne vertikalno funkcijo politične komunikacije (prav tam, 26). Irski novinarji elitnih medijev menijo, da mora njihova vloga ostati nepristranska in nepolitična, kolikor se le da. Novinarji komercialnih medijev se ne vidijo v vlogi izobraževalcev, temveč informatorjev in mediatorjev. Irski novinarji se strinjajo, da je njihova vloga predvsem v tem, da javnost čim bolj jasno informirajo o zadevah, ki se tičejo njihovih življenj (prav tam, 88).

Različne študije (Lecheler in Hinrichsen 2010; Lecheler 2008; Lauristin in drugi 2005; Gross 2004) so se ukvarjale tudi z razlikami med poklicnimi predstavami novinarjev dopisnikov novih držav članic. Razlikovanje izhaja iz predpostavke, da je novinarstvo novih držav članic tranzicijsko, zato so njihove norme in predstave drugačne od novinarjev ostalih držav članic. Tako je npr. študija estonskega primera (Lauristin in drugi 2005) pokazala, da so ideološke novinarje sovjetske dobe zamenjale mlade generacije novinarjev, ki nimajo novinarske izobrazbe in so v luči komercializacije medijev predvsem podjetniško naravnani. Svojo funkcijo izpolnjujejo bipolarno, prevzeli so zahodne standarde novičarskih vrednot in kriterije oblikovanja novic, a so podlegli komercialnim vrednotam lastnikov (prav tam). Posledica napetega odnosa med mediji in politiki se je pokazala v negativni reprezentaciji politike (Tampere 2007). Na vprašanje, kakšne so torej poklicne predstave novinarjev novih držav članic, ki kot postkomunistične države še nimajo trdno določenih novinarskih pravil, norm in vrednot, je delno odgovorila študija o dojemanju vloge bruseljskih dopisnikov novih držav članic (Lecheler in Hinrichsen 2010). Nasprotno s predpostavko o senzacionalističnem in pristransko orientiranem novinarstvu postkomunističnih držav, je bilo ugotovljeno, da ti dopisniki svojo vlogo pri poročanju o EU razumejo kot nalogo razlaganja, informirajna in vodenja domačega občinstva skozi zapletene procese političnega odločanja EU. Dopisniki novih držav članic so prevzeli visoke novinarske standarde (Lecheler in Hinrichsen 2010), a

jim kljub temu manjka samozavesti in vez, kot jih imajo dopisniki starih držav članic, zato so ti novinarji nekritični (prav tam; Kunelius 2008). Podobno kot v prejšnjih raziskavah (Baisnée 2002; Gleissner in de Vreese 2005) je bilo potrjeno, da na dopisništvo vpliva t. i. mikrokozmos, v katerega so dopisniki postavljeni, ki zamegli meje med profesionalnim in osebnim odnosom med novinarji in akterji političnega odločanja EU, kar pa se kaže v nekritičnem poročanju (prav tam).

4.1.5 Predstava o občinstvu

Za evropsko novinarstvo je značilno, da izhaja iz težnje po naslavljanju izobraženih elit, po drugi strani pa naslavljanju nezainteresiranih in apolitičnih posameznikov. Podoba o občinstvu in predstava novinarjev o njihovi vlogi v komunikacijskem procesu je sinhronizirana. Izobraženo občinstvo sovпада z novinarji profesionalci, nezainteresirano pa z novinarji v vlogi izobraževalcev (Heikkilä in Kunelius 2006, 68). Npr. britanski časopisi objavijo manj novic o EU, saj uredništva izhajajo iz predpostavke, da evroskeptičnih državljanov te informacije ne pritegnejo (Menéndez Alarcón 2010, 8).

4.1.6 Domača uredništva, uredniška politika in status novic o evropski politiki

Uredniki euroskeptičnih držav omejujejo avtonomijo dopisnikov in težijo k temu, da se evropske institucije prikazuje v negativni luči (Raeymaeckers in drugi 2007, 13). Dopisniki novih držav članic pa imajo pri zbiranju informacij več svobode, umaknjeni so od pritiska domačih uredništev in sugeriranja tem (Lecheler in Hinrichsen 2010, 84). Ker pa so domači medijski trgi nacionalno orientirani, morajo dopisniki oblikovati sporočila skozi nacionalen zorni kot ter tako ne prispevajo k širšemu evropskemu diskurzu (Kunelius 2008).

Kako pomemben dejavnik oblikovanja novic je uredniška politika, dokazuje projekt AIM Research Consortium (2006), v sklopu katerega so v Estoniji ugotovili, da nimajo posebne uredniške politike za pokrivanje EU tematik, kar se odraža v uredniškem delovanju in delovnih rutinah, človeških virih in podobno. Ker nimajo dovolj osebja in sredstev, je tudi profesionalnih novinarjev, ki bi poročali o EU malo ali skoraj nič. Rezultat tega pa je nesistematično in nepovezano poročanje o EU politiki. Finci so ugotovili, da uredniška politika teži h gospodarnosti s finančnimi sredstvi in popularizaciji, kar se odraža v prilagajanju vsebin namišljenemu okusu publike. Nemška uredništva evropske novice postavljajo pod uredništvo tujih novic. Tudi tukaj večina uredništev nima specializiranih

novinarjev, mnogo novinarjev teh uredništev pa meni, da so EU tematike le ene izmed vseh ostalih. Belgija prav tako evropske novice umešča v delo uredništev, ki se ukvarjajo z zunanjimi zadevami. Evropske novice nasploh nimajo velike novičarske vrednosti, npr. na Norveški in v Angliji jih omejujejo kriteriji geografske bližine, nacionalni okvir in kulturna bližina.

4.2 Novinarsko poročanje o politiki EU v Sloveniji

Ko se je Slovenija priključevala Evropski uniji, je bil medijski diskurz evropskega popolnoma drugačen kot nekaj let pozneje. Mantre novega evrocentrističnega metadiskurza na Slovenskem nastajajo, se prijemljejo in se tako normalizirajo na vseh področjih družbene resničnosti: v političnem življenju, v medijih, v množični kulturi, v oglaševanju, v vsakdanjem govoru (Velikonja 2005, 9). Mediji so bili proevropsko usmerjeni, odštevali so čas, ko bomo stopili v EU in ko se je to zgodilo, so posnetki in fotografije tiskanih in vizualnih medijev izražali srečo, oblikovale so se celo posebne oddaje ali rubrike, ki so opisovale Evropo (Velikonja 2005).

S panevropska analizo medijskega poročanja 25 držav članic o kampanji volitev Evropskega parlamenta 2004 je bilo ugotovljeno, da so nacionalne televizijske postaje novih držav članic v večji meri posvečale pozornost evropskim novicam, kar je veljalo tudi za Slovenijo (De Vreese in drugi 2006, 477–504). Podobna situacija je bila tudi pri poročanju tiskanih medijev, le da je bil odstotek poročanja nasploh nižji – najnižji (manj od 4 %) je bil na Nizozemskem, v Belgiji in Litvi, pri čemer pa nekaj čez 4 % tudi Slovenija ni veliko zaostajala (De Vreese in drugi, 477–504).

Pozneje pa je v slovenskih medijih prišlo do preobrata. Tako kot v drugih evropskih državah so uredništva predpostavila, da tematike o EU občinstva ne zanimajo (Erjavec 2009; Čepič 2009). Ugotovljeno je bilo, da mediji poročajo o politiki EU predvsem ob večjih dogodkih in tematikah, ki se jih ima za pomembne. Tako so se dosedanje slovenske študije medijskega poročanja o evropski politiki (Velikonja 2005; Erjavec 2009; Vidmar Horvat 2009; Vogrinčič 2009; Čepič 2009; Prpič 2009) osredotočile predvsem na poročanje o določeni tematici (vstop v EU, sprejetje finančne perspektive, slovensko predsedovanje EU).

Študija, ki je analizirala mimobežne omembe EU v času slovenskega predsedovanja Svetu Evrope v vzorčnih številkah Dela in Dnevnika, je pokazala, da se EU rabi kot orientacijsko

točko ali usmeritveni okvir, ki osmišlja in legitimira slovensko identiteto. Entiteta tako nujno predpostavlja nacionalnost, saj v primerjanju ne more obstajati sama zase. Analizirane marginalne omembe so bile vezane na nacionalno orientirane prispevke, predvsem zunanjepolitičnih tem (Čepič V. 2009, 41).

Analiza vsebine poročanja o zadevah EU v Delu, Dnevniku in Financah v obdobju predsedovanja Svetu Evrope je pokazala, da je le to domestificirano (podomačeno) v smislu obsega in prostora (Čepič V. 2009, 45), a ne v smislu vsebine (prav tam, 61). Prav tako je bilo ugotovljeno, da se EU zadeve umešča v najrazličnejše rubrike (pod notranjo, zunanjo politiko, gospodarstvom, celo naslovnica) (prav tam, 53–55), a tukaj ne smemo zanemariti dejstva, da je bila analiza osredotočena na obdobje predsedovanja, ko so se mediji več posvečali poročanju o evropskih tematikah. Predsedovanje je bilo tako glavna tema obravnave v tretjini prispevkov, četrtno prispevkov so predstavljale teme gospodarske politike EU ter zunanje in varnostne politike. Tako avtor sklepa, da se poročanje o EU bistveno osredotoča na njeno vlogo gospodarske sile z zunanjepolitičnimi in vojaško-varnostnimi ambicijami, hkrati pa te teme nastopajo tudi v nacionalnem kontekstu. Podobno ugotavlja za socialno politiko, kulturna pa je bila izrazito nacionalno obravnavana (prav tam, 60). Pomembna je ugotovitev, ki pravi, da je za poročanje značilen visok delež marginalnega omenjanja evropskih zadev, kar pomeni, da mediji ne priznavajo dejanskega pomena evropskih politik (prav tam, 61).

Edina dosedanja raziskava v Sloveniji, ki je namenila kvalitativen poudarek novičarski produkciji (Erjavec 2009), se je osredotočila na interakcijo z viri. Ključna ugotovitev analize medijskega poročanja o sprejemanju finančne perspektive EU v Sloveniji, s katero avtorica nadgradi dosedanje ugotovitve evropskih študij o dejavnikih medijskega poročanja zadev EU, je bila, da so službe vlade in strank (npr. odnosi z javnostmi) tiste, ki oblikujejo reprezentacijo (prav tam, 135) in ne samo novinarske prakse. Analizirani novinarski prispevki o sprejemanju nove finančne perspektive so pretežno temeljili na izjavah sporočil za javnost institucionaliziranih in elitnih političnih virov (prav tam, 136). Preiskovalno novinarstvo je tako le redko del novinarske prakse pokrivanja evropskih tematik (Erjavec 2009, 135). Novinarji so pasivni prenašalci že podomačenih informacij vladnih virov in predstavnikov za odnose z javnostmi, pri čemer odgovornost za informacije prelagajo na vire (prav tam, 136). S pomočjo kritične diskurzivne analize medijskega poročanja o sprejemanju finančne perspektive EU v Sloveniji so bile potrjene tudi ugotovitve prejšnjih raziskav – mediji ohranjajo nacionalno orientacijo pri izboru mednarodnih novic, pri tem pa niso nevtralni

(Erjavec 2009, 134). Študija je pokazala razliko med elitnimi in tabloidnimi mediji – ti nasploh ne poročajo o evropskih zadevah – ter med mediji, ki so vladno usmerjenimi in tistimi, ki niso.

5 MEDIJSKA REPREZENTACIJA POLITIKE EU V SLOVENSКИH MEDIJIH

5.1 Metodologija

Cilj magistrskega dela je ugotoviti, kako slovenski mediji reprezentirajo informacije o EU, zato bomo uporabili kritično diskurzivno analizo in poglobljene intervjuje. Na prvo raziskovalno vprašanje, kako slovenski mediji poročajo o politiki evropske unije, bomo odgovarjali s kritično diskurzivno analizo, ki je še posebej uporabna za »razkrivanje prepletanja različnih diskurzov v medijih« (Fairclough 2005, 33). Ker pomeni analizo odnosov med širšimi družbenimi, kulturnimi strukturami (Erjavec in Poler 2007, 43) in ideologijami ter odnosi moči (prav tam, 42), bo uporabljena za razumevanje medijske reprezentacije politike EU v slovenskih medijih. Vsak diskurz namreč lahko analiziramo na treh ravneh, (1) kot tekst, v pisni ali govornjeni obliki, vključno z vizualnimi podobami, (2) kot diskurzivno prakso produkcije in recepcije ter (3) kot družbeno-kulturno prakso (Fairclough 1995a, 57–62). Analiza ohranja tekstualno (jezikovno analizo) in diskurzivno analizo (analizo produkcije in potrošnje teksta), toda obe razširja na družbeno raven. Natančneje, oblikavsebina-funkcija teksta ter produkcija in potrošnja so predmeti kritične analize, to je obravnave diskurza z vidika etične in politične kritike, obravnave značilnosti, ki prispevajo k ohranjanju strukturnih neenakosti (Erjavec in Poler Kovačič 2007, 47). KDA je za potrebe magistrske naloge zasnovana na treh ravneh: 1. raven predstavlja tekstualna analiza, kjer bo opravljena analiza tem na makroravni, analiza navajanja in analiza oblike. Analiza diskurzivne prakse bo osredotočena na produkcijo novinarskih besedil, saj diskurzivne prakse razumemo kot procese, s katerimi novinarji ustvarjajo besedila (Erjavec in Poler Kovačič 2007, 89). Najprej bomo uporabili analizo tem. Da bomo lahko analizirali teme, ki jih slovenski mediji pokrivajo, oz. »govor na makro ravni« (Erjavec in Poler Kovačič 2007, 79), moramo najprej opredeliti osrednji pomenski pojem ali predmet magistrske naloge »politika EU«, za katerega je potrebno razumevanje pojmov »politika« in »Evropska unija«. Za razlago pojma politika bodo za namen magistrske naloge uporabljene le sodobnejše definicije. Polje politike vključuje tri pomene; politične ustanove (polity), politika kot boj za oblast (politics) ter javna politika (public policies), ki se med seboj prepletajo (Fink Hafner 2007, 15-16). Javne politike so politične odločitve oziroma uradna pravila obnašanja, zavezujoča za teritorij, ki ga upravlja in nadzoruje pristojna državna avtoriteta. Primeri javnih politik so socialna politika, gospodarska politika, kulturna politika, politika do tujcev, družinska politika, okoljska politika ipd. O njih odločajo politični odločevalci v ustanovah političnega sistema (polity). Ker so mnoge politične odločitve motivirane s strankarskimi interesi boja za oblast

(politics), je ta pomen značilen za strankarsko politiko, saj so stranke po definiciji edine organizacije, ki tekmujejo v volilni areni (prav tam). Pred večjo širitvijo EU je Komisija v svojem poročilu zapisala, da uradna definicija o EU ne obstaja, saj jo je skušala opredeliti z vidika stalne izgradnje evropske identitete, sestavljene iz geografskih, kulturnih in zgodovinskih elementov (Mikkeli 1998, 214). Evropska unija je družina liberalno-demokratskih držav, ki kolektivno nastopajo v institucionaliziranem sistemu odločanja (Cini 2007, 2), zato jo lahko razumemo kot gospodarsko in politično partnerstvo med 27 demokratičnimi evropskimi državami s skupnimi vrednotami, ki temeljijo na demokraciji, človekovih pravicah in družbeni pravičnosti (prav tam), z vseh treh vidikov pojma politike, torej političnih institucij, boja za oblast in javnih politik gospodarskega in političnega partnerstva 27 članic EU.

Glavna področja interesa in odgovornosti institucij Evropske unije pri oblikovanju javnih politik so naslednja: (1) vzpostavljanje skupnega trga (skupne carinske tarife; prost pretok blaga, oseb, storitev in kapitala med članicami; prilagajanje zakonov in načelo vzajemnega priznavanja; politika konkurenčnosti), (2) funkcionalne politike (območje svobode, varnosti in pravice; kohezijska politika; socialne, zaposlitvene in politike ekonomske rasti; energetska politika; raziskovalna in inovacijska politika; okoljska politika), (3) sektorske politike (kmetijska politika; ribolov; ladjedelništvo), (4) makroekonomske in finančne politike (Ekonomska in monetarna unija) ter (5) zunanje politike (zunanja trgovina; zunanje in varnostne politike; razvojna politika; zunanja razsežnost notranjih politik) (Nugent 2010, 323–399).

Institucije Evropske unije so v oblikovanje posameznih politik najmočneje vključene na področju zunanje trgovine, kmetijstva, ribištva in monetarnih zadev (evro območje). Povečane pristojnosti imajo na področju upravljanja notranjega trga, konkurenčnosti in zaposlovanja. Pri oblikovanju evropskih politik se najpogosteje pojavlja deljena pristojnost med evropskimi institucijami in državami članicami, ki velja za regionalno, industrijsko, okoljsko, energetske in makroekonomske politike, zunanje odnose, enake možnosti, delovne pogoje, zaščito potrošnikov, gibanje prek zunanjih meja, promet, čezmejni kriminal in državljanke svoboščine. Po drugi strani imajo Evropske institucije omejene pristojnosti na področju zdravja, izobraževanja, obrambe in socialne varnosti ter skoraj nikakršnih pristojnosti na področju stanovanjskih zadev, pokojnin in domačega kriminala (Nugent 2010, 282–283).

Prav tako se zelo razlikuje narava vključevanja institucij EU v oblikovanje evropskih politik. Na področjih, kjer ima EU najmočnejše pristojnosti – zunanja trgovina, kmetijstvo in ribištvo, je izvajanje politik določeno z evropsko zakonodajo. Področja, ki so še v veliki meri določena z evropsko zakonodajo, so regionalna, konkurenčna in okoljska politika, varovanje potrošnikov, delovni pogoji, enake možnosti in upravljanje trga. Mešanica zavezujoče evropske zakonodaje in nezavezujočega medvladnega sodelovanja se pojavlja na področjih kot so industrijska, prometna, makroekonomska in energetska politika in gibanje prek zunanjih meja. Medvladno sodelovanje prevladuje na področju socialne varnosti, energije, obrambe, javnega reda in miru, ekonomske rasti in zaposlovanja. Skoraj izključno pa medvladno sodelovanje določa področje zdravja, izobraževanja, zunanjih odnosov in obrambe (Nugent 2010, 283–284).

Upravljanje javnih zadev na ravni Evropske unije poteka v okviru naslednjih treh oblik javnih politik: ureditvene politike, prerazporeditvene politike in razdelitvene politike. Ureditvene politike Evropske unije (*regulatory policies*) izhajajo iz evropskega pravnega reda in določajo pravila upravljanja javno političnih področij v državah članicah. Takšno področje je notranji trg in z njim povezana področja, kot so delovni pogoji, zaščita potrošnikov in okolje. Glavni akter evropske ureditvene politike je Evropska komisija. Ureditvene politike so največkrat posledica učinka prelitja na področju ekonomske integracije (Nugent 2010, 285).

Prerazporeditvene politike (*redistributive policies*) predstavljajo okvir za prenos finančnih sredstev od ene skupine posameznikov, regije ali države v korist drugih. Takšna primera sta kohezijski skladi in skupna kmetijska politika. Na evropski ravni so prerazporeditvene politike manj pogoste v primerjavi z redistribucijo znotraj držav članic. Večinoma so rezultat izravnalnih mehanizmov za države, ki imajo posebne težave na skupnem trgu (Nugent 2010, 285–286).

Razdelitvene politike (*distributive policies*) predstavljajo okvir za porazdelitev finančnih sredstev med državami članicami po načelu pravičnega vračila. Razdelitvene politike na evropski ravni niso razvite in vključujejo področja kot raziskovalni in tehnološki razvoj, izmenjave v izobraževanju, porazdelitev sedežev agencij EU. Načelo razdelitve je še vedno razumljeno kot domena držav članic, zato so v proračunu EU zanje namenjajo skromna sredstva (Nugent 2010, 286).

Ker teme ne napeljujejo zgolj na najbolj pomembno informacijo v besedilu, temveč tudi na to, kaj je najbolj pomembno v svetu (van Dijk 1991, 71), bomo, glede na to, kateri pomeni politike se kot teme najpogosteje pojavljajo v novinarskih prispevkih, sklepali, kaj se skozi medijsko reprezentacijo kaže kot najpomembnejše in katere teme se izključuje.

Sledila bo analiza virov. Novinarski prispevki so sestavljeni iz izjav in virov (Erjavec in Poler Kovačič 2007, 80), zato nam pri analizi medijskih tekstov veliko pove, koga novinarji navajajo, koga ne in na kakšen način to počnejo (prav tam). Razlikujemo med uradnimi in neuradnimi viri. O neuradnih virih govorimo takrat, ko so »v dogodke oz. dogajanja vpleteni ali nevporeteni posamezniki, ki niso vir po funkciji, ampak so udeleženci dogodkov, očitvidci, priče dogodkov /.../« (Erjavec in Poler Kovačič 2007, 147). O uradnih virih pa govorimo takrat, ko po svoji funkciji predstavljajo predstavnike različnih institucij, to so izvoljeni ali imenovani javni funkcionarji, nosilci politične in/ali ekonomske moči, predstavniki institucij družbene moči in oblasti, predstavniki nevladnih organizacij, društev, združenj, civilnih pobud, odnosi z javnostmi (prav tam). Novinarstvo je zaveznik slednjih – uradnih virov informacij, ki v sporočanjaški proces vstopajo po svoji funkciji (Poler Kovačič 2002, 774). Med najpomembnejše uradne vire spadajo prav politični viri informacij (prav tam). Vir informacij je lahko tudi novinar sam in tiskovne agencije ter drugi množični mediji (Laban 2004, 30).

Način konstrukcije pomena je tudi oblika. Stran objave, velikost naslovov, navzočnost fotografije, dolžina prispevka, barve ... vse to izraža značilnost izražanja pomembnosti določene vsebine (Erjavec in Poler Kovačič 2007, 80). Pomembno je, ali je prispevek objavljen na prvih straneh, ali se mu nameni več ali manj prostora. Vizualizacija komunikacijskega sporočila med drugim namreč tudi poudarja pomembnost informacij (prav tam). Osredotočili se bomo predvsem na stran objave pri tiskanih medijih, čas objave pri osrednji informativni oddaji TV Slovenija in rubriko pri elektronskih medijih. Zanimala nas bo tudi prisotnost oz. odsotnost fotografij. Uredniki pri izboru fotografij združuje formalne novičarske vrednosti (vplivnost, dramatičnost, nenavadnost, polemičnost, itd) in hkrati ocenjuje ideološko obravnavanje (kako bodo tovrstne vrednosti obravnavane ali s katerega zornega kota bodo uzrte. Rezultat takšne povezanosti notranjega diskurza časnika z ideologijo družbe se kaže v reproduciranju osrednjih ideoloških tematik družbe (Hall v Luthar in drugi 2004, 200–201).

Ker kritična diskurzivna analiza zaradi analize teksta ne obravnava vloge subjekta pri oblikovanju informacij, saj ne pokaže vpliva zunanjih dejavnikov, kot so novinarske prakse, prek katerih nastaja reprezentacija diskurza (Philo 2007, 185), bodo kot metoda uporabljeni tudi poglobljeni intervjuji. Ti kot del etnografskih študij omogočajo vpogled v kontekst pridobljenih informacij oz. pomagajo pri spoznavanju procesa produkcije informacij (Hansen in drugi 1998). Poglobljeni intervjuji ne vključujejo zgolj zastavljanje vprašanj, temveč sistematično evidentiranje in dokumentiranje odgovorov za iskanje globljega pomena in razumevanja (Guion in drugi 2006) ali za iskanje konteksta pridobljenih informacij z drugimi metodami (Boyce in drugi 2006). Uporabili bomo vrsto polstrukturiranih intervjujev, ki so po obliki nekje med strukturiranimi in nestrukturiranimi intervjuji, sestavljeni iz prej določenih odprtih vprašanj in odzivnih spraševalčevih vprašanj na odgovore, ki se zdijo pomembni (Bryman 2011). Intervjuji bodo izvedeni z uredniki in novinarji izbranih medijev, z namenom odgovoriti na dve raziskovalni vprašanji: v prvem delu intervjuja bomo skušali odgovoriti na vprašanje, kako slovenski uredniki in novinarji interpretirajo tematike, povezane z evropsko politiko, v drugem pa kakšna je novinarska praksa pokrivanja EU tematik v Sloveniji. Ključne teme vprašanj, ki bodo zastavljena v sklopu prvega raziskovalnega vprašanja, bodo: dojemanje vloge novinarja, predstava o ciljni publikii. Teme vprašanj, ki se bodo nanašale na drugo raziskovalno vprašanje, so: uredniška politika pokrivanja evropskih tematik, viri informacij, novičarska vrednost evropskih tematik, način zbiranja informacij, preiskovalno novinarstvo. Izvedli bomo poglobljene intervjuje z urednikom zunanjepolitične redakcije *Dela* Vesom Stojanovom (Priloga D), urednikom zunanje politične redakcije *Dnevnika* Zoranom Senkovičem (Priloga F), *Večerovo* dopisnico iz Bruslja Darjo Kocbek (Priloga A), dopisnico *RTV Slovenija* Eriko Štular (Priloga E), odgovornim urednikom *Žurnala 24* Matejem Koširjem (Priloga B), takratnim novinarjem spletnega portala *rtvslo.si* Aleksandrom Kolednikom (Priloga Č) in novinarjem portala *24ur.com* Juretom Rejcem (Priloga C) in z urednicama Dolenjskega lista (Priloga G) ter Notranjsko-kraških novic (Priloga H). Na časniku *Finance*, na Slovenskih novicah in v uredništvu POP TV se niso odzvali prošnji za intervju.

Vzorec je izbran z namenom zajeti čim širšo reprezentacijo evropske politike v Sloveniji, zato bodo analizirani prispevki vseh slovenskih dnevnikov: nacionalni dnevnik *Delo*, dnevnik *Finance*, *Dnevnik* n *Večer*, tabloidni dnevnik *Slovenske novice* in takratni brezplačnik *Žurnal 24*, dve osrednji informativni oddaji nacionalne TV Slovenija *TV Dnevnik* in komercialne televizije POP TV *24 ur*. Spletno pokritost evropskih tematik bomo ugotavljali na spletnih

podaljških omenjenih televizij, to sta rtv slo.si pod rubriko Evropska unija in 24ur.com. Prav ta elektronska medija sta izbrana zato, da bo opazna razlika med spletnim poročanjem javnega servisa (*rtvslo.si*), ki ima v Zakonu o RTV Slovenija (2005, člen 4.) opredeljeno tudi svojo vlogo pri poročanju o zadevah EU³, in komercialnega (*24ur.com*), ki je glede na navedene podatke merjenja obiskanosti spletnih strani (MOSS), najbolj obiskana spletna stran v Sloveniji. V analizo bosta vključena še regionalna časopisa *Dolenjski list*, ki je po podatkih zadnje nacionalne raziskave branosti (Nacionalna raziskava branosti 2012) najbolj bran regionalni časopis, in brezplačnik *Notranjsko-kraške novice*, ki naj bi glede na anketo, ki jo je opravila Fakulteta za družbene vede, prav tako imel nadpovprečno branost med regionalnimi časniki (*Notranjsko-kraške novice* 2011, 1. januar). Z izborom vzorca bodo prav tako opazne morebitne razlike v poročanju t. i. elitnih medijev (*Delo*, *Dnevnik*, *Večer*, *Finance*, *TV Dnevnik*, *rtvslo.si*), komercialno naravnanih medijev (*24 ur*, *24ur.com*, *Slovenske novice*, *Žurnal 24*) in regionalnih medijev (*Dolenjski list*, *Notranjsko-kraške novice*).

Diskurzivna analiza bo opravljena na prispevkih, ki se eksplicitno ali implicitno dotikajo evropske politike, in sicer v vseh slovenskih dnevnikih, to so nacionalni dnevnik *Delo*, *Dnevnik* in *Večer*, gospodarski dnevnik *Finance*, dnevni tabloid *Slovenske novice*. Analiza bo zajela tudi informativni oddaji *Dnevnik* javnega servisa TV SLO, skupaj s spletnim podaljškom *rtvslo.si* ter informativno oddajo *24 UR* zasebne televizije POP TV, skupaj s spletnim podaljškom *24ur.com*. Ti mediji bodo izbrani z namenom zajeti čim širšo reprezentacijo evropske politike v Sloveniji, saj se študije prepogosto opirajo na poročanje elitnih medijev ter pozabljajo, da tako izključijo možne ostale, marginalne poglede neelitnih medijev (Slaatta 2006, 22).

Analiza tem bo opravljena na podlagi analize 267 prispevkov, v *Delu* (70) in *Večeru* (55), *rtvslo.si* (38), *24ur.com* (32), *Dnevnik* in *Dnevnik TV SLO* (28), *Žurnalu 24* (7), *Financah* (6) in *Slovenskih novicah* (3). Obdobje analize bo od 1. januarja 2011 do 30. junija 2011, in sicer na naključni tedenski ravni vsak mesec. Namen naključno izbranih tedenskih izdaj v določenem obdobju je zajeti medijsko reprezentacijo evropske politike, neodvisno od dogodkov. Obdobje sovпада z opravljanjem pripravištva v Evropskem parlamentu, kjer je avtorica magistrske naloge imela neposreden dostop do pregleda medijskih objav na dnevni

3 V Zakonu o RTV Slovenija (2005, člen 4.) je tudi zapisano, da mora med drugim zagotavljati verodostojne in nepristranske informativne oddaje, s katerimi celovito obvešča o političnem dogajanju doma in v zamejstvu, o pomembnih dogodkih v preostalih evropskih državah, zlasti članicah Evropske unije.

ravni.

5.2 Rezultati kritične diskurzivne analize novinarskih prispevkov

5.2.1 Analiza tem

Razlika med t. i. elitnimi (*Delo, Dnevnik, Dnevnik TV Slovenija, Večer, Finance, rtvslo.si*) in komercialnimi mediji se kaže v izredno manjšem obsegu poročanja o politiki EU pri komercialno naravnanih medijih. Razlika v obsegu spletne pokritosti evropskih tematik na spletnih podaljških TV SLO (*rtvslo.si*) in POP TV (*24ur.com*) skoraj ni opazna. Primerjava osrednjih informativnih oddaj nacionalne TV Slovenija *Dnevnik* in komercialne POP TV *24 ur* ni bilo možno opraviti zaradi nedostopnosti gradiva 24 ur. Iz primerjave med dnevnim časopisjem je razvidno, da sta evropskim političnim tematikam največ pozornosti posvetila *Delo* in *Večer*, manj *Dnevnik*, *Žurnal 24*, *Finance* in *Slovenske novice* pa najmanj. V regionalnih časopisih *Dolenjski list* in *Notranjsko-kraške novice* v obdobju analize ni bilo objavljenih prispevkov, ki bi se nanašali na politiko EU.

Analiza tem je pokazala naslednje osnovne teme ali politike: zunanja politika EU, evropska integracija, monetarne zadeve, gospodarstvo, institucionalne zadeve, zdravje, okolje, korupcija, madžarsko predsedovanje, človekove pravice, promet, kmetijstvo, šolstvo in teme, ki smo jih označili pod ostalo.

Raziskava je pokazala, da se najpogosteje obravnava zunanjo politiko EU (62 prispevkov, evropsko integracijo (47 prispevkov) in monetarne zadeve (43 prispevkov). Sledi gospodarstvo (15 prispevkov), institucionalne zadeve (12 prispevkov), zdravje in okolje (11 prispevkov), korupcija (10 prispevkov), madžarsko predsedovanje (7 prispevkov), človekove pravice in promet (5 prispevkov), kmetijstvo (4 prispevki), šolstvo (3 prispevki).

V nadaljevanju bomo pozornost namenili analizi najbolj pokritih tem, to je zunanji politiki EU, evropski integraciji in monetarnim zadevam, pri ostalih temah pa bomo naredili splošen pregled.

5.2.1.1 Zunanja politika

O zunanji politiki največ poroča *Delo* (16 primerov), sledijo *Večer* (13), *Dnevnik* na TV Slovenija (10) in *24ur.com* (9). Časnik *Dnevnik* in spletni portal *rtvslo.si* sta številčno enako

pokrivala zunanjo politiko (7 primerov). Na *Financah*, pri *Žurnalu 24* in *Slovenskih novicah* ob analiziranih terminih niso poročali o zunanji politiki.

Primerjava med pokritostjo zunanje politike med elitnimi in komercialnimi mediji prav tako kaže velik razkorak v poročanju, in sicer so na *Delu*, *Večeru*, *Dnevniku*, *Dnevniku* na TV Slovenija o zunanji politiki poročali v 53 prispevkih, na *24ur.com* pa v 9 primerih. Če pa primerjamo pokritost teme med obema spletnima portaloma, spletnim podaljškom nacionalne TV Slovenija *rtvslo.si* in komercialnim spletnim podaljškom komercialne televizije POP TV *24ur.com*, je komercialni medij večkrat poročal o zunanji politiki EU. *24ur.com* je objavil 9 prispevkov, *rtvslo.si* pa 7.

S kvalitativno analizo te teme ugotavljamo, da se je zunanjo politiko EU pokrivalo na način, ki to evropsko integracijo prikazuje kot pomembnega in aktivnega akterja mednarodne politike, ki poziva, pomaga, ukrepa, sankcionira. Tako se največ poroča o odlokih ali pozivih k sankcioniranju, sporazumih, diplomatskih srečanjih politikov in voditeljev, pogajanjih, pomoči EU drugim državam.

Mediji so opazno poročali o zunanji politiki EU v kontekstu arabske pomladi, a večinoma na posreden način – z vključevanjem v prispevke o demokratičnih spremembah v arabskem svetu (Egipt, Tunizija, Sirija, Libija). V prispevkih o arabski pomladi se je izražalo sosedsko politiko Evropske unije, poudarjalo njeno vlogo in položaj. Tako se največ poročalo o odlokih, pozivih in sankcioniranju, ki jih je uvedla EU, pa tudi o odzivih in pomoči EU. O tem so največ poročali na *Delu*, *Večeru*, *Dnevniku* na TV Slovenija in na *24ur.com*. *Rtvslo.si* in *Dnevnik* tej tematiki z vidika zunanje politike EU nista namenila pozornosti. Tako so v osrednji informativni oddaji *Dnevnik na TV Slovenija* (11. februar 2011) poročali o Mubarakovem odstopu, v prispevek pa vključili tudi izjavo zunanje predstavnice EU Catherine Ashton, ki je ponudila pomoč EU pri egiptovskih reformah ali pa predvajali njeno izjavo o pomoči EU pri gospodarskem razvoju in razvoju civilne družbe v prispevku o stanju Tunizije po nemirih v tej državi (prav tam 23. maj 2011). Na časniku *Delo* so pisali o sankcijah proti Gadafiju in sankcijah ter ukrepih EU v kontekstu spopadov v Libiji. Tipičen primer:

- »Unija je dodatno zaostрила sankcije proti Libiji, ki so jih v soboto sprejeli Združeni narodi. V skladu z odločitvijo varnostnega sveta je EU prepovedala prodajo orožja,

streliva in drugega vojaškega materiala tej severnoafriški državi« (Unija dodatno zaostрила sankcije proti Gadafiju, Delo 1. marec 2011, 1).

Časnik *Večer* je krajše članke in vest namenil odzivu EU na odstop Hosnija Mubaraka in objavil celostranski prispevek Catherine Ashton o enakopravnosti v novih demokracijah (Večer 19. april 2011, 8). Med drugim so poročali še o tem, da je Catherine Ashton v Bengaziju otvorila urad za izvajanje humanitarne pomoči v Libiji in se srečala z nekaterimi predstavniki te dežele (prav tam 23. maj 2011, 6).

Na *24ur.com* (9. februar 2011) so v prispevku o spopadih v Egiptu v enem odstavku omenili nezaželenost obiska visoke zunanje predstavnice Catherine Ashton v Egiptu ter poziv EU egiptovski oblasti k takojšnji in urejeni tranziciji. V prispevku, ki je govoril o dolgu tunizijskega predsednika Zina el Abidina Ben Alija tunizijskim bankam, so omenili, da je EU že zamrznila sredstva tega predsednika in njegovih sodelavcev (prav tam 16. februar 2011).

Poročanje o politiki EU je med obdobjem analize pogosto izhajalo iz problema obtožb med političnimi akterji. Vsi mediji so pozornost namenili pomoči EU Italiji ob begunski krizi na Lampedusi ter sporu med Francijo in Italijo v kontekstu begunske krize. Mediji so vprašanja naslavljali kot problem, kjer EU nima urejene ustrezne politike za reševanje nastale krize. Osredotočili so se na odzive EU in stališča posameznih političnih akterjev. Tipičen primer:

- »Med tem ko so v javnost prišle prve informacije o umrlih in pogrešanih Tunizijcih /.../, se Italija in Evropska komisija prerekata o tem, ali je italijanska vlada res zavrnila pomoč Unije pri reševanju kritičnih razmer« (Med umiranjem beguncev gluhi telefon med Italijo in Brusljem, Dnevnik 15. februar 2011, 6).

Primer pokrivanja določene tematike, ki izhaja iz problema obtožb, so bili tudi prispevki, ki so naslavljali poročilo Dicka Martya o trgovini z organi na Kosovu. Tipičen primer:

- »Poročevalec Sveta Evrope Dick Marty je v pogovoru za kosovsko državno televizijo zavrnil očitke, da je v svojem poročilu kosovskega premierja neposredno obtožil trgovanja s človeškimi organi« (Poročilo Dicka Martya, Dnevnik TV Slovenija 19. januar 2011).

Begunsko krizo se postavi tudi v nacionalni kontekst, kjer postane Slovenija aktivna udeleženka pri reševanju problema. Tako mediji pokrivajo poziv slovenskih novinarjev, da bi

slovenska ladja Triglav lahko pomagala pri reševanju teh beguncev in politični odziv na predlog. Tipičen primer:

- »Moramo se zavedati, da je to potem že povezano z notranjo politiko v Sloveniji in s presojo, ali bomo sprejeli begunce iz S Afrike /.../« (Triglav za reševanje beguncev?, Delo 24. maj 2011, 3).

O zunanji politiki EU se je poročalo še, ko je bilo govora o mednarodni geopolitiki in Bližnjem Vzhodu (Palestina, Izrael, Iran), odnosu Rusija-EU in odnos ZDA-EU. Ponovno se je osredotočalo na odloke ali pozive k sankcioniranju, pa tudi na srečanja voditeljev in pogajanja. Medijsko poročanje je postavilo Evropsko unijo v nadrejen položaj, kjer je Evropa tista, ki sankcionira, postavlja pogoje in vodi pogajanja. Tipičen primer:

- »Unija bi morala nemudoma znova uveljaviti prepoved izdaje vizumov in zamrzniti premoženje vodilnih predstavnikov beloruskih oblasti, poziva resolucija evropskega parlamenta /.../« (Za ponovne sankcije proti Minsku, Delo 21. januar 2011, 6).

Medijska tema v okviru zunanje politike EU je bilo vprašanje Zahodnega Balkana, s poudarkom na sporazumih, srečanjih in pogovorih, kjer imajo evropske institucije vlogo stabilizatorja političnih kriz, ker nastopa kot forum srečevanja sprtih političnih strani, zato se kaže evrocentrični pogled na vprašanje Zahodnega Balkana. Tipičen primer:

- »Politične razmere v Bosni in Hercegovini, ki so sredi maja dosegle kritično točko, so se po obisku visoke predstavnice EU za zunanjo in varnostno politiko le začasno umirile« (Čigavo glavno mesto je Sarajevo, Delo 24. maj 2011, 6).

Poudarek je bil še na imenovanju slovenskega evroposlanca Lojzeta Peterleta za vodjo misije v Nigeriji, o čemer so na kratko poročali vsi mediji. Slovenija tako ponovno dobi pomen aktivne udeleženke v zunanji politiki EU. Tipičen primer:

- »Visoka predstavnica Evropske unije za zunanje in varnostne zadeve Catherine Ashton je imenovala poslanca Lojzeta Peterleta za vodjo misije v Nigeriji« (Ashtonova imenovala Peterleta za vodjo misije v Nigeriji, rtvslo.si 4. marec 2011).

5.2.1.2 Evropska integracija

Evropska integracija je tematika, ki je bila takoj za zunanjo politiko EU najopaznejša. Največ prispevkov, ki so se nanašali na integracijo EU, je bilo objavljenih v *Delu* (13 prispevkov), na spletnem portalu *rtvslo.si* (11 prispevkov), v *Večeru* (9 prispevkov) in na portalu *24ur.com* (8 prispevkov). Najmanj se je o tej tematiki poročalo na *Dnevniku TV Slovenija* v časniku *Dnevnik* ter v *Žurnalu 24* (2 prispevka) ter v *Financah* (1 prispevek), v *Slovenskih novicah* pa v obdobju analize niso objavili tovrstnih prispevkov.

Ponovno so o tej temi več poročali t.i. elitni mediji (36 prispevkov) kot komercialni mediji (10 prispevkov). Ko smo poročanje o evropski integraciji EU primerjali s poročanjem o zunanji politiki EU, smo ugotovili, da se integraciji posveča večinoma samostojne prispevke in, kar pomeni, da se tej tematiki oz. politiki pripisuje večji pomen. Tematika v največji meri izhaja iz resolucij, poročil, razprav, pogajanj, parlamentarnih srečanj, ocen, ovir in datumov za vstop držav Zahodnega Balkana v EU, s poudarkom na hrvaških pristopnih pogajanjih. Tipičen primer:

- »Včeraj je Evropski parlament v luči današnje razprave in glasovanja o napredku Hrvaške obiskala premierka Jadranka Kosor« (Start hrvaškega finiša, Večer 16. februar 2011, 6).

Evropsko širitev se je pogosto postavilo v kontekst protestov posameznikov, ki se ne strinjajo z vstopom v EU, in aretacije vojnih zločincev, kar je najbolj razvidno pri pokrivanju te tematike na komercialnem spletnem mediju *24ur.com*. Tipičen primer:

- »Z aretacijo Mladića je Srbija rešila enega glavnih problemov za začetek pristopnih pogajanj z EU. Čestitke Tadiću so prihajale z vsega sveta. Vendar pa ni nujno, da bo pot v EU sedaj gladka.« (Mladić v Haag, Srbija v Evropo?, 24ur.com 27. maj 2011).

Po drugi strani pa se je osredotočalo na pristopna pogajanja, ki so bila predstavljena kot dolga pot v EU. Tipičen primer:

- »Evropski parlament je s 548 glasovi za in s 43 proti v Strasbourgu potrdil resolucijo o napredku Hrvaške na poti v Evropsko unijo« (Evropski parlament potrdil resolucijo o Hrvaški, rtvslo.si 16. februar 2011).

Za vstop v EU ali schengensko območje si prizadevajo tudi nekatere druge članice, ki pa se jim ni dodelilo toliko medijskega prostora. O Bolgariji in Romuniji sta bila objavljena dva prispevka, eden v *Delu* in drugi v *Večeru*, in sicer v luči preložene odločitve o razširitvi

schengenskega prostora. Glede Turčije je bil v *Delu* objavljen prispevke Havierja Solane, v *Večeru* pa intervju z Egemenom Bagisom, glavnim pogajalcem z Unijo in turškim ministrom za evropske zadeve. Komerčni dnevnik *Žurnal 24* je hrvaška pristopna pogajanja v kratki vesti postavil v kontekst (konfliktnih) slovensko-hrvaških odnosov. Poročali so, da je Hrvate strah pred ponovno Janševo vladavino, in objavil novico o tem, da slovenski parlament nima več ovir za sklenitev pogajanj EU s Hrvaško.

Trdimo, da zgoraj opisan način pokrivanja evropske integracije pomeni izraz evrocentrizma in po eni strani nadrejen položaj EU, po drugi strani pa nadrejen položaj Slovenije, predvsem do držav, ki so bile nekoč v isti politični tvorbi kot Slovenija, kar ima, kot pravi Velikonja (2005), za rezultat vzpostavljanje in organiziranje družbenih razmerij med evropskim in neevropskim, kjer interes posamezne skupine ljudi postane interes vseh.

5.2.1.3 Monetarne zadeve

Monetarne zadeve so bile najobširneje pokrite v *Delu* (10 prispevkov) in v *Večeru* (8 prispevkov). *Dnevnik* na TV Slovenija, *rtvslo.si* in *24ur.com* so številčno enako informirali o tej tematiki (6 prispevkov). Z najmanj objavami pa sledita *Dnevnik* (4 prispevki) in *Finance* (3 prispevki). *Slovenske novice* in *Žurnal 24* nista poročala o monetarnih zadevah z vidika politike EU.

Zopet se je pokazala razlika v pokrivanju tematike med elitnimi (37 prispevkov) in komercialnimi mediji (6 prispevkov), pri čemer pa sta nacionalni *rtvslo.si* in komercialni *24ur.com* posvetila številčno enako pozornost monetarnim zadevam.

Monetarne zadeve so bile kot tema zreducirane v kontekst gospodarske krize, kjer se je najpogosteje omenjalo grški bankrot, sveženj pomoči za Grčijo, kohezijska sredstva, evropski pakt za konkurenčnost s kritiko Evrope dveh hitrosti, protikrizne ukrepe in instrument za finančno stabilnost. Poročalo se je predvsem s srečanj in zasedanj političnega vrha. Tipičen primer:

- »Finančni ministri držav v območju evra na današnjem kriznem sestanku o Grčiji niso sprejeli nikakršne dokončne odločitve glede pomoči tej močno prezadolženi državi pred bankrotom, so povedali viri pri EU« (Brez končne odločitve o usodi Grčije, *24ur.com* 14. junij 2011).

Monetarne zadeve se problematizira šele v nacionalnem kontekstu, predvsem v okviru zadolženosti Slovenije ter finančni pomoči Slovenije državam, ki jim grozi bankrot. Novinarji zastavljajo vprašanje, kako daleč od bankrota je Slovenija. Tipičen primer:

- »Propadle reforme in nemočna vlada nas vedno bolj približujejo portugalskemu scenariju, kjer morata po vladnem odstopu državo reševati EU in IMF« (Ljubljana drsi proti Lizboni, Večer 15. april 2011, 1).

Druge teme, ki so bile večkrat omenjene, so institucionalne zadeve, gospodarstvo, korupcija, zdravje in okolje. O institucionalnih zadevah se je govorilo predvsem ob nastopih novih funkcionarjev evropskih institucij ter o plačah v evropskem parlamentu. Institucionalne zadeve se je v obdobju poročanja največkrat postavilo v nacionalni kontekst, saj se je takrat začel mandat novi evroposlanki Mojci Kleva. Opazna je bila novica o obisku vodje skupine socialistov v Evropskega parlamenta Martinu Schulzu ob imenovanju in predstavitvi Mojce Kleva v Sloveniji. *Rtvslo.si* in *Večer* sta posebej izpostavila (kar v naslovu) Schulzevo izjavo, da je Borut Pahor močan vodja. *Delo* je objavilo še prispevek o tem, kdo so slovenski evrokrali in koliko jih zaposlujejo evropske institucije, ter kritičen prispevek o visokih plačah v Evropskem parlamentu, kar smo lahko prebrali tudi na *24ur.com*. Pisalo se je še o novem kandidatu za vodstvo ECB Mariu Draghiu.

Tudi poročanje o korupciji je bilo zelo nacionalno orientirano, saj obdobje analize zajema afero Thaler. *Dnevnik* na TV Slovenija je postavil sicer institucionalno zadevo, obisk Martina Shulza, v kontekst korupcije. Osrednje prispevkov je predstavljalo Shulzevo mnenje o podkupovalni aferi in razmišljanje Zorana Thalerja o tožbi Sunday Timesa. O Thalerjevi tožbi so pisali še na *Večeru* in v *Delu* ter na *rtvslo.si*, kjer so objavili kratek intervju z njegovim odvetnikom Markom Stephensonom. *Delo* je prikazalo širšo sliko korupcije, ki se je dogajala znotraj evropskih institucij, tako so poročali o ponarejeni doktorski nalogi evropskega komisarja za regionalno politiko Johannes Hahna in o ponarejenem doktoratu nemške evroposlanke Silvane Koch-Mehrin. Komercialni mediji izpostavijo le afero s takratnim slovenskim evropskim poslancem Thalerjem.

V prispevkih o gospodarstvu je bilo izpostavljeno predvsem vprašanje gospodarske rasti in obetajočo se inflacije na evropskem trgu v kontekstu gospodarske krize. *Dnevnik* in *Finance* sta temo povezala s stanjem in napovedjo v Sloveniji. Komercialni mediji niso poročali o gospodarstvu v obdobju analize, prav tako ne *Dnevnik* na TV Slovenija.

Okolje se je pokrivalo v kontekstu boja proti podnebnim spremembam, s poudarkom na smernicah, ki jih določa EU. Onesnaženost zraka, problematika izpustov ogljikovega dioksida in evropske uredbe v zvezi s tem so skupna točka vseh novinarskih prispevkov. Poročanje o zdravju usmerjajo predvsem nove evropske direktive in pravila. Pisalo se je o novih pravilih glede čezmejnega zdravljenja, direktivi EP, ki dovoljuje homeopatska zdravila v lekarnah, financiranju zdravljenja redkih bolezni, na *Dnevniku TV Slovenija* in *rtvslo.si* pa so izpostavili še tožbo, ki jo je vložila Evropska komisija proti Sloveniji na Evropsko sodišče zoper dopolnilno zdravstveno zavarovanje.

Madžarsko predsedovanje, človekove pravice, promet, kmetijstvo in šolstvo so teme, ki so bile deležne najmanj pozornosti. Na madžarsko predsedovanje je beseda nanesa, ko je bilo govora o spornem madžarskem medijskem zakonu v času predsedovanja EU, ki je kršil pravice medijske svobode. Človekove pravice so bile omenjene zgolj v napovedih zasedanj evropskega parlamenta. Promet se je izpostavilo ob uredbi evropskega parlamenta o zapovedanih dnevni lučeh na avtomobilih in novih pravilih, ki avtobusnim potnikom na voznjah nad 250 kilometrov dajejo več pravic. O kmetijski politiki se je poročalo v kontekstu izbruha smrtonosne bakterije E.coli in potrjenem predlogu Evropske komisije za pomoč evropskim proizvajalcem zelenjave zaradi škode po izbruhu okužbe s to bakterijo. Finančne injekcije kmetom so bile pomemben element novinarskega poročanja. Šolstvo se je v kontekstu EU omenilo ob rezultatih evropske raziskave, ki je izpostavila ugotovitve o prevelikem šolskem osipu v državah članicah.

Analiza tem je pokazala, da mediji pri pokrivanju politike EU pripisujejo največji pomen temam oz. politikam, ki se nanašajo na zunanjo politiko EU, evropsko integracijo in monetarne zadeve. Prav tako je analiza tem pokazala, da medijskega poročanja o evropskih politikah, v okviru katerih imajo evropske institucije omejene pristojnosti (na področju zdravja, izobraževanja, obrambe in socialne varnosti) oz. skoraj nikakršnih pristojnosti (stanovanjske zadeve, pokojnine in domači kriminal) (Nugent 2010, 282–283) ni ali pa ni tako izrazito. Pogosteje so medijsko pokrite ureditvene politike Evropske unije (regulatory policies), ki po Nugentu (2010, 285) izhajajo iz evropskega pravnega reda in določajo pravila upravljanja javno političnih področij v državah članicah, kar se v analiziranih besedilih kaže kot poročanje o sprejemanju direktiv ali pravil (npr. promet, potrošniki) ter nadzora nad njihovim izvrševanjem.

Sicer pa ne moremo trditi, da medijsko pokrivanje določenih tematik oz. politik sovпада s pristožnostmi. Na osnovi analize tem smo ugotavili, da so mediji najpogosteje pokrivali politike oz. tematike v naslednjih kontekstih: (1) odnos evropsko-neeuropsko (zunanja politika EU, integracija); (2) tematike, ki se nanašanje na Slovenijo (monetarne zadeve v kontekstu gospodarske in finančne krize, nove direktive, korupcija); (3) obtožbe in nestrinjanja med političnimi akterji (nemško-francoski vlak, problem migrantov); (4) nadzor nad izvrševanjem evropskih pravil v Sloveniji; (5) krizne situacije (ekonomska in finančna kriza, izbruh bakterije E.coli).

Marginalizirane ostajajo predvsem teme, kot so človekove pravice, kmetijstvo, promet, šolstvo. V analiziranem obdobju mediji niso pokrivali tematik ali politik na področju raziskovanja in inovacij, ladjedelništva, industrije, državljskih svoboščin, prav tako niso pokrivali evropskih tematik, ki niso vezane izključno na institucionalni evropski okvir, in ki bi izhajale iz prakse, zato trdimo, da pokrivanje evropskih tematik poteka po sistemu od zgoraj navzdol, kjer gre za reprodukcijo enosmerne toka informacij.

Trdimo, da tematska pokritost zrcali naslednje značilnosti: (1) Evropocentrizem, predvsem ko gre za poročanje o zunanji politiki EU in integraciji, kjer se izraža sosedska politika in nadrejen položaj EU, ki pomaga, sankcionira, poziva, zastruje pravila, gladi spore, itd. (2) Institucionalizem se kaže kot enosmerno poročanje o institucionalnih oz. tehničnih vidikih sprejetih politik in postopkov odločanja, kjer se zanemarija kontekst pojasnjevanja, zakaj EU deluje, tako kot deluje. (3) Rutinizacija novinarskega dela in novičarske vrednote, saj se poročanje v veliki meri osredotoča na krizne situacije. (4) Podomačenje novic, kjer se politični diskurz vzdržujejo znotraj nacionalnega okolja (Koopmans in drugi 2000; Šabec 2006).

5.2.2 Analiza oblike

Z analizo oblike smo ugotavljali, na katerih straneh se evropske politike pojavljajo v tiskanih medijih, kako jih umeščajo elektronski mediji ter katere termine jim posveča televizijski medij. Na podlagi analize smo ugotovili, da evropske politike niso tema, ki bi jo tiskani mediji objavljali na prvih straneh, z izjemo časnika *Delo*, ki je prispevke o politiki EU uvrstil na prvo stran 14-krat. Na prvi strani je o EU *Večer* poročal 3-krat, *Dnevnik* pa 1-krat. Pri tem

se največkrat pojavljajo monetarne zadeve in zunanja politika, institucionalne zadeve so bile objavljene 2-krat, evropska integracija in zdravje pa 1-krat.

Pri tiskanih medijih se je prispevke o politiki EU največkrat umestilo pod rubriko Svet, sicer pa so bile objave teh vsebin v tiskanih medijih razpršene, saj se jih je umestilo v najrazličnejše rubrike. *Delo* je politiko EU vključilo na 15 različnih strani, največ na 6. (Svet), *Dnevnik* na 17. različnih straneh, prav tako največ na str. 6 (Svet). *Finance* so prispevke umestile na tri različne strani, 10., 11., in 16, *Večer* pa prav tako na 17. različnih strani, največ na 6. strani (Evropa, svet). *Žurnal 24* je novice o politiki EU uvrstil na 5 različnih strani, največkrat na 10., *Slovenske novice* pa na 3 različne strani. Elektronski medij *rtvslo.si* evropske tematike vedno objavlja pod novicami v kategoriji Evropska unija, *24ur.com* pa večinoma pod novicami v kategoriji Svet, nekajkrat v kategoriji Slovenija in 1-krat v kategoriji Gospodarstvo. Na *Dnevniku TV Slovenije* se je o EU največkrat začelo poročati v med 18. in 19. minuto predvajanja te osrednje informativne oddaje in od 20. do 21. minute, nekajkrat v 13. minuti, od 5. do 6. minute ter 28. do 29. minute.

Fotografije niso bile izstopajoče in dramatične in bralca v konotativnem pomenu niso povezale z besedilom na čustveni ravni. Vizualizacija je bila podrejena vsebini. Senzacionalizma pri foto gradivih ob evropskih novicah ni bilo, tudi ko je šlo za temo, kot je korupcija. Večinoma so bile objavljene informativne fotografije, ki potrjujejo novinarjevo tekstovno vsebino, predvsem ko gre za potrjevanje uradnih virov informacij oz. artikulacijo formalnih novičarskih vrednosti (Hall v Luthar in drugi 2004). Pojavili so se tudi evropski simboli, kot sta zastava in evro. Ko se je poročalo o monetarnih zadevah, se je uporabilo dodatno vizualizacijo z grafi in tabelami ter tako dosegalo močnejšo informativno raven.

Delo je objavilo večinoma majhne fotografije, ali pa jih sploh ni. Prikazujejo ključne uradne vire informacij in niso izstopajoče. Največkrat je bila objavljena fotografija Catherine Ashton. Podobno je pri *Večeru* in *Dnevniku*, kjer vizualizacija prispevkov zunanje politike s fotografijami ni bila izstopajoča. Fotografij v večini primerov ni bilo, če pa že, so bile te manjše in simbolične oz. konotativne: npr. ko je govora o ribiškem sporazumu EU z Marokom, manjša fotografija, ki na denotativni ravni prikazuje prodajalko rib, ki deluje zaskrbljeno in torej na konotativni ravni pooseblja težave, s katerimi se ribiči soočajo.

Na *TV Dnevniku* je prevladovala vizualizacija s srednjim planom, ta »napeljuje na družbeno razmerje med gledalcem in dogajanjem na zaslonu« (Laban 2007, 36) in splošnim planom, ki ima namen vključevanja gledalca v dogajanje (prav tam, 35). Večinoma gre za vizualizacijo prizorišč vrhovnih srečanj in govorcev, kadre evropskih institucij. Na *Rtvslo.si* so poleg že vseh prej naštetih značilnosti dodali video vsebine iz aktualnih oddaj, intervjujev, izjav na TV Slovenija.

Komercialni mediji tudi niso poudarjajo vizualizacije pri posameznih prispevkih. Tiskana medija *Žurnal 24* in *Slovenske novice* sta objavila zelo majhne fotografije virov informacij. Prispevki na *24ur.com* večinoma niso bili primarno namenjeni poročanju o politiki EU, ta je bila le vpletena v nadrejeno temo, o kateri se je poročalo, tako da tudi vizualno gradivo v večji meri ni poudarjalo evropskega dela prispevkov. Tako kot pri ostalih medijih, so nasploh opazne manjše portretne fotografije ali fotografije v delovanju uradnega vira (npr. Catherine Ashton) ter manjše simbolne fotografije (npr. fotografija s prikazom zmečkanega denarja v delu prispevka, ko se sprašuje, ali bo EU zamrznila Mubarakovo premoženje).

Rezultat analize oblike kaže, da vizualizacija evropskih tematik pri bralcih in gledalcih ne ustvarja občutka pomembnosti evropskih vsebin, saj tako elitni kot komercialni mediji politike EU ne objavljajo na prvih ali zadnji straneh časnikov ali v sklopu prvih udarnih novic v televizijski informativni oddaji. Zelo majhen pomen jim pripisujejo predvsem analizirani komercialni mediji, ki sicer uporabljajo predvsem sporočilno vrednost velikih in barvnih fotografij, a ko gre za evropske tematike, temu ni tako.

Pri vizualizaciji vsebin o politiki EU gre večinoma za artikulacijo formalnih novičarskih vrednosti, ki potrjujejo novinarjevo tekstovno vsebino, predvsem ko gre za potrjevanje uradnih virov informacij, kar v konotativnem smislu pomeni dvojno distribucijo statusa in moči prek institucionaliziranega življenja razrednih družb (Hall v Luthar 2004).

5.2.3 Viri informacij

Z analizo virov smo ugotavljali, kateri viri se pojavljajo pri medijskem pokrivanju politike EU. Prevladujejo uradni viri informacij, od tega večinoma institucionalni viri oz. visoki predstavniki evropskih institucij, kot so zunanja predstavnica EU Catherine Ashton, ki je tudi

najpogosteje prezentirana, Jerzy Buzek - predsednik EP, komisarka za notranje zadeve Cecilia Malstrom itd. Sledijo neimenovani viri, ki so prav tako institucionalizirani, npr. Unija, Strasbourg, svet Evropske unije, Berlaymont itd. Prisotno je tudi navajanje tiskovnih agencij in drugih medijev ter poročil in dokumentov, npr. francoski radio RTL, srbski mediji, B92, politični dnevnik Zeri, Glas Amerike, resolucija evropskega parlamenta, skupna izjava predstavnikov institucij, prenovljeni vedenjski kodeks, revizija evropske sosedске politike itd. Neuradni viri skoraj niso zastopani. Za primer lahko navedemo navajanje virov pri poročanju o zunanji politiki EU kot najpogosteje zastopani temi. Prvi neuradni vir informacij, ki je dobil glas pri poročanju o begunski krizi na Lampeduzi, je bil neimenovani migrant, pa še ta je bil naveden v večinoma vseh prispevkih, saj je šlo za gradivo tuje tiskovne agencije. Drugi neuradni vir pa je bila Rehab, sestra ubitega protestnika v prispevku *Dnevnika* na TV Slovenija o protestih za demokratične spremembe v Egiptu, Tuniziji in Libiji.

Potrdimo lahko izsledke študije Kandyla in de Vreese (2010), ki je pokazala, da so akterji poročanja, povezanega s skupno zunanjo in varnostno politiko (SZVP), evropski akterji. Ko gre za SZVP, je nacionalni diskurz bolj evropeiziran. Naslavljanje evropskih akterjev je v večji meri izrazito pri poročanju o zadevah, kjer ima Evropa visoke kompetence (npr. monetarna politika), področja, za katera odločanje ostaja v rokah držav članic (npr. šolstvo, pokojnina in upokojitve), nanašanje na evropski referenčni okvir ni tako izrazito (Koopmans 2007, 187). Tako je pri pokrivanju zunanje politike EU in monetarnih zadev navajanje virov najbolj evropeizirano, saj se kot vire informacij navaja tudi predstavnike drugih držav članic (npr. francoski predsednik, nemška kanclerka), a so ti glasovi starih držav članic, predvsem Nemčije, Italije, Francije in Velike Britanije, s čimer se reproducira njihovo moč. Pri monetarnih zadevah pa so vidneje zastopani tudi nacionalni uradni viri informacij, kot so takratni finančni minister Franc Križanič, takratni predsednik vlade Borut Pahor, pomembnejši ekonomisti (Bogomir Kovač, Rasto Ovin), NLB ipd.

Razlika pri navajanju virov se je pokazala med elitnimi in komercialnimi tiskanimi mediji, saj so slednji večinoma objavili kratke vesti, po možnosti povzete po *Slovenski tiskovni agenciji (STA)* v dolžini največ treh povedi, kjer ni prostora za navajanje virov in soočanje mnenj.

Redko je bilo opaziti navajanje slovenskih evropskih poslancev, z izjemo *Večera*, kjer ponekod njihova izjava predstavlja samostojen prispevek, npr. Ivo Vajgl o pobudi slovenskih novinarjev, da bi slovensko vojaško ladjo Triglav vključili v skupne napore za ublažitev

humanitarne krize v Sredozemlju (Večer 28. 5. 2011, 4), Romana Jordan Cizelj o pokojninski reformi (Večer 27. 5. 2011, 4). Izjema je tudi komercialni spletni medij *24ur.com*, ki za vire informacij velikokrat navaja slovenske evroposlance, predvsem ko gre za odnose s Hrvaško ali ob uvedbi novih direktiv, pravil. Sklepamo, da imajo slovenski mediji različne odnose s slovenskimi evropskimi poslanci in jim različno pripisujejo družbeno in politično moč ter legitimnost.

Obenem je analiza virov pokazala, da se velik pomen oz. družbeno moč ali legitimnost pripisuje najvišjim predstavnikom EU, kot so zunanja predstavnica EU, predsednik EP, evropska komisarka za notranje zadeve, manjšo pa npr. evropskim poslancem. Mediji niso nikoli nabajali organiziranih predstavnikov civilne družbe, predstavnikov nevladnih organizacij, predstavnikov lokalne samouprave, ali neuradnih virov, npr. državljanov, družbenih gibanj, civilnih pobud in podobnih. Z drugimi besedami, mediji se niso posluževali virov, ki bi zastopali še drugačna stališča od uradnih.

Iz analize virov je razvidno, da so novinarji zbirali informacije zelo pasivno, predvsem prek uradnih in rutinskih kanalov, saj so viri informacij dobili svoj glas na rutinskih dogodkih, kot so srečanja visokih predstavnikov, tiskovne konference, ob sprejetju resolucij, listin, itd. V tem kontekstu so viri informacij pogosto tudi medijske agencije in drugi mediji.

5.3 Novinarska praksa oblikovanja novic o politiki EU v Sloveniji

V nadaljevanju magistrske naloge bomo predstavili rezultate poglobljenih intervjujev, s pomočjo katerih bomo odgovorili na drugo raziskovalno vprašanje, kako slovenski uredniki in novinarji interpretirajo tematike, povezane z evropsko politiko, in tretje raziskovalno vprašanje, kakšna je novinarska praksa pokrivanja EU tematik v Sloveniji. Novinarske interpretacije tematik bomo raziskali s pomočjo vprašanj, ki se tičejo dojemanja novinarske vloge, statusa evropskih novic v uredništvih, predstave o občinstvu in pomena evropskih tematik. Novinarska praksa oblikovanja evropskih tematik se kaže v novinarskih rutinah, uredniških politikah, kriterijih za objavo evropskih tematik, zbiranju informacij in iniciiranju vsebin, (ne)kritičnem novinarstvu ter pomanjkanju preiskovalnega novinarstva.

5.3.1 Novinarska interpretacija tematik

5.3.1.1 Dojemanje novinarske vloge pri pokrivanju politike EU

Vsi intervjuvani novinarji vidijo vlogo novinarstva pri poročanju o politiki EU predvsem v izpolnjevanju informativne funkcije, a pri tem izražajo različne poudarke in navajajo različne vzroke. Tako je Rejec vlogo označi kot serviranje informacij javnosti, pri čemer imajo evropske institucije dobro organizirane odnose z javnostmi, ki informacije posredujejo medijem. Erika Štular, ki je dopisnica javnega zavoda, je v ospredje postavila vlogo javnega servisa, pri čemer je v dnevno-informativnih oddajah izpostavljeno informiranje, komentiranje in nadzorno funkcijo, izobraževalni funkciji pa so namenjene druge oddaje in drugi deli programa. Kolednik je razlog za reduciranje vsebin na izpolnjevanje informativne funkcije našel v pomanjkanju finančnih sredstev ter nedobičkonosnosti teh vsebin. Tipičen primer izjave je bila Kolednikova:

Poročanje o politiki EU je pogosto zreducirano samo na informiranje, pa še to ne iz prve roke. Pogosto se informira iz druge roke, povzema se informacije tujih tiskovnih agencij in tujih medijev. To je povezano tudi s finančnimi sredstvi, saj si mediji preprosto ne morejo privoščiti dopisnikov v Bruslju. Po drugi strani se jim tudi ne splača – mediji, ki so na trgu, ugotavljajo, da tudi če vsebine o evropskih politikah ponudijo, te ljudi ne zanimajo. Novice preprosto niso tako gledane, brane.

5.3.1.2 Status evropskih novic v uredništvih

Intervjuvani novinarji se strinjajo, da imajo domače novice še vedno prednost pri novinarskem sporočanju, v večji meri tudi svetovne novice. Pri tem je D. Kocbek dodala, da so evropske novice so nasploh žrtev uredniških politik, kjer je kakovost informacij na drugem mestu, saj je v domači politiki mogoče najti bistveno več škandalov in senzacionalističnih izjav. Trije novinarji (Stojanov, Senković, Košir) so bili mnenja, da evropska politika pridobiva na pomembnosti, posebej zdaj, v času gospodarske krize, Kocbekova pa, da se je v uredništvih povečalo zavedanje o pomenu evropskih politik, ki so povezane z domačo politiko. Tipičen primer izjave je podala D. Kocbek:

Domače novice imajo še zmeraj prednost, a se je v zadnjih letih bistveno povečalo tudi zavedanje o pomenu politike EU, da je ta politika še kako povezana z domačo politiko. Nenazadnje iz Bruslja prihaja v prestolnice vse

več različnih opozoril in tudi groženj s kaznijo, zlasti zaradi kršitev evropskega pravnega reda s področja okolja, proračunske discipline, bank.

5.3.1.3 Predstava o občinstvu

Večina izprašanih novinarjev in urednikov pri pokrivanju evropskih tematik ne sledi izdelani predstavi o občinstvu, temveč zakonitostim medija, za katerega delajo (Štular, Kolednik, Kocbek). Neizdelana predstava se kaže v opredelitvah ciljnih javnosti kot državljani (Štular), vsi bralci (Rejec), splošna javnost (Kocbek).

Manjšina izprašanih (Stojanov, Senkovič) pri delu sledi izdelani predstavi o občinstvu, ki ga opredeli kot višje izobraženo populacijo, posebej so izpostavljeni podjetniki oz gospodarstveniki (Kocbek, Stojanov). Tipična izjava je bila Stojanova: »Po naših raziskavah te novice bere zelo velik delež visoko izobraženih ljudi, gospodarstveniki.«

Nekateri pa predstavo o občinstvu zgolj predpostavljajo in ji ne sledijo. Tako Kolednik meni, da EU vsebine berejo ljudje, ki so nekoliko bolj povezani s tujino, ki poslujejo v tujini, mlajši ljudje, največ do 50. leta, ki so več časa del EU. Rejec si ciljno občinstvo predstavlja kot izobraženo, z jasnimi političnimi nazori, ki sledi temi evropskega (ne)povezovanja, Košir pa jih označi kot verjetno mlajše, do 35 let, srednje in višje izobražene, z višjimi dohodki, upokojence. Tipična izjava je bila Rejčeva:

»Pri objavljanju prispevkov ne ciljamo na določeno publiko, ampak na vse naše bralce, kot je to seveda mogoče. Predstavljam si, da evropske teme bolj zanimajo bolj izobražene ljudi, z jasnimi političnimi nazori, ki sledijo temi evropskega (ne)povezovanja.«

Štirje intervjuvani, in sicer, Stojanov, urednik zunanjepolitične redakcije časnika *Delo*, Senkovič, urednik zunanjepolitične redakcije časnika *Dnevnik*, Košir, urednik *Žurnala*, in Kolednik, novinar spletnega podaljška javnega zavoda, so občinstvo ocenili kot nezainteresirano, pri čemer so trije (Košir, Senkovič, Kolednik) oceno utemeljili s številom klikov pri prebiranju novic. Tipična izjava je bila Kolednikova:

Na načelni ravni nas marsikaj zanima, ko pa ponudiš človeku prispevek na zeleno temo, ki je morebiti tudi nekoliko bolj zahteven za branje, pa ga ljudje niti ne preberejo. Npr. če na našem portalu objavimo novici, ki imata približno enako položaj na spletni strani – prva predstavlja sprejetje določene evropske direktive, druga pa

sporoča, da se je poročil holivudski par, bo slednja veliko bolj brana. Ljudje se sicer vedno bolj zanimajo za evropsko politiko, vendar še vedno ne dovolj /.../.

5.3.1.4 Pomen evropskih tematik

Večina izprašanih (Košir, Kocbek, Rejec, Kocbek, Dornič) se je strinjala, da je evropska politika pomembna, ker vpliva na življenje ljudi, pri čemer sta urednici regionalnih časopisov Dolenjski list in Notranjsko-kraške novice (Dornič, Čepirlo) izpostavili vpliv na življenje ljudi v lokalnem okolju. Trije intervjuvani (Kolednik, Stojanov, Kocbek) so bili mnenja, da EU politika pridobiva na pomenu med bralci in v uredništvu z ekonomsko in finančno krizo. Tako je Stojanov povedal, da se Evropo vse bolj dojema kot del realnosti, Štularjeva pa je opozorila, da Evropa ni nekaj, kar je zunaj nas, ampak smo mi.

Štirje intervjuvani (Kolednik, Štular, Senkovič, Štular) so izpostavili tudi problem kompleksnosti odločanja, pri čemer sta se Kolednik in Senkovič strinjala, da gre za kompleksno odločanje, ki ga je težko pretvoriti v ljudski jezik.

Prav tako se je pri štirih intervjuvanih (Kocbek, Štular, Rejec, Košir) izkazalo, da se evropsko politiko razume predvsem v navezavi na pristojne institucije in njihove odločitve. Sicer pa imajo novinarji in uredniki različna mnenja o tem, katere teme so pomembne. Tako je Jure Rejec povedal, da v ospredje pridejo teme, kot so vstop Hrvaške v EU, vprašanje obstoja evra in finančna pomoč Grčiji. S Kolednikom sta se strinjala, da se o ostalih politikah začne govoriti, ko država ne izpolnjuje določenih evropskih obvez in jo doleti finančna kazen. Štularjeva pa je razložila, da so to teme, ki so zanimive za ljudi (varnost igrač, višina carine, itd.), ker zadevajo njihovo vsakdanje življenje, pri čemer pa je vrsta evropskih tem zelo zahtevnih (zaostrena pravila za bonitetne hiše) ali odmaknjenih od vsakdanjega življenja večine ljudi (institucionalne spremembe ustroja EU v procesu poglobljanja ekonomske in monetarne unije, kriteriji kandidiranja za raziskovalne projekte v okviru programa Obzorje 2020) in zato zanimiva le za specifičen krog uporabnikov medijev. Kocbekova je še povedala, da so področja, kot so zdravstvo, okolje in podobno so tudi doma v senci politike in razložila, da je razlog, da so v ospredju zunanja politika in monetarne zadeve v tem, da pridejo zunanji ministri v Bruselj vsak mesec na zasedanje sveta EU za zunanje zadeve, evropski funkcionarji se odzivajo na različne zunanjepolitične dogodke. Po njenem je razlog tudi v tem, da evropska politika v medijih še vedno v veliki meri sodi v zunanjepolitična uredništva, ki so pristojna za dopisnike, ker je to njihovo matično uredništvo, ima večjo težo. Evropska integracija je

pomembna predvsem zaradi sporov med Slovenijo in Hrvaško v času pogajanj, obenem pa je Zahodni Balkan zanimiva regija za Slovenijo in te države so del evropske integracije. Zunanja politika ima po mnenju Rejca tako velik pomen zaradi tega, ker je bila Slovenija zaradi svoje majhnosti vedno šibek akter na zunanji politični sceni. Čeprav imamo v Evropski uniji skupno zunanjo in varnostno politiko, so posamezne večje države parcialno še vedno pomembni akterji. Slovenija to ni, zato nas toliko bolj zanima, kaj o določeni temi menijo drugi.

Tipičen primer je bila izjava Darje Kocbek:

Ko evropska komisija, ki je v skladu s pravnim redom EU pristojna predlagati predloge predpisov, objavi tak predlog, prečenim, kako pomemben je za Slovenijo in se na podlagi tega odločim, ali napišem poročilo ali ne. Če predlaga recimo novo direktivo o obnovljivih virih energije, o tem seveda poročam, kajti ta bo vplivala na energetska politika Slovenije in bo Slovenija morala na njeni podlagi spremeniti in dopolniti svoje predpise, akcijske načrte in strategije na tem področju. Če evropska komisija predlaga nova pravila za ribolov v oceanih, ne poročam, ker Slovenije to neposredno ne prizadeva. Seveda se ne konča pri evropski komisiji, kajti ko ta predlaga nov predpis, ga pošlje v obravnavo in sprejem na svet EU, v okviru katerega se sestajajo in odločajo ministri držav članic (za finance, gospodarstvo, znanost, okolje, zunanje zadeve, kmetijstvo, transport, energetiko, telekomunikacije...). Po uveljavitvi lizbonske pogodbe leta 2009 pa o sprejemu večine predpisov soodloča tudi evropski parlament. Tako da spremljam in poročam tudi z zasedanj svetov ministrov in evropskega parlamenta. V Bruslju se na vrhunskih zasedanjih sestajajo voditelji držav članic, oni sprejemajo politične odločitve. Tudi o teh zasedanjih poročam in bralkam in bralcem pojasnujem, katere teme imajo na dnevnem redu in komentiram odločitve.

5.3.2 Novinarska praksa pokrivanja EU tematik

5.3.2.1 Novinarske rutine

Trije intervjuvani (Košir, Senković, Stojanov) so razloge za tematsko pokrivanje politike EU utemeljili z novinarskimi rutinami: so mnenja, da je takšno poročanje najlažje oz. lažje, saj so to najdostopnejše informacije, obenem pa se na teh področjih največ dogaja. Štularjeva pa je dodala, da se pri novinarskem delu sledi se aktualnemu dogajanju na tem področju. Tipična izjava je bila Senkovičeva:

»Lažje je poročati o vrhunskih srečanjih, kot delati ozadja, globinske analize. Dogodek moraš zabeležiti, ne glede na to, da imajo sama taka srečanja manjše implikacije na ljudi. Lotiti se problematike z ozadjem in analizo pa terja veliko več znanja, energije in poznavanja.«

5.3.2.2 Uredniške politike

Iz poglobljenih intervjujev je bilo razvidno, da analizirani mediji nimajo samostojnih uredništev, ki bi pokrivalo evropske tematike. Pri tiskanih medijih so za politiko EU pristojna predvsem zunanjepolitična uredništva, Senković je obenem priznal, da je uredniška politika na *Dnevniku* slabo zasnovana zaradi kadrovske nepripravljenosti in pomanjkanja finančnih sredstev na pokrivanje tega področja. Stojanov in Senković sta se strinjala, da uredniške politike vedno bolj delujejo prepleteno, Košir pa je dodal, da se na *Žurnalu* evropskih tematik lotevajo tudi novinarji s področja notranje politike in da je njihova uredniška politika zelo preprosta – zanima jih vse, kar se dotika ljudi v Sloveniji in je v njihovem interesu. Stojanov je še razložil, da je na Delu razlog za to, da se EU novice večinoma uvršča pod rubriko Svet, okostenelost in tradicija uredništva, dodal je še, da se tekst, ki se nanaša na Evropsko unijo, objavi na dnevni ravni, če ne v tiskani, pa v spletni izdaji. Tipična izjava je bila Senkovičeva:

Slabo, ker smo kadrovske nepripravljeni na pokrivanje tega področja, ki je zelo obsežno, z velikim vplivom na našo politiko in ekonomijo. Zaradi krčenja sredstev si ne moremo si privoščiti dopisnika, poročevalca iz Bruslja, ki smo ga sicer imeli do lani, a kolegica ni bila v rednem delovnem razmerju. Obsojeni smo na to, da vse, kar se dogaja v zvezi z Evropsko unijo v središču evropskih institucij, pokrivamo iz Slovenije. Takšno poročanje je relativno neakovostno. Če nisi v središču informacij ne moreš dogajanja spremljati z vseh zornih kotov. V Bruslju se le srečujejo različne politične strukture. Naše delo je odvisno od spremljanje uradnih in agencijskih sporočil ter tujih medijskih virov. Kar se tiče uredniške politike imamo mešane pristojnosti. Sedaj je bolj pristojno gospodarsko uredništvo, pred gospodarsko krizo pa je bilo pokrivanje tovrstnih tematik bolj v domeni zunanjepolitične redakcije. Novinarji so določeni, ko gre za ekonomska vprašanja so pristojni trije novinarji iz gospodarske redakcije, ko pa gre za širše politične implikacije, odnosi med državami, multipolarne implikacije, v tem primeru imamo usposobljena vsaj dva novinarja zunanjepolitične redakcije. Problematika je multidisciplinarna, zato se je treba kadrovske prilagajati od vsebine do vsebine.

Štularjeva je povedala, da je na *RTV Slovenija* uredniška politika večplastna tudi zaradi narave in obsega medija, ki diktira različne pristope pri kreiranju uredniške politike na radiu in televiziji, pri čemer je vključevanje dopisniških prispevkov ali pogovorov z dopisniki v druge oddaje odvisno od usmeritev in politik, povezanih s konkretnimi oddajami. *RTV EU* tematike pokriva tudi v drugih oddajah in programih, ki so redno neposredno povezane prav s tematikami EU, druge se le-teh lotevajo občasno. Sicer pa dopisnica nima celovitega vpogleda v uredniške politike oz. njene posamezne dele.

Delo, TV Slovenija in *Večer* imajo za pokrivanje evropskih tematik dopisnike v Bruslju, ostali mediji pa si tega ne morejo privoščiti. Trije intervjuvani so poudarili vlogo dopisnika, ki je pomemben element iniciranja in podajanja vsebin. Stojanov je dodal, da dopisnik v Bruslju pokriva vse pomembnejše odločitve, sestanke, dogodke, ki se nanašajo tako na Slovenijo kot na Unijo kot celoto. Tipična izjava je bila Senkovičeva:

Zaradi krčenja sredstev si ne moremo si privoščiti dopisnika, poročevalca iz Bruslja, ki smo ga sicer imeli do lani, a kolegica ni bila v rednem delovnem razmerju. Obsojeni smo na to, da vse, kar se dogaja v zvezi z Evropsko unijo v središču evropskih institucij, pokrivamo iz Slovenije. Takšno poročanje je relativno neakovostno. Če nisi v središču informacij ne moreš dogajanja spremljati z vseh zornih kotov. V Bruslju se le srečujejo različne politične strukture. Naše delo je odvisno od spremljanje uradnih in agencijskih sporočil ter tujih medijskih virov. Kar se tiče uredniške politike imamo mešane pristojnosti. Sedaj je bolj pristojno gospodarsko uredništvo, pred gospodarsko krizo pa je bilo pokrivanje tovrstnih tematik bolj v domeni zunanje-politične redakcije. Novinarji so določeni, ko gre za ekonomska vprašanja so pristojni trije novinarji iz gospodarske redakcije, ko pa gre za širše politične implikacije, odnosi med državami, multipolarne implikacije, v tem primeru imamo usposobljena vsaj dva novinarja zunanje-politične redakcije. Problematika je multidisciplinarna, zato se je treba kadrovske prilagajati od vsebine do vsebine.

Na elektronskih medijih *rtvslo.si* in *24ur.com* delo razporejajo dežurni uredniki oz. vodja, vsebine pa pišejo tako novinarji zunanje-političnih tem kot notranje-političnih tem. Rejec je dodal še, da pri pomembnejših temah sodeluje tudi odgovorna urednica, EU politiko pa se umešča predvsem v rubriko *Svet in Slovenija*. Kolednik pa je razložil, da je *MMC* (in s tem *rtvslo.si*) pred časom doživel nekaj sprememb. Prej so imeli vodjo za notranje-politično sekcijo

in zunanjepolitično sekcijo, pod katero je spadalo tudi področje EU. Zdaj imajo le enega vodjo – Lana Dečmana, ki pa ni odgovoren za vsebino, temveč je vodja. Za vsebine je trenutno odgovorna urednica informativnega programa Ksenija Horvat Petrovčič.

5.3.2.3 Kriteriji objave

Uredništva in novinarji analiziranih medijev največ sledijo kriterijem pomembnosti dogodka ali teme, s čimer so se strinjali štirje intervjuvani (Kocbek, Senković, Rejec, Štular), trije izprašani so izpostavili kriterij pomembnosti za Slovenijo in da se dotikajo čim večjega števila ljudi (Kocbek, Košir, Kolednik), dva sta omenila posledice za ljudi (Senković, Štular), Rejec pa zanimanje bralcev. Štularjevi so pomembni tudi kriteriji, kot so zanimivost, primernost za radijsko oz. televizijsko obravnavo, prioritetenost (Štular). Stojanov je razložil, da EU novica postane zanimiva za poročanje, ko EU sprejme določen sklep, odločitev glede razmer na kriznih žariščih (npr. Sirija), zanimiv je odnos EU do Amerike, Kitajske, Azije na sploh, saj se „geopomembnost“ svetovne politike vedno bolj prenaša na azijsko-pacifiški bazen. Urednici regionalnih časnikov (Dornič, Čepirlo) pa sta izpostavili, da so za njih tovrstne novice zanimive, ko imajo posledice v lokalnem okolju. Tipična izjava je bila Senkovičeva: »Imamo dva kriterija: koliko določen problem implicira posledice na Slovenijo in koliko je splošno evropsko močna, problematična, odvisno je tudi od države, npr. Španija je veliko bolj intrigantna kot Litva. Ciper ima trenutno podobne težave kot Grčija, a ne bo tako zastopan. Posledice grške krize so veliko bolj daljnosežne, več institucij je prizadetih.«

5.3.2.4 Inicijatorji vsebin

Vsebine, ki jih novinarji uporabijo za prispevke, večinoma predlagajo novinarji sami v sodelovanju z uredništvom, Senković z *Dnevnika* pa je povedal, da vsebine predlagajo večinoma uredniki. Imajo pa sporočila za javnost in novinarske konference vlogo posrednega iniciatorja. Iz odgovorov treh izprašanih (Stojanov, Senković, Kocbek) je razvidno, da vsebinsko načrtovanje v veliki meri diktira Bruselj, kjer vsak dan poteka opoldanska tiskovna konferenca in pomembni dogodki. Po mnenju Rejca, ki piše za *24ur.com*, pa imajo vlogo iniciatorja tudi sporočila za javnost. Tipična izjava je bila Kolednikova: »Po navadi je iniciator novinar, ki idejo dobi sam, ali pa preko sporočil za javnost, tiskovnih predstavnikov, politikov ali drugih virov, ki so tako ali drugače povezani z EU.«

5.3.2.5 Zbiranje informacij in viri informacij

Novinarji se pri pokrivanju evropskih tematik poslužujejo uradnih virov informacij, pri čemer imajo pomembno vlogo evropske institucije in njeni predstavniki, sporočila za javnost in novinarske konference. Kocbekova je povedala, da so to so Evropska komisija, uradne izjave, uradni dokumenti, odgovori in vprašanja, ki se jih pisno ali ustno postavi pristojnim ministrom, funkcionarjem in predstavnikom za odnose z javnostmi. Rejec se obrača na glavne politične odločevalce, kot so parlamentarci in komisarji, nacionalni poslanci in njihovi predstavniki za odnose z javnostmi. Senković je razložil, da ker nimajo dopisnika, so osnovni vir informacij poročila Evropske komisije in Evropskega parlamenta, kar se direktno dobi od evropskih institucij nasploh, po njihovih analizah in s kontaktiranjem ljudi, slovenskih evroposlancev, ekonomistov in analitikov. Izpostavil je tudi, da kot relativno majhen časopis težko pridejo do velikih imen na evropskem parketu. Štularjeva je naštel, da so uradni viri, na katere se sklicuje, EU institucije, institucije držav članic ali stališča drugih sogovornikov, dodala je še, da se redno sklicuje tudi na zanesljive in preverjene neuradne vire⁴. Rejec je povedal, da se informacije zbirajo različno, ko gre za poglobljen raziskovalni članek, se obrne na zaposlene v evropskih institucijah, domače strokovnjake, pisne in elektronske vire, tiskovne predstavnike, sporočila za javnost, itd. Glede pomembnejših tem imajo novinarji včasih tudi možnost, da informacije dobijo iz prve roke, torej v samih evropskih institucijah, je še dodal Rejec. Tipična primer je izjava E. Štular:

Intervjuji z ministri, poslanci, EU-funkcionarji, spremljanje novinarskih konferenc, obiskovanje neuradnih brifingov, pregledovanje uradnega gradiva EU-institucij in gradiva za medije, komuniciranje s predstavniki držav članic, stiki s predstavniki nevladnih organizacij, socialnih partnerjev, redno spremljanje objav relevantnih političnih in ekonomskih inštitutov, neuradni stiki z relevantnimi viri, spremljanje drugih ključnih evropskih medijev .

Košir in Kolednik sta izpostavila tudi pomen tiskovnih agencij in ostalih medijev pri zbiranju informacij. Kolednik je povedal, da se na splošno na MMC-ju zbirajo informacije večinoma prek poročanja tujih tiskovnih agencij in medijev ter STA-ja. Pri določenih temah se pokliče slovenske evropske poslance. Pogosto so vir informacij slovenski strokovnjaki posameznih

⁴ Štularjeva definira neuradno vir kot tistega, ki ne govori uradno v imenu institucije, praviloma pa je vendarle njen predstavnik oziroma tako ali drugače vključen v njeno delovanje oziroma obravnavano temo/odločitev/dogajanje.

področij. Košir je še dodal, da so v stalnih stikih s predstavniki Komisije in Parlamenta, imajo direktno komunikacijo predvsem z Evropsko komisijo, redno prejemajo obvestila službe za odnose z javnostmi Evropskega parlamenta, evropskih poslancev, Komisije, v Bruselj pa so poslali tudi dve novinarki.

Iz intervjujev je razvidno, da ima pri zbiranju informacij o politiki EU pomembno vlogo dopisništvo v Bruslju, opoldanska konferenca v Bruslju in sporočila za javnost. Štirje intervjuvani (Stojanov, Senković, Kocbek, Košir) so bili mnenja, da so dopisniki v središču dogajanja in lažje pridejo do informacij. Stojanov je povedal, da se njihov dopisnik dnevno udeležuje opoldanske konference v Bruslju, kar je tudi glavni vir informacij, redkokdaj se poslužujejo tiskovnih konferenc v Sloveniji, ki jih organizirajo v Hiši EU. Bolj se obračajo na ministrstva in ustanove, ki sodelujejo in pridobivajo informacije neposredno od udeležencev. Dopisnica Štularjeva se poslužuje intervjujev z ministri, poslanci, EU-funkcionarji, spremlja novinarske konference, obiskovanje neuradne informativne sestanke, pregleduje uradno gradivo EU institucij in gradiva za medije, komunicira s predstavniki držav članic, ima stike s predstavniki nevladnih organizacij, socialnimi partnerji, redno spremlja objave relevantnih političnih in ekonomskih inštitutov, ima neuradne stike z relevantnimi viri, spremlja druge ključne evropske medije. Senković je ponovno izpostavil pomanjkanje financ, zaradi česar si ne morejo privoščiti dopisnika in so zato osnovni vir informacij poročila Evropske komisije in Evropskega parlamenta, kar se direktno dobi od evropskih institucij nasploh, po njihovih analizah in s kontaktiranjem ljudi, slovenskih evroposlancev, ekonomistov in analitikov. Tipična izjava je bila Stojanova:

Dopisnik se dnevno udeležuje brifinga ob 12-ih v Bruslju, kar je tudi glavni vir informacij. Legendarnemu Božu Mašanoviču ni bilo težko pridobivati informacij, saj je bil v Bruslju mnogo let. Zdaj ga je zamenjal Peter Žerjavič. Redkokdaj se poslužujemo brifingov v Sloveniji, ki jih organizirajo v Hiši EU. Bolj se obračamo na ministrstva in ustanove, ki sodelujejo. Bolj se poslužujemo pridobivanja informacij neposredno od udeležencev.

Trije intrevjuvani (Senković, Kocbek, Štular) so se strinjali, da ima pri dostopu do informacij pomembno vlogo velikost medija, tako je Senković povedal, da Dnevnik kot relativno majhen časopis težko pride do velikih imen na evropskem parketu. Stojanov in Kocbekova pa kot pomemben element pri dostopu do informacij vidita tudi ugled ali prestiž medija. Tipičen primer je izjava D. Kocbek:

Dopisniki velikih medijev (Reuters, Financial Times, DPA, Le Monde...) iz velikih držav članic imajo neformalno seveda v Bruslju precej večjo težo kot dopisniki iz Slovenije. Dopisniki iz velikih medijev večinoma nimajo težav dobiti intervju s predsednikom evropske komisije, predsednikom evropskega sveta, z evropskimi komisarji, vnaprej dobivajo gradiva in podobno. Ti novinarji so vabljeni na razne neformalne pogovore s komisarji in drugimi visokimi uradniki, skratka imajo prednostni dostop do informacij. To je del politike evropskih institucij, saj vedo, da svoj vpliv lahko najbolj učinkovito uveljavljajo prek velikih vplivnih medijev in dopisnikov. Slovenski mediji in dopisniki to seveda nismo, zato smo odvisni v glavnem od tiskovnih konferenc in odgovorov tiskovnih predstavnikov. Tega sama ne vidim kot pomanjkljivost, prej kot prednost, kajti nobena usluga ni zastonj.

5.3.2.6 Preiskovalno novinarstvo

Novinarji in uredniki štirih t.i. elitnih medijev, kot so Delo, Dnevnik, Večer, ter novinar rtv slo.si, so se strinjali, da preiskovalnega novinarstva pri evropskih tematikah ni, ali pa ga je zelo malo. Trije (Senkovič, Stojanov, Kocbek) so izpostavili, da za preiskovalno novinarstvo ni časa in da je premalo primerne kadra, ki bi bil specializiran, prav tako trije (Senkovič, Stojanov, Kolednik), da je premalo financ. Tipična izjava je bila Stojanova:

To je res, saj je za preiskovalno novinarstvo premalo časa. To bi lahko izvajali, če bi imeli dva ali tri dopisnike. Z enim človekom, ki pokriva čisto vse, kar se v Bruslju dogaja, je to težko. Gotovo so ovira finance. Spomnim se časov, ko smo pod Jugoslavijo imeli 5 dopisnikov v Beogradu. Kaj takega bi bilo tudi zdaj dobrodošlo, da bi se nekdo lahko ukvarjal samo z varnostjo, gospodarstvom, finančnimi zadevami, političnimi zadevami – še posebej zdaj, ko je kriza skrhala politične odnose.

Nasprotno sta predstavnika komercialnih medijev 24ur.com in Žurnal 24 povedala, da se s preiskovalnim novinarstvom srečujejo. Tako je bil Rejec mnenja, da je pri pokrivanju evropskih tematik kar nekaj preiskovalnega novinarstva, Košir pa je povedal, da se lotijo največ treh tovrstnih zgodb, ki se jih veže na Slovenijo, samo kadar gre za evropski denar in njegovo porabo na nacionalni ravni. Tipična izjava je bila Rejčeva: »Sam večinoma pišem bolj poglobljene članke o evropskih tematikah, zato je raziskovalnega novinarstva kar nekaj.«

5.3.2.7 (Ne)kritično novinarstvo

Novinarjem je bilo v različnih kontekstih njihovih odgovorov in izsledkov pokrivanja evropskih tematik s kritično diskurzivno analizo zastavljeno tudi vprašanje, ali se vendarle z načinom pokrivanja evropskih tematik, ki se osredotoča predvsem na dogodke in srečanje ter ki informacije išče na tiskovnih konferencah, pri visokih političnih predstavnikih in politikih, zgolj ne sledi elitističnemu sprejemanju odločitev evropskih institucij. Zakaj se ne izraža glas državljanov, neuradnih virov informacij? Kje je novinarstvo, ki bi iskalo zgodbe po principu od spodaj navzgor, ki bi izhajalo iz potreb ljudi? Kje je kritično novinarstvo?

Novinarji in uredniki različno vidijo razloge. Trije (Stojanov, Kolednik, Senković) so povedali, da je takšno pokrivanje najlažje. Stojanov vidi razlog tudi v tem, da je glavni vir informacij opoldanska konferenca v Bruslju, Rejec pa, da so glavni vir informacij tudi že pripravljena sporočila za javnost, agencijske novice in gradivo, ki nastane v evropskih institucijah. Stojanov in Senković sta našla vzroke še v kompleksnosti področja z ogromno informacijami, pri čemer primanjkuje kadra, ki bi lahko tematike pokrili. Nekateri (Stojanov, Kolednik, Rejec) so se strinjali, da je takšno novinarstvo nekritično, Senković in Kolednik pa sta kot razlog navedla še nezanimanje občinstva in neprodajnost teme, pri čemer je Kolednik priznal, da je zaradi medijskega učinka bolj zaželeno, da se novinar poglobi v notranjepolitični temi, jo razišče in naredi zgodbo, ki bo bolj odmevna. Tipična izjava je bila Senkovičeva:

Na ravni EU se sprejema zakone z nešteto različnih področij. Ne more biti nekdo strokovnjak za vodo, promet, zdravje in še kaj. Za kakovostno poročanje bi potrebovali kar nekaj zelo dobro podkovanih novinarjev, da bi bili lahko dovolj kritični in da ne bi sprejemali vsega, kar ponujajo. Kar je izglasovano z večino, še ne pomeni, da je dobro za večino državljanov. Pa tudi ne poznamo dovolj dobro vseh evropskih institucij, kako delujejo med seboj. Morali bi imeti ekipe ljudi, čeprav spet opozarjam, to ni prodajna tema.

Trije intervjuvani (Košir, Kocbek, Štular) pa se niso strinjali, da gre za nekritično novinarstvo. Košir je bil sicer mnenja, da takšno novinarstvo deluje obratno, kot bi moralo, a ni tako nekritično, saj se je poročalo o Evropi dveh hitrosti, nemško-francoskem vlaku, o nacionalističnih težnjah, da niso vsi enakega mnenja, da ostaja dosti maneverskega prostora, kjer se EU kot birokratski aparat zgublja, o plačah evropskih birokratov. Kocbekova in

Štularjeva pa sta dodali, da je precej kritik opaznih v komentarjih, zato ne gre zgolj za nekritično povzemanje izjav. Tipičen primer je izjava D. Kocbek:

S tem se ne morem strinjati, kar precej kritik je v mojih komentarjih, pa tudi svojih poročil ne ocenjujem zgolj kot nekritično povzemanje izjav, dokumentov, treba pa je brati tudi med vrsticami. Je pa res, da nisem med tistimi, ki v vsaki stvari iščejo senzacijo in ničesar ne znajo pohvaliti, ker vse povprek kritizirajo. Med kritiziranjem vsepovprek in kritičnim poročanjem je pomembna razlika.

5.4 Diskusija

KDA je pokazala, da mediji pri pokrivanju politike EU pripisujejo največji pomen temam oz. politikam, ki se nanašajo na zunanjo politiko EU, evropsko integracijo in monetarne zadeve. Redkeje pa so mediji pokrivali gospodarstvo, institucionalne zadeve, zdravje, okolje, korupcijo in madžarsko predsedovanje (analiza je bila izvedena v obdobju, ko je Madžarska predsedovala Svetu Evropske unije). Marginalizirane ostajajo predvsem teme, kot so človekove pravice, kmetijstvo, promet, šolstvo. V analiziranem obdobju mediji niso pokrivali tematik ali politik na področju raziskovanja in inovacij, ladjedelništva, industrije, državljskih svoboščin, prav tako niso pokrivali evropskih tematik, ki bi izhajale iz prakse in družbene situacije, temveč je bil poudarek na poročanju, vezanem izključno na institucionalni okvir. Tako tematska pokritost politike EU zrcali naslednje značilnosti: (1) evropocentrizem, (2) institucionalizem (3) rutinizacija novinarskega dela in novičarske vrednote, (4) podomačenje novic. Vzroke razlagamo s pomočjo pogolobljenih intervjujev, s katerimi smo ugotovili naslednje značilnosti novinarske prakse oblikovanja prispevkov o politiki EU: (1) evropska politika je predvsem domena zunanjepolitičnih uredništev in ima tudi zato zunanja politika EU večjo težo kot druge EU politike, kar se na besedilni ravni kaže evropocentrično, saj novinarski diskurz reproducira dominantni diskurz evropskih političnih elit. (2) Novinarska organizacija je naravnana k rutinskosti (Poler Kovačič 2004), tako novinarji pokrijejo najbolj frekventno dogajanje, z največ dostopnimi informacijami, teh pa je po besedah nekaterih urednikov in novinarjev največ prav na področju zunanje politike. Prav tako vsebinsko načrtovanje v veliki meri diktira Bruselj, kjer vsak dan poteka opoldanska tiskovna konferenca in pomembni dogodki, ki izražajo politično agendo in posledično oblikujejo medijsko agendo, kar se na tekstovni ravni kaže kot institucionalizem in rutinizacija novinarskega dela. (3) Pomanjkanje financ – posamezna uredništva si zaradi finančnih razlogov ne morejo privoščiti stalnega dopisništva v Bruslju, kar posledično

pomeni, da novinarji nimajo neposrednega in kontinuiranega dostopa do evropskih tematik, zato se osredotočajo na ključne večje dogodke ter srečanja (Gleissner in de Vreese 2005; Lecheler 2007; AIM 2006). Kot je razvidno iz poglobljenih intervjujev, sledijo aktualnemu dogajanju, sporočilom za javnost, tiskovnim konferencam. (4) Pomanjkanje kadra in časa za kakovostno pokrivanje EU tematik. (5) Kot pomembne dejavnike objavnih vrednosti novice o politiki EU novinarji navajajo zanimivost za slovensko občinstvo, posledice za Slovenijo ter vpliv politik na ljudi v Sloveniji, kar je razlog za podomačenje novic. Prav tako je razlog za podomačenje novic v statusu evropskih novic v uredništvih, kjer imajo domače novice še vedno prednost pri novinarskem sporočanju, v večji meri tudi svetovne novice, a evropska politika pridobiva na pomembnosti, posebej v času gospodarske krize.

S poglobljenimi intervjuji smo ugotovili, da se razlogi za takšno pokrivanje novic kažejo tudi v: (1) dojetanju občinstva kot nezainteresiranega za evropske tematike; (2) dojetanju evropskih novic kot nezanimivih, celo dolgočasnih; (3) neizdelanih uredniških politik pokrivanja evropskih tematik, te se večinoma upravlja v uredništvih zunanjepolitičnih redakcij; (4) večinoma neizdelani predstavi o občinstvu, ki jih zanimajo politike EU; (5) dojetanje vloge novinarstva v izpolnjevanju informativne funkcije; (6) nedobičkonosnost tem, kar sovpada z dejstvom, da je slovensko novinarstvo podleglo komercializaciji, prevladi in zlorabi razvedrilne funkcije, kar se kaže tudi v precejšnjem dojetanju občinstva kot neaktivnih državljanov (Vobič 2009).

Analiza virov v sklopu KDA kaže, da se velik pomen oz. družbeno moč ali legitimnost pripisuje najvišjim predstavnikom EU, kot so zunanja predstavnica EU, predsednik EP, evropska komisarka za notranje zadeve, manjšo pa npr. evropskim poslancem. Mediji nikoli ne navajajo organiziranih predstavnikov civilne družbe, predstavnikov nevladnih organizacij, predstavnikov lokalne samouprave, ali neuradnih virov, npr. državljanov, družbenih gibanj, civilnih pobud in podobnih. Z drugimi besedami, mediji se ne poslužujejo virov, ki bi zastopali še drugačna stališča od uradnih. Iz analize virov je tudi razvidno, da novinarji zbirajo informacije zelo pasivno, predvsem prek uradnih in rutinskih kanalov, saj viri informacij dobijo svoj glas na rutinskih dogodkih, kot so npr. srečanja visokih predstavnikov, tiskovne konference, ob sprejetju resolucij, listin, itd. V tem kontekstu so viri informacij pogosto tudi medijske agencije in drugi mediji. Pokrivanje evropskih tematik zato izrazito sovpada s spremembo mesta novinarskega subjekta, kjer se novinar v sodobnem novinarskem

diskurzu tržno novinarske prakse umika z mesta subjekta in daje prostor nenovinarskim akterjem (Poler 2004).

Rezultate analize virov razlagamo s pomočjo poglobljenih intervjujev, s katerimi smo ugotovili, da je za novinarske prakse pokrivanja evropskih novic značilno minimalno odkrivanje novic, kjer nenovinarski akterji vstopajo na mesto novinarskega subjekta že v prvi fazi iskanja informacij, ko zainteresirani akterji enostavno dostavijo informacije za objavo. Izkazalo se je, da vir informacij v večini predstavljajo opoldanska konferenca Evropske komisije, sporočila za javnost, druge novinarske konference in podobni psevdo dogodki. Poglobljeni intervjuji potrjujejo, da vsebinsko načrtovanje v veliki meri diktira Bruselj, novinarji pa so podlegli rutinizaciji in minimalno aktivnemu odkrivanju novic. Pri takšni novičarski produkciji tudi ni prostora za preiskovalno novinarstvo. Da preiskovalno novinarstvo pri pokrivanju evropskih tematik je, sta zagovarjala le novinar in urednik dveh komercialnih medijev, ki sta se v obdobju analize malo ali skoraj nič posvetila evropski politiki. Pri tem se prav gotovo odpira vprašanje novinarskih standardov tržnega novinarstva (Erjavec in Poler Kovačič 2007).

Mediji imajo v postopku oblikovanja evropskih politik več funkcij (Koopmans in Erbe 2004), in sicer legitimiranje političnih odločitev, prenašajo informacije od državljanov do odločevalcev, imajo funkcijo odgovornosti obveščanja neinformirane javnosti s strani evropskih političnih odločevalcev in sodelovalno funkcijo pri vključevanju državljanov v odločevalske procese. A na podlagi opravljene študije trdimo, da jih ne izvršujejo v pravi meri, saj evropsko politiko postavljajo bodisi v kontekst zunanje politike EU, bodisi nacionalnega političnega diskurza in pri medijskem pokrivanju zgolj sledijo sprejemanju odločitev po sistemu od zgoraj navzdol.

Pikalo in Trdina (2009, 41–62) sta ugotavljala, kako se politično v slovenskem časopisju depolitizira, med drugim se razlike med pomeni različnih akterjev zapirajo in vedno več je rutinskosti, rutinskega interesnega govora uradnih virov, razprava pa se zožuje. S študijo smo potrdili, da je tako tudi pri pokrivanju evropskih tematik, ne samo z izborom virov informacij, ki se jih pogosto navaja kot depersonalizirane akterje, temveč tudi z izborom tem, postavljenih v kontekst elitne zunanje politike in monetarnih politik, oddaljenih od državljanov. Pokrivanje evropskih tematik temelji na informiranju, novinarsko vlogo se vidi predvsem v izpolnjevanju infomativne funkcije, kar dodatno zapira javno razpravo in širši

kontekst dogajanja ter političnih odločitev, saj se osredotočajo na posledice in ne na kontekst ter vzroke.

Dopisništvo pomembno vpliva na medijsko pokritost politike EU (Gleissner in de Vreese 2005; Lecheler 2007; Lecheler in Hinrichsen 2010), a smo na podlagi poglobljenih intervjujev ugotavili, da si jih slovenska uredništva analiziranih medijev ne morejo privoščiti. Rednega dopisnika imata le časnik *Delo* in *RTV Slovenija*, pogodbeno dopisnico pa je v času analize imel še časnik *Večer*. Dve intervjuvani dopisnici vidita svojo novinarsko vlogo v izpolnjevanju informativne funkcije in pri svojem delu sledita aktualnemu dogajanju. Zato smo mnenja, da trenutno dopisništvo prav gotovo prispeva k vidnosti evropskih tematik v slovenskem medijskem prostoru, a ne na način, ki bi evropsko politiko postavilo v širši kontekst, približalo, izobrazilo medijske potrošnike ali mobiliziralo državljane (Koopmans in Erbe 2004). Dopisnici *Večera* in *RTV Slovenija* ter urednik zunanjepolitične redakcije *Dela* so potrdili, da imata pri dostopu do informacij dopisnikov v Bruslju velik pomen ugled ali prestiž medija. Dopisniki iz velikih medijev (npr. Financial Times, Le Monde, DPA in Reuters) tako večinoma nimajo težav dobiti intervju s predsednikom Evropske komisije, predsednikom Evropskega sveta, z evropskimi komisarji, gradiva dobijo tudi vnaprej, zanje organizirajo posebne neuradne brifinge, ključne predloge dobijo pred uradno objavo in tudi v primeru embarga prej kot drugi mediji.

Ne gre pa samo za vprašanje dostopa do informacij, temveč tudi za vprašanje dostopa do finančnih virov, ki jih medijske hiše prejmejo s strani EU. Urednica Dolenjskega lista je izpostavila, da je ob vstopu Slovenije v EU pa tudi kasneje iz EU prišlo kar nekaj denarja za promocijo in predvsem predstavitev, ki ni prišel do regionalnih časopisov, temveč so ga prejeli največji slovenski mediji. Regionalni medij Dolenjski list v obdobju analize ni pokrival evropskih tematik, a je iz odgovorov urednice razvidno, da so lahko prav regionalni mediji tisti, ki lahko odpirajo polje za javno razpravo in evropsko politiko približajo državljanom: »Lani junija smo celo gostili evropskega poslanca Lojzeta Peterleta in njegovo kolegico avstrijsko poslanko, ki vodi odbor za kmetijstvo v Evropskem parlamentu, in naredili okroglo mizo na temo nove evropske kmetijske politike in o posebnostih slovenskega - dolenjskega kmetijstva. Na pogovor smo povabili predstavnike kmetijske stroke, šole, zadruge, kmete,« je povedala urednica. Po njenih besedah so evropske tematike tiste, ki se neposredno dotikajo ljudi, kot so kmetijstvo, energetika in zdravje. To pa so teme, ki jih nacionalni mediji zapostavljajo.

V kontekstu družbene analize si na koncu zastavljamo še vprašanja, kako je pokrivanje evropske politike povezano s slovenskim političnim novinarstvom in odnosom med politiki in novinarji ter kaj takšna medijska reprezentacija, kot jo razkrivamo v magistrski nalogi, pomeni za naslavljanje evropske politike. S pomočjo analize poglobljenih intervjujev smo ugotovili, da ima slovenska politika v uredništvih primat in veliko večjo vrednost kot evropska. Z opravljeno študijo prav tako nismo zaznali, da bi bile evropske zadeve kakorkoli vključene v nacionalni politični diskurz na način razhajanja med političnimi strankami in polemiziranja, zato sklepamo, da obstaja konsenz o evropskih zadevah med različnimi političnimi opcijami. Hkrati velja, da je odnos med slovenskimi novinarji in politiki pristranski in neuravnotežen ter temelji na interesih klientelističnih omrežjih (Erjavec in Volčič 2012), kar dodatno prispeva k vzdrževanju obstoječega političnega diskurza in družbenega komuniciranja znotraj nacionalnega okolja, saj slovenski politični interesi prevladajo nad evropskimi. V kontekstu demokratičnega in komunikacijskega primanjkljaja gre tako še vedno za razkorak med institucionalnim razvojem Evrope in prevlado nacionalnega političnega prostora kot podlage za javno razpravo in participativno državljanstvo (Koopmans 2007, 183). Ko razmišljamo o komunikacijskem deficitu v okviru evropske javne sfere, tako ne smemo zanemariti dejstva, da niso le mediji tisti, ki prispevajo k večanju ali zmanjšanju le-tega. Glede na to, da ima v uredništvih nacionalna politika tako visoko novičarsko vrednost in da so prav službe vladnih predstavnikov in nacionalnih politikov tiste, ki oblikujejo reprezentacijo (Erjavec 2009), se moramo vprašati, do koliko evropeiziranih informacij imajo novinarji sploh dostopa v teh službah, oz. kako so omenjene službe sposobne naslavljanje politične izzive v okviru evropske politike ter koliko je to v njihovem interesu.

Magistrska naloga zaradi izbranega vzorca analiziranih medijev, števila izprašanih novinarjev in urednikov ter obdobja analize ne prikazuje celotne medijske reprezentacije politike EU v Sloveniji. Od obdobja analize do danes se je gospodarska kriza še okrepila, mediji pa se še opazneje posvečajo monetarni politiki, zato bo se razmerje najbolj zastopanih tem po vsej verjetnosti nekoliko spremenilo.

Izbrani mediji za analizo ne vključujejo vseh medijev, ki pokrivajo politiko EU, zato bi bilo v nadaljnjih analizah smiselno vključiti tudi posamezne medije, oddaje, rubrike, kot so npr. *Globus*, *Sobotna priloga*, *Objektiv*, ki evropsko politiko obravnavajo bolj poglobljeno. Prav tako bi bil za prihodnje raziskave pomemben vidik percepcije bralcev, gledalcev in poslušalcev. Prav tako nismo v analizo vključili Slovenske tiskovne agencije, ki je ključni

ponudnik informacij slovenskim medijem o dogajanju v Sloveniji (Poler Kovačič in Erjavec 2008).

6 SKLEP

Strokovnjaki so složni, da ustrezna medijska pokritost evropskih vprašanj in politike prispeva k demokratični legitimnosti Evropske unije. V kontekstu kritike medijskega pokrivanja politike EU, ki ne prispeva k evropeizaciji in zmanjšanju komunikacijskega primanjkljaja na ravni EU, smo si zastavili cilj ugotoviti, kako slovenski mediji reprezentirajo informacije o evropski politiki. Ker so se dosedanje slovenske študije osredotočile na analize poročanj o posameznih tematikah (npr. vstop Slovenije v EU), ker so se ukvarjale predvsem s tekstualnimi analizami in vidiki recepcije pri medijski vzgoji, zanemarile odnos do EU zadev znotraj uredništev ter se niso osredotočile na kvalitativno analizo produkcije novic, smo skušali zapolniti raziskovalno vrzel in si zastavili tri raziskovalna vprašanja: kako slovenski mediji poročajo o politiki evropske unije, kako slovenski uredniki in novinarji interpretirajo tematike, povezane z evropsko politiko in kakšna je novinarska praksa pokrivanja EU tematik v Sloveniji.

Na prvo raziskovalno vprašanje, kako slovenski mediji poročajo o politiki evropske unije, smo odgovorili s pomočjo kritične diskurzivne analize, s katero smo analizirali novinarske prispevke o politiki EU. Ugotovili smo, da so medijsko najpomembnejše in največkrat reprezentirane teme zunanja politika EU, sledili sta evropska integracija in monetarne zadeve, objavljenih pa je bilo tudi nekaj prispevkov o gospodarstvu, institucionalnih zadevah, zdravju, okolju, korupciji, madžarskem predsedovanju. Človekove pravice, promet, kmetijstvo in šolstvo so bile v polletnem obdobju analize skoraj zanemarljivo zastopane. To pomeni, da mediji postavljajo najbolj pokrite teme v evropski politični okvir, ostale pa ohranjajo v domeni nacionalnega političnega diskurza, še več, teme, kot so človekove pravice, kmetijstvo, promet, šolstvo, ostajajo marginalizirane. Mediji niso pokrivali tematik ali politik na področju raziskovanja in inovacij, ladjedelništva, industrije, državljanskih svoboščin, prav tako niso pokrivali evropskih tematik, ki bi izhajale in prakse in družbene situacije, temveč je bil poudarek na poročanju, vezanem izključno na institucionalni okvir.

Ker se v magistrski nalogi osredotočimo na pokrivanje politike EU v določenem obdobju in ne na pokrivanju določene tematike, kot je bilo to značilno za dosedanje raziskave (npr. Velikonja 2005; Erjavec 2009; Vidmar Horvat 2009; Vogrinčič 2009; Čepič 2009; Prpič 2009) prinašajo rezultati širši vpogled v poročanje slovenskih medijev o politiki EU.

Na prvo raziskovalno vprašanje smo odgovorili tudi s pomočjo analize virov, pri čemer smo ugotovili, da so najpogosteje zastopani uradni viri informacij, od tega večinoma institucionalni viri oz. visoki predstavniki evropskih institucij, sledijo neimenovani viri, ki so prav tako institucionalizirani, npr. Unija, Strasbourg, svet Evropske unije, Berlaymont itd. Prisotno je tudi navajanje tiskovnih agencij in drugih medijev ter poročil in dokumentov. Neuradni viri skoraj niso zastopani. Ko gre za navajanje predstavnikov drugih držav članic, so ti glasovi starih držav članic, predvsem Nemčije, Italije, Francije in Velike Britanije. Pri monetarnih zadevah in ostalih temah pa so vidneje zastopani nacionalni uradni viri informacij. Razlika pri navajanju virov se je pokazala med elitnimi in komercialnimi tiskanimi mediji, saj so slednji večinoma objavili kratke novice, po možnosti povzete po *Slovenski tiskovni agenciji (STA)* v dolžini največ treh povedi, kjer ni prostora za navajanje virov in soočanje mnenj. Redko je bilo navajanje slovenskih evropskih poslancev, z izjemo *Večera* in komercialnega spletnega medija *24ur.com*. Rezultat takšnega navajanja virov je utrjevanje pozicije moči evropskih političnih elit ter zanemarjanje glasu civilne družbe, kar rezultira v utrjevanju politične moči, ki poteka po principu od zgoraj navzdol.

Z analizo oblike smo potrdili, da se politika EU ne pojavlja na naslovnica, z izjemo časnika *Delo*, s poudarkom na zunanji politiki EU in monetarnih zadevah. Analiza oblike je tudi razkrila, da se evropsko politiko najpogosteje umešča pod rubriko Svet (rubriko Evropa, Evropska unija imata le časnik *Večer* in *rtvslo.si*), prispevke pa je zaznati tudi v najrazličnejših rubrikah, kar kaže na to, da po eni strani ni eksplicitne uredniške politike oz. uredniške politike, ki bi bila samostojna ali prilagojena kompleksnemu pokrivanju evropskih tematik. Po drugi strani pa se že kažejo nastavki, da se politiko EU razume kot del realnosti, saj jo predvsem elitni mediji umeščajo v različne rubrike. Nasploh trdimo, da zunanja oblika objave novic ne vzpostavlja pomembnosti tematik pri medijskem občinstvu.

Na ostali raziskovalni vprašanji, kako slovenski uredniki in novinarji interpretirajo tematike, povezane z evropsko politiko, in kakšna je novinarska praksa pokrivanja EU tematik v Sloveniji, smo odgovorili s pomočjo poglobljenih intervjujev. Evropska politika je v uredništvih v senci tako nacionalne kot svetovne politike, novinarsko pokrivanje evropskih tematik temelji na informativni funkciji, uredniške politike večinoma niso izdelane, prav tako ne predstave o občinstvu. Razvidno je, da je slovensko novinarstvo podleglo komercializaciji, saj se evropsko politiko razume kot nezanimivo in nedobičkonosno. Tako se komercialni mediji malo ali skoraj nič ne posvečajo evropeizaciji političnega diskurza, elitni mediji pa

predvsem sledijo politični agendi evropskih institucij in pozornost namenijo temam, za katere informacije so jim s strani institucionaliziranih virov oz. močno organiziranih tiskovnih predstavništva evropskih institucij dostavljene že v prvi fazi zbiranja podatkov.

KDA je pokazala, da politizacije evropskih tem ni zaznati v nacionalnem političnem diskurzu, saj ni razvidnega razhajanja o evropskih zadevah med nacionalnimi političnimi strankami, tako da se razprava še dodatno zožuje na nacionalno.

Kritičnost se v veliki meri dojema kot oporekanje sprejetim odločitvam, kot kritiko nad visokimi plačami evropskih uradnikov in podobno, ne pa kot soočanje različnih mnenj, akterjev, potreb državljanov in predvsem za evropeizacijo in demokratizacijo elitistično sprejetih odločitev pomembnih čezmejnih pogledov. Za preiskovalno novinarstvo po besedah izprašanih novinarjev in urednikov ni časa, denarja in kadra, po mnenju nekaterih in v skladu s tržno logiko sodobnih medijev se v kontekstu evropske politike to tudi ne bi izplačalo. Politika Evropske unije pri medijih spada pod zunanjepolitične redakcije, vedno več pristojnosti pa imajo gospodarska uredništva, pa tudi notranjepolitična, pri čemer dopisniki niso pod pritiski domačih uredništev. Vsebine, ki jih novinarji uporabijo za prispevke, večinoma predlagajo novinarji sami v sodelovanju z uredništvom, ko gre za zahtevnejše teme, so velikokrat iniciatorji vsebin uredniki. Vsebinsko načrtovanje pa v veliki meri diktira Bruselj, kjer vsak dan poteka opoldanska tiskovna konferenca in pomembni dogodki. Sicer pa predstavljajo vire informacij predvsem sporočila za javnost evropskih institucij in tiskovne agencije, kar se še posebej kaže pri medijih brez dopisništva in pri komercialnih medijih.

Kljub vsemu ne moremo trditi, da je politika EU v slovenskih medijih prezrta, vedno več pozornosti ji namenjajo celo nekateri komercialni mediji. Tako se npr. komercialni spletni portal *24ur.com* količinsko skoraj enaka posveča pokrivanju evropske politike kot spletni portal *RTV Slovenija*. Gotovo pa je, da obstoječa medijska reprezentacija politike EU bistveno ne prispeva k demokratizaciji političnih procesov na evropski ravni, evropeizaciji in zmanjšanju komunikacijskega primanjkljaja. Prav tako je politika EU tako kompleksno področje, ki bi za boljše, vsebinsko in smotrno pokrivanje zahtevalo reorganizacijo uredništev, dodatna izobraževanje novinarjev in nove finančne vire.

7 LITERATURA

AIM Research Consortium. 2006. *Understanding the Logic of EU Reporting in Mass Media: Analysis of EU media coverage and interviews in editorial offices in Europe*. Bochum: Project verlag.

Baisnée, Olivier. 2002. Can Political Journalism Exist at the EU Level? V *Political Journalism*, ur. Rajmond Kuhn in Erik Neveu, 108–127. London: Routledge.

Boyce, Carolyn in Palena Neale. 2006. *Conducting In-Depth Interviews: A Guide for Designing and Conducting In-Depth Interviews. for Evaluation Input*. Watertown: Pathfinder International. Dostopno prek: http://www.pathfind.org/site/DocServer/m_e_tool_series_indepth_interviews.pdf?docID=6301 (22. februar 2010).

Bryman, Allan 2011. *Social Research Methods*. Oxford: Oxford University Press.

Brüggemann, Michael in Katharina Kleinen-v. Königsow. 2007. Let's Talk about Europe. Explaining Vertical and Horizontal Europeanization in the Quality Press. *Transtate Working Papers* 60 (37): 1–32. University of Bremen. Collaborative Research Center 597. Dostopno prek: <http://ideas.repec.org/p/zbw/sfb597/60.html> (26. februar 2010).

Carey, James. 1999. In Defence of Public Journalism. V *The Idea of Public Journalism*, ur. T. Glasser, 49–64. New York: Guilford Press.

Cini, Michelle. *European Union politics*. Oxford, New York: Oxford University Press.

Cottle, Simon. 2003. *News, Public Relations and Power*. London: SAGE Publications.

Čepič, Mitja. Analiza dimenzij globoke integracije v poročanju treh slovenskih časnikov o zadevah EU v času predsedovanja Slovenije Svetu EU. *Družboslovne razprave* 25 (62): 45–62.

Davies, Nick. 2008. *Flat Earth News: An Award-winning Reporter Exposes Falsehood, Distortion and Propaganda in the Global Media*. London: Chatto & Windus.

Delo. 2011. Mladić ni ponos, ampak sramota srbskega naroda, 7 (19. januar).

--- Surs: Evropa nam zaupa, dezinformacije škodijo državi, 3 (20. januar).

--- Za ponovne sankcije proti Minsku, 6 (21. januar).

--- Unija zaostri sankcije proti Gadafiju, 1 (1. marec).

--- Čigavo glavno mesto je Sarajevo, 6 (24. maj).

--- Triglav za reševanje beguncev, 3 (24. maj).

de Vreese, Claes H. 2001. 'Europe' in the News: A Cross-National Comparative Study of the News Coverage of Key EU Events. *European Union Politics* 2 (3): 283–307. Dostopno prek: <http://econstor.eu/bitstream/10419/24972/1/538518294.PDF> (1. marec 2010).

--- 2007. The EU as a public sphere. *Living Reviews in European Governance* 2 (3): 4–20. Dostopno prek: http://edoc.vifapol.de/opus/volltexte/2011/2480/pdf/lreg_2007_3Color.pdf (25. marec 2011).

--- in Hajo G. Boomgaarden. 2006. News, Political Knowledge and Participation: The Differential Effects of News Media Exposure on Political Knowledge and Participation. *Acta Politica* 41 (4): 317–341. Dostopno prek: http://www.claesdevreese.com/documents/de_Vreese_&_Boomgaarden_News_Pol_knowledge_Acta_Politica_2006.pdf (1. marec 2010).

---, Susan A. Banducci, Holli A. Semetko in Hajo G. Boomgaarden. 2006. The news coverage of the 2004 European Parliamentary election campaign in 25 countries. *European Union Politics* 7 (4): 477–504. Dostopno prek: http://www.claesdevreese.com/documents/De_Vreese_et_al_EUP_2006.pdf (1. marec 2010).

Dnevnik. 2011. Med umiranjem beguncev gluhi telefon med Italijo in Brusljem, 6 (15. februar).

--- Trichet: ECB bo naredila vse, da zajezi inflacijo, 19 (4. marec).

--- Kosovo in Srbija za isto mizo, 6 (7. marec).

--- Vrata Evropski uniji so zdaj bolj odprta, 3 (27. maj).

--- Vrata Evropski uniji so zdaj bolj odprta, str (27. maj).

Erjavec, Karmen. 1999. *Novinarska kakovost*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

--- 2000. Medijska pismenost kot pogoj uspešne politične socializacije. *Teorija in praksa* 37 (4): 672–685.

--- in Melita Poler Kovačič. 2007. *Kritična diskurzivna analiza novinarskih prispevkov*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

--- in Emil Erjavec. 2009. Do we not learn anything from the journalistic history? Media coverage of adopting the EU new financial perspective in Slovenia. *Medijska istraživanja* 15 (1): 121–142.

--- Spreminjajoči se diskurzi skupne kmetijske politike Evropske unije. *Družboslovne razprave* (25) 60: 67–85.

Erjavec, Karmen in Zala Volčič. 2010. A European public Sphere? Communication Deficit, the Next Generations, and Slovenia in the European Union. V *Europe and the Media*, ur. Lee Duffield in Gary Ianziti, 123–143. Saarbrücken: VDM Verlag Dr. Müller.

Fraser, Nancy. 2007. Transnationalizing the Public Spheres. *Theory, Culture & Society* 24 (4): 7–30.

Gandy, Oscar H.. 1980). Information in Health: Subsidised News. *Media, Culture & Society* 2 (2): 103-115.

Gitlin, Todd. 1980. *The Whole World Is Watching: Mass Media in the Making and Unmaking of the New Left, With a New Preface*. Barkley: University of California Press.

Gross, Peter. 2004. Between Reality and Dream: Eastern European Media Transition, Transformation, Consolidation, and Integration. *East European Politics and Societies*. 110–131. Dostopno prek: <http://eep.sagepub.com/content/18/1/110.full.pdf+html> (24. februar 2011).

Guion, Lisa A., David C. Diehl in Debra McDonald. *Conducting an In-depth Interview*. Department of Family, Youth and Community Sciences, Florida Cooperative Extension Service, Institute of Food and Agricultural Sciences, University of Florida. Dostopno prek: <http://edis.ifas.ufl.edu/pdf/files/FY/FY39300.pdf> (20. april 2011).

Public opinion in the European Union. Standard Eurobarometer 72/Jesen. Evropska komisija, Bruselj, oktober/november 2009. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb72/eb72_sl_sl_nat.pdf (1. marec 2010).

Evropska komisija. *Kako deluje EU?* Europa.eu uradni portal Evropske unije. Dostopno prek: http://europa.eu/abc/12lessons/lesson_4/index_sl.htm (17. junij 2011).

--- 2007. *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions*. COM(2007) 568 final, Bruselj. Dostopno prek: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2007/com2007_0568en01.pdf (1. marec 2010).

Fairclough, Norman. 1995. *Critical Discourse Analysis*. London: Longman.

--- 1995a. *Media Discourse*. London: Edward Arnold.

--- 2005. *Analyzing discourse: Textual Analysis for Social Research*. London: Routledge.

Fink Hafner, Danica. 2007. *Uvod v analizo politik : teorije, koncepti, načela*. Ljubljana : Fakulteta za družbene vede.

Firmstone, Julie. 2008. Approaches of the transnational press to reporting Europe. *Journalism* 9(4): 423–442.

Gleissner, Martin in Claes H. de Vreese. 2005. News about the EU Constitution: Journalistic challenges and media portrayal of the European Constitution. *Journalism* 6 (2): 221–242.

Gross, Peter. 2004. Between Reality and Dream: Eastern European Media Transition, Transformation, Consolidation, and Integration. *Javnost-The Public* 18 (1): 110–131.

Hansen, Anders, Simon Cottle, Ralph Negrine in Chris Newbold. 1998. *Mass Communication Research Methods*. London: MacMillan press. Dostopno prek <http://eep.sagepub.com/content/18/1/110> (3. marec 2010).

Heikkilä, Heikki in Risto Kunelius. 2006. Transnationalisation of the Public Sphere. Journalists Imagining the European Public Sphere: Professional Discourses about the EU News Practices in Ten Countries. *Javnost-The Public* 13 (4): 63–80.

Raeymaeckers, Karin Cosijn in Annelore Deprez. 2007. Reporting the European Union. An analysis of the Brussels press corps and the mechanisms influencing the news flow. *Journalism Practice* 1 (1): 103–119.

Kaiser, Wolfram in Antonio Varsori. 2010. *European Union History. Themes and Debates*. Basingstoke, New York: Palgrave Macmillan.

Kandyla, Anna A. in Claes H. de Vreese. 2010. News Media Representations of a Common EU Foreign and Security Policy. A Cross-National Content Analysis of CFSP Coverage in National Quality Newspapers. *Comparative European Politics* 9 (1): 52–75. Dostopno prek: <https://www.nodo50.org/victorsampedro/NEWSME~1.pdf> (3. marec 2010).

Koopmans, Ruud, Friedhelm Neidhardt in Barbara Pfetsch. 2000. *Conditions for the Constitution of a European Public Sphere*. Berlin: Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung.

--- in Jessica Erbe. 2004. Towards a European Public Sphere? Vertical and Horizontal Dimensions of Europeanised Political Communication. *Innovation: The European Journal of Social Science Research* 17 (2): 97–118.

--- 2007 Who inhabits the European public sphere? Winners and losers, supporters and opponents in Europeanised political debates. *European Journal of Political Research* 46 (2): 183–210. Dostopno prek: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1475-6765.2006.00691.x/pdf> (15. april 2012).

Košir, Manca. 2003. *Surovi čas medijev*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Kunelius, Risto. 2008. Journalism and the EU : A relationship in contexts. *Journalism* 9 (4): 371–376. Dostopno prek: <http://jou.sagepub.com/content/9/4/371> (5. marec 2010).

Lauristin, Marju, Peeter Vihalemm, Mart Raudsaar in Piia Tammpuu. 2005. *The Case of Estonia*. Projektno poročilo: „Adequate Information Management in Europe“ (AIM), Evropska komisija – 6. Okvirni program. Bruselj: Evropska komisija. Dostopno prek: <http://www.aim-project.net/uploads/media/Estonia.pdf> (3. marec 2010).

Lecheler, Sophie K. 2007. EU membership and the press: An analysis of the Brussels correspondents from the new memberstates. *Journalism* 9 (4): 443–464.

--- in Malte C. Hinrichsen. 2010. Role Conceptions of Brussels Correspondents from the New Member States. *Javnost/The Public* 17 (1): 73-86. Dostopno prek: <http://javnost-thepublic.org/article/pdf/2010/1/5/> (6. marec 2011).

Lewis, Justin, Andrew Williams in Bob Franklin. 2008. Four rumours and an explanation: A political economic account of journalists' changing newsgathering and reporting practices. *Journalism Practice* 2 (1), 27–45.

Lippman, Walter. 1965. *Public Opinion*. New York: Free Press.

Luthar, Breda, Vida Zei in Hanno Hardt. 2004. *Medijska kultura: Kako brati medijske tekste*. Ljubljana: Študentska založba.

Machill, Marcel, Markus Beiler and Corinna Fischer. 2006. Europe-Topics in Europe's Media: The Debate about the European Public Sphere: A Meta-Analysis of Media Content Analyses. *European Journal of Communication* 21(1): 57–88.

McManus, John H. 1994. *Market-driven journalism: Let the citizen beware?*. Thousand Oaks, London, New Delhi: Sage.

McNair, Brian. 1998. *The Sociology of Journalism*. London: Arnold.

Nugent, Neill. 2010. *The government and politics of the European Union*. Basingstoke, New York: Palgrave Macmillan.

Menéndez Alarcón, Antonio V. 2010. Media Representation of the European Union: Comparing Newspaper Coverage in France, Spain, and the United Kingdom. *International Journal of Communication* 4 (2010): 398–415.

Mikkeli, Heikke. 1998. *Europe as an idea and Identity*. New York: Palgrave – St. Martin's Press.

Moog Sandra. 1997. Television, Mass Polling and the Mass Media. The Impact of Media

Technologies on American Politics, 1960-1996. *The Public/Javnost* 4 (2): 39–55.

Nacionalna raziskava branosti. 2012. Dostopno prek: <http://www.nrb.info/podatki/index.html> (3. januar 2013).

Notranjsko-kraške novice. 2011. Dostopno prek: <http://www.nkr-novice.si/> (1. januar 2011).

Örnebring, Henrik. 2009. *Comparative European Journalism: The State of Current Research*. Reuters Institute for the Study of Journalism. Dostopno prek: http://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/fileadmin/documents/European_Journalism_research_review.pdf. (20. 4. 2012).

Peter, Jochen in Claes H. de Vreese. 2004. In Search of Europe: A Cross-National Comparative Study of the European Union in National Television News. *Press/Politics* 9 (4): 3–24.

Pfetsch, Barbara. National Media in Europeanized Public Sphere: The Openness and Support of the Press for European Integration. V *A European Public Sphere: How much of it do we have and how much do we need?* Ur. C. de Vreese, H. Schmitt, 401-425. Mannheim: CONNEX.

Philo, Greg. 2007. Can discourse analysis successfully explain the content of media and journalistic practice? *Journalistic Studies* 8 (2): 175–196.

Pikalo, Jernej in Andreja Trdina. 2009. Depolitizacija političnega: Primer obravnavanja političnih tem v slovenskih medijih. *Javnost-The Public* 16 (suplement): 41–62.

Poler Kovačič, Melita. 2002. Vplivi odnosov z mediji na novinarski sporočanje proces. *Teorija in praksa* 39 (5): 766–785.

--- 2004. Novinarska rutina in (pre)moč uradnih virov informacij. *Teorija in praksa* 41 (3/4): 690–702.

--- in Erjavec, Karmen. 2008. Mobi Journalism in Slovenia. *Journalism Studies* 9 (6): 874–890.

Politbarometer. 2007. Ljubljana: CPR.

Poročilo o aktivnem dialogu z državljani. 2009. Dostopno prek: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=//EP//TEXT+REPORT+A6-2009-0107+0+DOC+XML+V0//SL> (23. februar 2010).

Preston, Paschal. 2009. An elusive trans-national public sphere? Journalism and news cultures in the EU setting. *Journalism studies* 10 (1): 114–129.

Prpič, Marko. Poročanje o predsedovanju Slovenije Svetu EU v televizijski informativni oddaji Dnevnik. *Družboslovne razprave* 25 (62): 63–80.

Rtvslo.si. 2011. Evropski parlament potrdil resolucijo o Hrvaški (16. februar). Dostopno prek: <http://www.rtvsl.si/evropska-unija/evropski-parlament-potrdil-resolucijo-o-hrvaski/251079> (16. februar).

--- Ashtonova imenovala Peterleta za vodjo misije v Nigeriji (4. marec). Dostopno prek: <http://www.rtvsl.si/evropska-unija/ashtonova-imenovala-peterleta-za-vodjo-misije-v-nigeriji/252311> (12. marec 2011).

--- Bruselj začasno odobril dokapitalizacijo NLB-ja (7. marec). Dostopno prek: <http://www.rtvsl.si/evropska-unija/bruselj-zacasno-odobril-dokapitalizacijo-nlb-ja/252516> (22. marec 2011).

--- Zaradi priseljencev se zaostrejuje odnosi med Italijo in Francijo (18. april). Dostopno prek: <http://www.rtvsl.si/evropska-unija/zaradi-priseljencev-se-zaostrejuje-odnosi-med-italijo-in-francijo/255672> (20. april 2011).

Simeunovič, Nataša. 2009. The role of media in european identity formation: understanding the complexity of today's european media landscape. *CEU Political Science Journal* 4 (4): 501–519.

Splichal, Slavko. 2005. *Kultura javnosti*. Ljubljana : Fakulteta za družbene vede.

Strentz, Herbert. 1989. *News reporters and news sources: accomplices in shaping and misshaping the news*. Iowa: Iowa State University Press.

Raeymaeckers, Karin, Lieven Cosijn in Annelore Deprez. 2007. Reporting the European

Union. An analysis of the Brussels press corps and the mechanisms influencing the news flow. *Journalism Practice* 1 (1): 102–119.

Risse, Thomas in Marianne Van de Steeg. 2003. *An Emerging European Public Sphere? Empirical Evidence and Theoretical Clarifications*. Članek predstavljan na konferenci 'Europeanization of Public Spheres, Political Mobilisation, Public Communication and the European Union', Science Center Berlin, 20–22 junij 2003. Dostopno prek: http://userpage.fu-berlin.de/~atasp/texte/030624_europeanpublicsphere.pdf (20. april 2011).

Rosengren, Karl Erik. 2002/2003. International Communication in the Mass Media Level. V *McQuail's Readers in Mass Communication Theory*, ur. Denis McQuail, 231–237. London Thousand Oaks, New Delhi: Sage Publications.

Slaatta, Tore. 2006. Europeanisation and the News Media. Issues and Research Imperatives. *The Public/Javnost* 13 (1): 5–24.

Statham, Paul. 2006. Political Journalism and Europeanization: Pressing Europe? Retrieved on October 17, 2006 from http://ics.leeds.ac.uk/eurpolcom/discussion_papers.cfm.

Šabec, Ksenija. 2006. *Homo europeus : nacionalni stereotipi in kulturna identiteta Evrope*. Ljubljana : Fakulteta za družbene vede.

Tampere, Kaja. 2007. The Media's Role in a Transition Society: From Public Lies to Public Trust? V *Communication in the Age of Suspicion*, ur. Vian Bakir in David M. Barlow, 141–153. Hampshire: Palgrave Macmillan. Dostopno prek: http://www.academia.edu/633428/Communication_in_the_Age_of_Suspicion (15. april 2011).

Tumber, Howard. 2008. *Journalism*. London, New York: Routledge.

TV Slovenija, 1. program. 2011. *Dnevnik*. Ljubljana, 15. april.

Van de Steeg, Marianne. 2002. Rethinking the Conditions for a Public Sphere in the European Union. *European Journal of Social Theory* 5 (4): 499–519.

van Dijk, A. Teun. 1991. *Racism and the press*. London, New York: Routledge.

Večer. 2011. Start hrvaškega finiša, 6 (16. februar).

--- Ljubljana drsi proti Lizboni, 1 (15. april).

--- Najprej več dela, 4 (27. maj).

--- Komisarka računa na Triglav, 4 (28. maj).

Velikonja, Mitja. 2005. *Evroza : kritika novega evrocentrizma*. Ljubljana: Mirovni inštitut.

Vezovnik, Andreja. 2008. Kritična diskurzivna analiza v kontekstu sodobnih diskurzivnih teorij. *Družboslovne razprave* (24) 57: 79–96.

Vidmar Horvat, Ksenija. 2009. Medkulturni dialog v EU: med blagovno znamko in demokratično identiteto politiko. *Družboslovne razprave* 25 (62): 7–22.

Vobič, Igor. 2009. Normativne vrste novinarstva in poročanje o politiki skozi optiko slovenskih novinarjev, politikov in državljanov. *Javnost-The Public* 16 (suplement): 21–40.

Vogrinčič, Ana. Marginalna Evropa : podoba Evropske unije skozi mimobežne časopisne omembe. *Družboslovne razprave* 25 (62): 23–43.

Volčič, Zala in Karmen Erjavec. 2012. A Continuous Battle: Relationships between Journalists and Politicians in Slovenia. *Global media journal: Mediterranean edition* 7 (2): 1–9.

Vreg, France. 2001. Volitve 2000 in predvolilna kampanja. Volilne strategije, politični marketing in volilno izbiranje. *Teorija in praksa* 38 (2): 181–200.

--- 2004. *Politični marketing in demokracija : politične kampanje, komunikacijska strategija, politični tržni prostor, izvajanje političnih kampanj, volilna propaganda, globalizacija, elektronska demokracija*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Vink, M. (2002). What is Europeanization? and Other Questions on a New Research Agenda. *European Political Science* 3 (1) 63–74. Dostopno prek: Vink_EPS 2003_What is Europeanisation.pdf (29. januar 2013).

Zakon o Radioteleviziji Slovenija (ZRTVS-1). Ur. l. RS 96/2005. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200596&stevilka=4191> (2. marec 2012).

24ur.com. 2011. Napetosti med Tunizijo in Italijo (14. februar). Dostopno prek: <http://24ur.com/novice/svet/napetosti-med-tunizijo-in-italijo.html> (24. februar 2011).

--- V Zagrebu trgali evropsko zastavo (16. april). Dostopno prek: <http://www.24ur.com/novice/svet/protestni-shodi-v-podporo-generalom.html> (16. april 2011).

--- V spopadu na jugu Egipta pet mrtvih (9. februar). Dostopno prek: <http://www.24ur.com/novice/svet/enega-sprejeli-z-navdusenjem-drugega-izzvizgali.html> (20. februar 2011).

--- Ben Alijeva družina dolguje bankam 1,3 milijarde evrov (16. februar). Dostopno prek: <http://24ur.com/novice/svet/ben-alijeva-druzina-dolguje-bankam-1-3-milijarde-evrov.html> (20. februar 2011).

--- Mladić v Haag, Srbija v Evropo? (27. maj). Dostopno prek: <http://www.24ur.com/novice/svet/mladic-v-haag-srbija-v-evropo.html> (14. junij 2011).

--- Brez končne odločitve o usodi Grčije (14. junij). Dostopno prek: <http://www.24ur.com/novice/gospodarstvo/brez-koncne-odlocitve-o-usodi-grcije.html> (14. junij 2011).

PRILOGE

Priloga A: Intervju z Večerovo dopisnico iz Bruslja Darjo Kocbek

1. Kaj po vašem pomenijo tematike, povezane z evropsko politiko, z drugimi besedami, kako kot novinarka dojemate politiko EU?

Politika EU je del politike Slovenije, kajti na ravni EU se med drugim sprejemajo uredbe, ki neposredno veljajo v državah članicah, in direktive, ki jih morajo države članice prenesti v svoj pravni red s svojimi nacionalnimi predpisi. Evropski predpisi, sklepi in druge odločitve vplivajo na življenje državljanov v državah članicah, pa tudi na poslovanje podjetij. Kot novinarka svojo vlogo vidim, da o teh odločitvah obveščam in razlagam, kaj je od njih pričakovati. Ko evropska komisija, ki je v skladu s pravnim redom EU pristojna predlagati predloge predpisov, objavi tak predlog, prečenim, kako pomemben je za Slovenijo in se na podlagi tega odločim, ali napišem poročilo ali ne. Če predlaga recimo novo direktivo o obnovljivih virih energije, o tem seveda poročam, kajti ta bo vplivala na energetska politika Slovenije in bo Slovenija morala na njeni podlagi spremeniti in dopolniti svoje predpise, akcijske načrte in strategije na tem področju. Če evropska komisija predlaga nova pravila za ribolov v oceanih, ne poročam, ker Slovenije to neposredno ne prizadeva. Seveda se ne konča pri evropski komisiji, kajti ko ta predlaga nov predpis, ga pošlje v obravnavo in sprejem na svet EU, v okviru katerega se sestajajo in odločajo ministri držav članic (za finance, gospodarstvo, znanost, okolje, zunanje zadeve, kmetijstvo, transport, energetiko, telekomunikacije...). Po uveljavitvi lizbonske pogodbe leta 2009 pa o sprejemu večine predpisov soodloča tudi evropski parlament. Tako da spremljam in poročam tudi z zasedanj svetov ministrov in evropskega parlamenta.

V Bruslju se na vrhunskih zasedanjih sestajajo voditelji držav članic, oni sprejemajo politične odločitve. Tudi o teh zasedanjih poročam in bralkam in bralcem pojasnujem, katere teme imajo na dnevnem redu in komentiram odločitve.

2. Kaj pomeni vloga novinarstva pri poročanju o politiki EU?

Novinarji smo tisti, ki informiramo o tej politiki javnost. Seveda ima evropska komisija močno službo za komuniciranje, prek katere komunicira z javnostjo tudi neposredno, a glavna sporočila ji posreduje prek medijev. Tega se zaveda, zato vsak dan opoldne organizira novinarsko konferenco, na kateri imamo novinarji priložnost tiskovnim predstavnikom postavljati vprašanja o različnih temah. Prav tako so novinarske konference glavni vir informacij o sklepih, ki jih sprejmejo voditelji članic EU na vrhunskih zasedanjih in tudi ministri na ministrskih zasedanjih. Za nacionalne dopisnike voditelji in ministri sklepe in odločitve razlagajo tudi na nacionalnih tiskovnih konferencah. Te bi seveda lahko organizirali tudi doma po vrnitvi iz Bruslja, a eden od temeljnih problemov je, da mora novinar dobro poznati politiko EU, da lahko o teh odločitvah ustrezno poroča. Domači novinarji tega podrobnega znanja večinoma nimajo. Evropski parlament tudi organizira tiskovne konference, a sama poročam v glavnem na podlagi razprav o temah, za katere ocenim, da so zanimive za bralke in bralce. Podobno delajo tudi moji kolegi dopisniki v Bruslju.

3. Evropske teme niso na naslovnih časopisov in so, paradoksalno z raziskavami, ki kažejo, da si državljani želijo več informacij o EU, po mnenju uredništev nezanimive za bralce (AIM Research Consortium 2006). Kako to komentirate?

Kar pogosto slišimo, da so evropske teme nezanimive, dolgočasne, za navadnega državljana preveč zapletene, birokratske, zato menda niso brane. Kakšna je branost mojih člankov za časopis Večer, ne vem. Menim pa, da je bolj pomembna vsebina, kot to, ali je članek objavljen na prvi strani. Na podlagi pogovorov z ljudmi tudi ugotavljam, da veliko krat pogledajo avtorja in se na tej podlagi odločijo, ali bodo članek prebrali ali ne. Ker že nekaj let nisem v uredništvu in tudi ne sodelujem na uredniških sestankih, žal ne morem povedati, na podlagi katerih kriterijev se v uredništvu Večera odločajo, katere članke bodo objavili na prvi strani. Je pa v zadnjih letih v medijih nasploh prevladoval trend, da je kakovost informacij na drugem mestu, kar pomeni, da je manj časa za preverjanje informacij in analize. In ena od žrtev takšne uredniške politike je evropska politika, ker je v domači politiki mogoče najti bistveno več škandalov in senzacionalističnih izjav. A na srečo se počasi spet začne vračati stališče, da se je treba bolj posvetiti vsebini, kajti če je članek dobro napisan in vsebuje preverjene informacije, ki jim je mogoče zaupati, so ga bralke in bralci pripravljene prebrati, čeprav je nekoliko daljši.

4. Kdo po vašem spremlja prispevke o EU, kdo je ciljna publika, ki jo s poročanjem o politiki EU naslavlja vi oz. vaš medij?

Moje izhodišče je, da članke pišem za državljane, za splošno javnost, zato jih moram napisati tako, da so razumljivi, da lahko nekdo, ki ne spremlja podrobno evropskih tem, razume, kaj recimo evropska komisija predlaga, kaj odločitev ministrov in evropskega parlamenta pomeni za državljane in podjetja v Sloveniji. Ker se večina evropskih predpisov nanaša na gospodarstvo, imam pri pisanju člankov tudi v mislih bralce v podjetjih, seveda tudi v javnem sektorju, ko gre za tematiko s tega področja. Ker je Večer splošno-informativni dnevnik, poročam za najširši krog bralcev, če pa gre za specialno temo, za katero ocenim, da je tudi pomembna, poročam tudi o tem, seveda za skupino bralcev, ki jih to zanima. A slednje je redko, ker ti bralci informacije dobijo v specializiranih medijih, pa tudi jaz imam premalo specialnega znanja, da bi se lahko spustila v podrobnosti. Dopisniki v Bruslju poznajo politiko EU na splošno, je preveč široka, da bi se lahko ukvarjali s specialnimi temami. Zaradi tega jaz napišem splošen članek, potem pa prepuščam kolegom v uredništvu, ki so specialisti za posamezna področja, da ocenijo, ali bodo na njegovi podlagi napisali kot nadaljevanje članek z bolj specializiranega zornega kota.

5. V analizi novinarskih prispevkov (Delo, Dnevnik, Večer, TV Dnevnik, rtvslo.si, 24ur.com, Slovenske novice, Žurnal24) sem identificirane naslednje osnovne teme ali politike: zunanja politika EU, evropska integracija, monetarne zadeve, gospodarstvo, institucionalne zadeve, zdravje, okolje, korupcija, madžarsko predsedovanje, človekove pravice, promet, kmetijstvo, šolstvo in teme, ki smo jih označili pod ostalo. Ugotovljeno je bilo, da se najpogosteje obravnava zunanjo politiko EU (62 primerov), evropsko integracijo (47 primerov) in monetarne zadeve (43 primerov). Sledi gospodarstvo (15 primerov), institucionalne zadeve (12 primerov), zdravje in okolje (11 primerov), korupcija (10 primerov), madžarsko predsedovanje (7 primerov), človekove pravice in promet (5 primerov), kmetijstvo (4 primeri), šolstvo (3 primeri). Ostale teme so bile obravnavane v 22 prispevkih. Obdobje analize je od 1. 1. 2011 do 30. 6. 2011, v vzorec pa so zajeti prispevki na naključni tedenski

ravni (torej 6 tednov). **Kako v kontekstu teh podatkov komentirate pomen poročanja o politiki EU?**

Zunanji ministri pridejo v Bruselj vsak mesec na zasedanje sveta EU za zunanje zadeve, evropski funkcionarji se odzivajo na različne zunanjepolitične dogodke. V tem vidim glavni razlog, da je zunanja politika na prvem mestu. Pomemben razlog je tudi, da evropska politika v medijih še vedno v veliki meri sodi v zunanjepolitična uredništva, ki so pristojna za dopisnike, ker je to njihovo matično uredništvo, ima večjo težo.

Evropska integracija je po moji oceni na drugem mestu predvsem zaradi sporov med Slovenijo in Hrvaško v času pogajanj, hkrati pa je seveda Zahodni Balkan zanimiva regija za Slovenijo in te države so del evropske integracije. Ker je Črna gora ravnokar formalno začela pogajanja o vstopu v EU, je pričakovati več poročil o njenem napredku, Srbija je dobila status kandidatke, zato je tudi njena politika vse bolj povezana z EU, vsak problem na Kosovu avtomatsko vključuje tudi EU, ker ima ta tam pomembno misijo, enako velja za BIH, kjer ima EU največjo misijo med vsemi državami, in Makedonijo, ki zaradi prerakanj z Grčijo zaradi imena sicer stopica na mestu.

Monetarne zadeve vse bolj dobivajo na pomenu zaradi evrske krize, ker se ta vse bolj pogloblja in se vse bolj približuje Sloveniji, bo poročil na to temo v prihodnjih mesecih vsekakor vse več.

Gospodarstvo na splošno je na enakem mestu na tej lestvici, kot je sicer v medijih tudi doma, kjer ima v veliki prednost notranja in zunanja politika, ker so gospodarske teme, če niso povezane s korupcijo in škandali, sicer videne kot preveč zahtevne in za večino bralk in bralcev nezanimive.

Institucionalne zadeve veljajo za aktualne le zaradi plač poslancev, plač evropskih uradnikov, pritožb, ker ima evropski parlament dva sedeža – v Bruslju in Strasbourgu.

Zdravje in okolje sta tudi doma temi, ki sta v senci politike. Enako velja tudi za preostala področja, ki jih naštevate. Korupcija je top tema vselej, ko je odkrita.

6. Kakšno vrednost imajo po vašem novice o EU politiki v primerjavi z domačimi novicami? Se posveča dovolj pozornosti poročanju o politiki EU?

Domače novice imajo še zmeraj prednost, a se je v zadnjih letih bistveno povečalo tudi zavedanje o pomenu politike EU, da je ta politika še kako povezana z domačo politiko. Nenazadnje iz Bruslja prihaja v prestolnice vse več različnih opozoril in tudi groženj s kaznijo, zlasti zaradi kršitev evropskega pravnega reda s področja okolja, proračunske discipline, bank.

7. Kako je pri vas zastavljena uredniška politika pokrivanja evropskih tematik?

Večino tem predlagam pristojnim urednikom jaz, večina mojih predlogov je tudi sprejeta. Jaz sem v Bruslju, vem, kaj se dogaja. Z uredniki večinoma zelo dobro sodelujem.

8. Na podlagi česa se odločite, da boste pokrivali določen dogodek, tematiko, z drugimi besedami, kdaj postane novica EU zanimiva za poročanje?

Prvi kriterij je, kako pomemben je za Slovenijo, drugi pa teža dogodka oziroma tematike. V vsakem primeru recimo poročam o zasedanju vrhunskega zasedanja voditeljev, ali bom napisala članek o temah z zasedanja sveta ministrov, se odločim glede na teme, ki so na dnevnem redu, enako velja za odločitve evropske komisije.

9. Kdo je iniciator vsebin (novinar, urednik, politik, sporočila za javnost itd.)?

Večinoma danes ne vem, o čem bom poročala jutri. Kot rečeno, teme večinoma predlagam sama.

10. Opišite, kako zbirate informacije o politiki EU? (tiskovne konference, intervjuji, srečanja itd.).

Dopisniki velikih medijev (Reuters, Financial Times, DPA, Le Monde...) iz velikih držav članic imajo neformalno seveda v Bruslju precej večjo težo kot dopisniki iz Slovenije. Dopisniki iz velikih medijev večinoma nimajo težav dobiti intervju s predsednikom evropske komisije, predsednikom evropskega sveta, z evropskimi komisarji, vnaprej dobivajo gradiva in podobno. Ti novinarji so vabljeni na razne neformalne pogovore s komisarji in drugimi visokimi uradniki, skratka imajo prednostni dostop do informacij. To je del politike evropskih institucij, saj vedo, da svoj vpliv lahko najbolj učinkovito uveljavljajo prek velikih vplivnih medijev in dopisnikov. Slovenski mediji in dopisniki to seveda nismo, zato smo odvisni v glavnem od tiskovnih konferenc in odgovorov tiskovnih predstavnikov. Tega sama ne vidim kot pomanjkljivost, prej kot prednost, kajti nobena usluga ni zastonj.

11. Na katere vire se sklicujete, kdo so vaši viri informacij, kakšen dostop imate do njih?

Ko poročam, se v največji meri sklicujem na evropsko komisijo, na uradno izjavo, uradne dokumente, na odgovore na vprašanja, ki jih pisno ali ustno postavim pristojnim ministrom, funkcionarjem in tiskovnim predstavnikom.

12. Kakšen dostop do informacij imate v primerjavi z dopisniki starih držav članic?

Sem že odgovorila v točki 5.

13. Kako oblikujete sporočilo?

Poročilo oblikujem v skladu s standardi za novinarsko poročanje in novinarsko etiko.

14. Koliko preiskovalnega novinarstva je vključenega v vaše informiranje o evropskih tematikah in zakaj je temu tako? Ugotovljeno je bilo namreč, da se novinarsko poročanje osredotoča predvsem na ključne dogodke (volitve, širitev, zasedanja, srečanja odločevalcev).

Za preiskovalno novinarstvo dopisniki iz Bruslja preprosto nimamo časa, preveč tekočih dogodkov je za pokriti, poleg tega nismo specialisti za posamezna področja, kot sem že povedala.

15. Različne raziskave so potrdile, da je poročanje o politiki EU nekritično. Zakaj je novinarsko poročanje o evropskih tematikah nekritično?

S tem se ne morem strinjati, kar precej kritik je v mojih komentarjih, pa tudi svojih poročil ne ocenjujem zgolj kot nekritično povzemanje izjav, dokumentov, treba pa je brati tudi med vrsticami. Je pa res, da nisem med tistimi, ki v vsaki stvari iščejo senzacijo in ničesar ne znajo pohvaliti, ker vse povprek kritizirajo. Med kritiziranjem vsepovprek in kritičnim poročanjem je pomembna razlika.

Priloga B: Intervju z urednikom časnika Žurnal Matejem Koširjem

1. Kako je pri vas zastavljena uredniška politika pokrivanja evropskih tematik (kdo je odgovoren)?

Nekaj časa smo imeli, trenutno ne. To delajo novinarji notranje politike, zunanje. Uredniška politika je povsem preprosta – vse, kar lahko vpliva na ljudi v Sloveniji, je v njihovem interesu, kar se jih dotika. Če govorimo o stvareh, ki so oddaljene od ljudi, ki nimajo direktnega vpliva na ljudi v Sloveniji, potem nas to ne zanima. Recimo Evropski parlament sprejema ogromno odločitev in nekatere so na ravni operative, kar ni vedno povezano z ljudmi. Pokrivanje razumemo enako kot v Sloveniji. Če parlament sprejme določen zakon, moramo ljudem pojasniti, kaj ta zakon njim prinaša in kakšne posledice ima za njihova življenja. V uredniški politiki sledimo temu, da prikažemo, kako bo v Bruslju, Strasbourgu sprejeta odločitev vplivala na vsakdanje življenje ljudi. V zadnjem času postaja evropska politika vedno bolj pomembna, kajti Evropska komisija si jemlje pravico delegiranja vladam, kako in kaj naj sprejemajo, kako naj varčujejo, cilja na to, da bi uvedla enotno davčno in bančno politiko, tako da je vse več v Bruslju sprejetih odločitev, ki direktno vplivajo na nas. Evropska politika, do zdaj smo jo imeli za birokratski stroj, dobiva novo vlogo. Vse bolj se celotna družba zaveda, da nekje nekdo je, ki usmerja celoten voz.

3. Kakšno vrednost imajo po vašem novice o EU politiki v primerjavi z mednarodnimi in domačimi novicami?

Vse večjo, v povprečju dobivajo na veljavi, ravno zaradi tega, o čemer sem prej govoril. Tudi ljudem so te novice vedno bolj pomembne. Sicer pa ni pomembno, kaj zanima nas, temveč, kaj zanima naše bralce.

4. Na podlagi česa se odločite, da boste pokrivali določen dogodek, tematiko, z drugimi besedami, kdaj postane novica EU zanimiva za poročanje?

Karkoli EK sprejme, je zakon, mimo katerega ne moreš iti. Je razlika med Evropsko komisijo in Parlamentom. EK ima večji pomen, tako da če ta institucija nekaj doreče, je to za nas že novica. Pri Parlamentu temu ni tako, saj ne vemo, kakšne posledice bo njihova odločitev prinesla za ljudi. Pomembna je tudi monetarna politika, razne statistike, novice, ki dajejo nek vtis, kje v Evropi smo in kam gremo.

5. Kdo je iniciator vsebin (vi, urednik, politik)?

Oboje, odgovorni urednik se odloči, prepuščeno pa je tudi uredniku zunanje politike.

6. Opišite, kako se zbirajo informacije o politiki EU? (tiskovne konference, intervjuji, srečanja itd.). Opazila sem, da predvsem povzimate po STA.

No, to je bilo lani, zdaj je tega bistveno manj. Pomembne so vse agencije in vsi ostali mediji, 2 novinarki poslali v Bruselj, smo v stalnih kontaktih s predstavniki Komisije in Parlamenta, gre za direktno komunikacijo predvsem z EK. EK je zelo ažurna in odgovorna, hitro dobimo

odgovore.

7. Na katere vire se sklicujete, kdo so vaši viri informacij, kakšen dostop imate do njih?

Redno prejemamo obvestila tiskovne službe EP, evropskih poslancev, Komisije. Kanalov je dovolj, če jih le iščeš. različno in nepovezano.

8. Kakšen dostop do informacij o politiki EU imate?

Vsi dobivamo sporočila od služb, poslancev, Komisije, itd.

9. Koliko preiskovalnega novinarstva je vključenega v vaše informiranje o evropskih tematikah in zakaj je temu tako? Ugotovljeno je bilo namreč, da se novinarsko poročanje osredotoča predvsem na ključne dogodke (volitve, širitev, zasedanja, srečanja odločevalcev).

Tri maksimalno, vezane na Slovenijo, samo kadar gre za evropski denar in njegovo porabo na nacionalni ravni.

11. Različne raziskave so potrdile, da je poročanje o politiki EU nekritično. Zakaj menite, da je novinarsko poročanje o evropskih tematikah nekritično?

Mislím, da ni tako nekritično, tudi v Sloveniji, ko gre za evropo 2 hitrosti, nemško.francoski vlak je to že kritika, tudi ko se govori o nacionalističnih težnjah, da niso vsi enakega mnenja, da ostaja dosti maneverskega prostora, kjer se EU kot birokratski aparat zgublja., prav tako o plačah ... ni časa se s tem ukvarjat, potreben bi bil večji pritisk, neživljenskega vnašanja zakonov.

12. Kakšno vlogo ima novinarstvo pri poročanju o politiki EU (informiranje, razlaganje, vratarstvo ...)?

Informiranje ljudi.

14. Evropske teme niso na naslovnih časopisov in so, paradoksalno z raziskavami, ki kažejo, da si državljani želijo več informacij o EU, po mnenju uredništev nezanimive za bralce (AIM Research Consortium 2006). Kako to komentirate?

Ljudje si želijo, a ne berejo, informacije morajo vplivati direktno na ljudi.

15. Kdo po vašem spremlja prispevke o EU, kdo je ciljna publika, ki jo s poročanjem o politiki EU naslavljate vi oz. vaš medij?

Če pogledamo strukturo bralcev in direktno merjenostjo branosti, ljudi eu politika ne zanima, ne glede na strukturo, na status. Verjetno so to mlajši , srednje in višje izobraženi do 35 let, višjimi dohodki, upokojnenci.

17. V analizi novinarskih prispevkov (Delo, Dnevnik, Večer, TV Dnevnik, rtvslo.si, 24ur.com, Slovenske novice, Žurnal24) sem identificirane naslednje osnovne teme ali politike: zunanja politika EU, evropska integracija, monetarne zadeve, gospodarstvo, institucionalne zadeve,

zdravje, okolje, korupcija, madžarsko predsedovanje, človekove pravice, promet, kmetijstvo, šolstvo in teme, ki smo jih označili pod ostalo. Ugotovljeno je bilo, da se najpogosteje obravnava zunanjo politiko EU (62 primerov), evropsko integracijo (47 primerov) in monetarne zadeve (43 primerov). Sledi gospodarstvo (15 primerov), institucionalne zadeve (12 primerov), zdravje in okolje (11 primerov), korupcija (10 primerov), madžarsko predsedovanje (7 primerov), človekove pravice in promet (5 primerov), kmetijstvo (4 primeri), šolstvo (3 primeri). Ostale teme so bile obravnavane v 22 prispevkih. Obdobje analize je od 1. 1. 2011 do 30. 6. 2011, v vzorec pa so zajeti prispevki na naključni tedenski ravni (torej 6 tednov). **Kako v kontekstu teh podatkov komentirate pomen poročanja o politiki EU?**

Ravno narobe, kot bi morale biti stvari, ki je najlažje pokrivat, časovna komponenta in dostopnost (lahko dostopno) do informacije. Mediji zapostavljajo socialno in zdravstveno politiko EU.

Priloga C: Intervju z Juretom Rejcem (novinar za 24ur.com)

1. Kaj po vašem pomenijo tematike, povezane z evropsko politiko, z drugimi besedami, kako kot novinar dojemate politiko EU?

Evropska politika je brez dvoma izjemno relevantna stvar, ki vpliva na naša življenja tako z aspekta evropskih kot slovenskih državljanov. Nadnacionalna politika me je od vedno zanimala, ne le evropska politika, tudi druge teme povezane z evropskim povezovanjem, kot novinar pa imam možnost, da poskušam to približati tudi drugim.

2. Kaj pomeni vloga novinarstva pri poročanju o politiki EU?

Menim, da je vloga novinarjev in medijev na splošno pri informiranju državljanov o politiki EU zelo pomembna, verjetno še bolj kot v primeru nacionalnih politik. Evropske institucije imajo dobro razdelane tiskovne službe, ki posredujejo informacije, kljub temu pa so seveda novinarji tisti, ki te informacije "servirajo" javnosti. Imajo tudi boljši vpogled v včasih kompleksne teme, lažje presežejo birokratske ovire, da ne omenjam dostopa do informacij, kar olajša samo razumevanje politik oziroma političnih odločitev.

3. Evropske teme niso na naslovnih časopisov in so, paradoksalno z raziskavami, ki kažejo, da si državljani želijo več informacij o EU, po mnenju uredništev nezanimive za bralce (AIM Research Consortium 2006). Kako to komentirate? Tudi v primeru 24ur.com evropske tematike niso v ospredju.

Se strinjam, evropske teme res niso v ospredju medijskega poročanja. Teme, ki pridejo na naslovnice, so predvsem vezane na državo, kjer o tem poročajo (na primeru Slovenije: pripravljenost Hrvaške na vstop v Evropsko unijo in odprta vprašanja s Slovenijo; vprašanje finančne pomoči Grčiji in (ne)obstoja evra). Evropske politike še zdaleč ne obsegajo samo te, t.i. "pomembnejše teme", ampak kopico manjših, a zato nič manj pomembnih politik, ki recimo v nacionalne zakonodaje pridejo "skozi stranska vrata". O njih se včasih začne govoriti, ko država ne izpolnjuje določenih evropskih obvez in jo doleti finančna kazen (na primer politika na področju ravnanja z odpadki). Predstavljam si, da državljane zanimajo določene teme, ki jih v medijih ne najdejo, ali pa redko, sami pa ne poiščejo informacij. Ob tem bi verjetno radi več vedeli o evropskih temah na splošno, na primer kako funkcionira sam evropski parlament ali kakšni so stroški, o čemer pa se ne piše pogosto, kajti v ospredju so predvsem teme, povezane z aktualnim dogajanjem.

4. Kdo po vašem spremlja prispevke o EU, kdo je ciljna publika, ki jo s poročanjem o politiki EU naslavlja vi oz. vaš medij?

Pri objavljanju prispevkov ne ciljamo na določeno publiko, ampak na vse naše bralce, kot je to seveda mogoče. Predstavljam si, da evropske teme bolj zanimajo bolj izobražene ljudi, z jasnimi političnimi nazori, ki sledijo temi evropskega (ne)povezovanja.

5. V analizi novinarskih prispevkov (Delo, Dnevnik, Večer, TV Dnevnik, rtvslo.si, 24ur.com, Slovenske novice, Žurnal24) sem identificirane naslednje osnovne teme ali politike: zunanja politika EU, evropska integracija, monetarne zadeve, gospodarstvo, institucionalne zadeve, zdravje, okolje, korupcija, madžarsko predsedovanje, človekove pravice, promet, kmetijstvo, šolstvo in teme, ki smo jih označili pod ostalo. Ugotovljeno je bilo, da se najpogosteje obravnava zunanjo politiko EU (62 primerov), evropsko integracijo (47 primerov) in monetarne zadeve (43 primerov). Sledi gospodarstvo (15 primerov), institucionalne zadeve

(12 primerov), zdravje in okolje (11 primerov), korupcija (10 primerov), madžarsko predsedovanje (7 primerov), človekove pravice in promet (5 primerov), kmetijstvo (4 primeri), šolstvo (3 primeri). Ostale teme so bile obravnavane v 22 prispevkih. Obdobje analize je od 1. 1. 2011 do 30. 6. 2011, v vzorec pa so zajeti prispevki na naključni tedenski ravni (torej 6 tednov). **Kako v kontekstu teh podatkov komentirate pomen poročanja o politiki EU?**

Mislím, da je razdelek povsem logičen. Slovenija je bila zaradi svoje majhnosti vedno šibki akter na zunanji politični sceni. Čeprav imamo v Evropski uniji skupno zunanjo in varnostno politiko, so posamezne večje države parcialno še vedno pomembni akterji. Mi nismo, zato nas toliko bolj zanima, kaj o določeni temi menijo drugi. Glede integracije: Slovenija je z njo povezana bolj kot marsikatera druga evropska država. Tako je minilo osem let od našega sprejetja v Unijo, kar zgodovinsko gledano ni tako dolga doba, po drugi strani pa so v tem procesu države, s katerimi smo bili in smo še vedno tako ali drugače povezani (predvsem Hrvaška pa tudi druge države bivše skupne države). Monetarno politiko lahko povežemo z gospodarstvom, gre pa gotovo za enega ključnih elementov evropskega povezovanja sploh, zato ni presenetljivo, da sta na lestvici poročanja dokaj visoko.

6. Kakšno vrednost imajo po vašem novice o EU politiki v primerjavi z domačimi novicami? Se posveča dovolj pozornosti poročanju o politiki EU?

Evropske novice so v primerjavi z domačimi novicami še vedno pogosto v podrejenem položaju. Potrebno vrniti na odnos državljanov do lastne države, do lastnih političnih institucij, ki so jim precej bolj blizu tako mentalno kot fizično če hočete, kot pa glavni tvorci Evrope, ki za nekatere predstavlja imaginarno politično tvorbo, s katero nimajo veliko skupnega, z njo se ne morejo identificirati in se jim zdi preprosto tuja. V tem kontekstu lahko razumemo tudi večje nezanimanje za novice o evropskih tematikah.

7. Kako je pri vas zastavljena uredniška politika pokrivanja evropskih tematik?

Uredniška politika glede pokrivanja evropskih tem je običajno v rokah dežurnega urednika, pri pomembnejših temah sodeluje tudi odgovorna urednica. Novice pišejo tisti novinarji, ki so bolj specializirani za evropsko politiko – ta sicer sodi v rubriko "Svet" ali "Slovenija".

8. Na podlagi česa se odločite, da boste pokrivali določen dogodek, tematiko, z drugimi besedami, kdaj postane novica EU zanimiva za poročanje?

Prevladujeta dva kriterija: ali je tema dovolj pomembna za objavo in ali bo zanimiva za bralce.

9. Kdo je iniciator vsebin (novinar, urednik, politik, sporočila za javnost itd.)?

Po navadi je iniciator novinar, ki idejo dobi sam, ali pa preko sporočil za javnost, tiskovnih predstavnikov, politikov ali drugih virov, ki so tako ali drugače povezani z EU.

10. Opišite, kako zbirate informacije o politiki EU? (tiskovne konference, intervjuji, srečanja itd.).

Informacije zbiram različno. Če gre za poglobljen raziskovalni članek se obrnem na zaposlene v evropskih institucijah, domače strokovnjake, pisne in elektronske vire, tiskovne predstavnike, sporočila za javnost itd. Glede pomembnejših tem imamo novinarji včasih tudi možnost, da informacije dobimo iz prve roke, torej v samih evropskih institucijah.

11. Na katere vire se sklicujete, kdo so vaši viri informacij, kakšen dostop imate do njih?

Običajno oziroma če se le da, na glavne politične odločevalce, torej parlamentarce (tudi v različnih vlogah kot so poročevalci, predstavniki političnih skupin ...), komisarje itn. Največ stika imam seveda z nacionalnimi poslanci in njihovimi tiskovnimi predstavniki. Komunikacijo bi ocenil kot dobro.

12. Kako oblikujete sporočilo?

Trudim se, da ne grem preveč v podrobnost, da zajamem bistvo, sporočilo pa mora biti bralca tudi pritegniti.

13. Koliko preiskovalnega novinarstva je vključenega v vaše informiranje o evropskih tematikah in zakaj je temu tako? Ugotovljeno je bilo namreč, da se novinarsko poročanje osredotoča predvsem na ključne dogodke (volitve, širitev, zasedanja, srečanja odločevalcev).

Sam večinoma pišem bolj poglobljene članke o evropskih tematikah, zato je raziskovalnega novinarstva kar nekaj. O ključnih oziroma aktualnih dogodkih večinoma pišejo novinarji, ki so tisti čas dežurni v redakciji.

14. Različne raziskave so potrdile, da je poročanje o politiki EU nekritično. Zakaj je novinarsko poročanje o evropskih tematikah nekritično?

Morda je eden od razlogov ta, da se novice, povezane z evropsko politiko, v večji meri pišejo na podlagi že pripravljenih tiskovnih sporočil, agencijskih novic oziroma materiala, ki nastane v evropskih institucijah. Seveda obstajajo stalna dopisništva, a jih nima veliko medijev. Pri poročanju o nacionalnih politikah pa imajo novinarji tako ali drugače precej več neposrednega stika z glavnimi političnimi akterji, kar omogoča, da novico napišejo "bolj po svoje", kar ji daje možnost, da so (bolj) kritični.

1. Kaj pomeni politika EU?

Evropska politika je zelo pomembna tematika, kajti močno vpliva na vsakdanje življenje ljudi. Menim pa, da se tega še ne zavedamo, kajti tovrstne tematike niso sprejete med ljudmi in jih ne zanimajo preveč. Nek premik se je zgodil, ko se je v Evropi začela recesija, ko se je Bruselj vedno bolj oglašal in ko so se začeli izvajati varčevalni ukrepi, posledično so tudi te novice postajala bolj brane. Ni pa varčevanje edina tema, kateri tempo narekuje Bruselj in evropska politika. Tu so še promet, kmetijstvo, infrastruktura, energetika in podobno. Na vseh teh področjih evropska politika sprejema akte, ki jih morajo države vnesti v svojo zakonodajo, kar vpliva na notranjo politiko posameznih držav. V Bruslju se zagotovo sprejemajo neke pomembne odločitve, vendar je dejstvo, da jim mediji ne posvečamo toliko pozornosti, kot bi jim morali, ker preprosto ljudi ne zanimajo tako kot druge teme. Pri evropski politiki gre torej za politične odločitve, ki se sprejemajo na nekoliko višjem nivoju od državnega. Seveda pa evropska politika razpolaga z veliko več denarja, odgovornostmi in tveganji, veliko več je na kocki in veliko več človeških usod je vpletenih v odločanje.

2. Kakšno vlogo pa ima tu novinarstvo? Je poudarek zgolj na informiranju, izobraževanju, komentiranju?

Vse to bi moralo biti, pa na žalost ni. Poročanje o politiki EU je pogosto zreducirano samo na informiranje, pa še to ne iz prve roke. Pogosto se informira iz druge roke, povzema se informacije tujih tiskovnih agencij in tujih medijev. To je povezano tudi s finančnimi sredstvi, saj si mediji preprosto ne morejo privoščiti dopisnikov v Bruslju. Po drugi strani se jim tudi ne splača – mediji, ki so na trgu, ugotavljajo, da tudi če vsebine o evropskih politikah ponudijo, te ljudi ne zanimajo. Novice preprosto niso tako gledane, brane.

3. To je splošno gledanje. Kakšna pa je vloga novinarstva pri poročanju o politiki o EU na rtv slo.si?

Več ali manj gre za informiranje, ko pa gre za večje zadeve, pokličemo analitike, strokovnjake, evropske poslance ali ostale funkcionarje, ki komentirajo določene odločitve. Sploh v zadnjem času objavljamo več komentarjev, saj evro in celotno evropsko gospodarstvo visita na nitki. Na sploh pa o temah, kot so šolstvo, kmetijska politika, zdravstvo in podobno, zgolj informiramo, čeprav so to zelo pomembne teme. Mediji, ki smo na trgu, vlagamo tja, kjer bo največji izkupiček.

4. Paradoks.

To je mogoče močno povezano s človeško naravo. Na načelni ravni nas marsikaj zanima, ko pa ponudiš človeku prispevek na zeleno temo, ki je morebiti tudi nekoliko bolj zahteven za branje, pa ga ljudje niti ne preberejo. Npr. če na našem portalu objavimo novici, ki imata približno enako položaj na spletni strani – prva predstavlja sprejetje določene evropske direktive, druga pa sporoča, da se je poročil holivudski par, bo slednja veliko bolj brana. Ljudje se sicer vedno bolj zanimajo za evropsko politiko, vendar še vedno ne dovolj. Mogoče je malce krivda tudi na nas medijih, da teh tem ne predstavimo dovolj zanimivo in ljudsko.

5. Kakšna je vaša predstava o ciljni publiku, kdo so po vašem bralci, ki dejansko spremljajo evropsko politiko?

Mi smo javni servis, zato so naši prispevki s tega področja namenjeni vsem državljanom in ne oblikujemo prispevkov za točno določeno ciljno publiko. Predstavljam pa si, da gre za ljudi, ki so nekoliko bolj povezani s tujino, ki poslujejo v tujini, pa tudi mlajši ljudje, največ do 50. leta, ki so glede na svojo celotno življenjsko dobo več časa EU-ju in se morebiti zato počutijo z njo nekoliko bolj povezane.

6. O katerih temah bi bilo po vašem pomembno poročati?

Zagotovo je pomembno, da ljudi informiramo o temah, ki se dotikajo njihovega življenja. Teme, ki so povezane z vsemi državljani Slovenije, ki se odvijajo na evropskem parketu, so pomembne za poročanje, čeprav na prvi pogled niti niso tako zanimive. Je pa seveda na nas, da jih poskušamo ljudem približati. Dejstvo pa je, da ljudi zanimajo predvsem škandali, črna kronika, korupcija. Slabe novice so bolj brane.

7. Pravite, da so pomembne informacije tiste, ki se dotikajo človeških življenj. Po opravljeni analizi sem ugotovila, da se največ poroča o zunanji politiki. Kje so tu človeška življenja? Kašen je potemtakem pomen poročanja o politiki EU?

Če se o teh temah največ piše, še ne pomeni, da so najpomembnejše. Verjetno bi bilo treba več govoriti o zdravstvu, izobraževanju, šolstvu ... pa se ne, ker so to teme, ki ljudi ne pritegnejo. Za nas, ki smo javni servis, je pomembno, da ljudi obveščamo o vseh zadevah, tudi če niso zanimive. Če pogledamo nek medij, ki je izključno tržno naravnano, bo prej objavil novico o korupcijskem škandalu v EP, kot pa novico o evropski direktivi na področju šolstva.

8. Zakaj torej zunanja politika – kje so tukaj človeška življenja? Gre namreč za suhoparno poročanje iz dogodkov. Na rtvlo.si ste se recimo največ posvečali hrvaškim pristopnim pogajanjem.

Imamo ogromno kriznih žarišč po svetu, na katera se EU dnevno odziva. Več je dogajanja, več je odzivov in večja je možnost, da mediji o tem poročajo. Hrvaška je pomembna, ker nam je blizu, je naša sosedja in z njimi smo zelo povezani. Če Hrvaška pride v EU, je za Slovenijo zelo pomembno, bolj kot če pride Srbija ali Turčija, ki niso naše neposredne sosede. Hrvaška je tudi najbližje vstopu v EU, zato se o njenih pristopnih pogajanjih poroča več kot o pristopu ostalih držav.

9. Pri pokrivanju evropskih tematik v ospredju nacionalna orientiranost in tržna naravnost, če povzamem?

Prav gotovo.

10. Kakšno pa je znanje novinarjev o politiki EU?

Zelo je različno. Tisti, ki to politiko redno spremljajo, recimo dopisniki, so izjemno strokovno podkovani. Na RTV SLO imamo res dobre dopisnike, ki poznajo zadeve, o katerih govorijo. Novinarji z ostalih področij, recimo notranje politike, že načeloma manj poznajo zadeve, seveda pa je to odvisno tudi od tega, koliko so teme, ki jih spremljajo, povezane z evropsko politiko.

11. Novinar mora biti specializiran za področje politike EU, da lahko o tem kakovostno poroča?

Tako je. Problematika slovenskega novinarstva je v tem, da en novinar pogosto pokriva zelo širok spekter različnih področij, kar ni dobro, ne moreš biti strokovnjak za več področij. Sam

sem se udeležil različnih okroglih miz v Bruslju in plenarnega zasedanja v Strasbourgu. Preden sem šel na pot sem si vzela čas, da sem se teoretično podkopal o temah, ki jih bom pokrival, zato da sem lahko o dogajanju poročal nekoliko bolj poglobljeno. Tu pa moram poudariti, da ima EU program financiranja novinarjev za poročanje iz EP z namenom približati evropsko politiko ljudem. Večino stroškov, ki sem jih »povzročil« s pokrivanjem evropskih tematik, je bilo kritih s strani EU.

12. Pa so finance edina težava, s katero se soočate pri pokrivanju politike EU?

Finance so bistvene. Če bi bili tovrstni prispevki tako brani, kot je recimo šport, bi zagotovo mediji več financ namenili pokrivanju politike EU, poročanje z zasedanj EP in podobno.

13. Kako je pri vas zastavljena uredniška politika evropskih tematik? Na spletni strani imate samostojno rubriko Evropska unija, verjetno imate svojega urednika, zadolžene novinarje?

MMC je pred časom doživel nekaj sprememb. Prej smo imeli vodjo za notranjepolitično sekcijo in zunanjepolitično sekcijo, pod katero spada tudi področje EU. Zdaj imamo le enega vodjo – Lana Dečmana, ki pa ni odgovoren za vsebino, temveč je vodja. Za vsebine je trenutno odgovorna urednica informativnega programa Ksenija Horvat Petrovčič.

14. Politiko EU torej umeščate v druge uredniške politike.

Tako je. Nimamo sekcije za EU, temveč imamo sekcijo za zunanjo politiko.

15. Kdo je iniciator vsebin?

Novinar in urednik, pri nas vodja. Novinar je dolžen, da predstavi svoje predloge. Odločitve pa se sprejemajo skupno.

16. Kaj pa državljani kot iniciator vsebin, politik mogoče?

Politik gotovo ne, državljani pa velikokrat pošiljajo pobude in vprašanja, a je stvar uredniške politike, dogovora, katere teme od teh se bodo dejansko pokrile.

17. Kdaj postane novica o EU zanimiva za poročanje?

Ko se dotika čim večjega števila ljudi. To velja predvsem za nas, javni servis, kjer smo dolžni ljudi obveščati, kakšne odločitve sprejema EU. So pa gotovo zanimive teme o škandalih, korupciji in črni kroniki, vendar je teh tem manj, saj politika EU na splošno velja za čisto, pošteno, z visokimi moralnimi vrednotami, čeprav ni čisto tako. To se je lepo videlo tudi lani v primeru evropskega poslanca Zorana Thalerja.

18. Kakšen status imajo novice o politiki EU pri vas?

Nimajo takšne teže kot notranjepolitične, niti kot ostale zunanjepolitične. Za ljudi je bolj zanimivo, če pride do državnega udara v Latinski Ameriki, kot pa če se sprejme določena evropska direktiva.

19. Kako zbirate informacije (tiskovne konference, intervjuji, sporočila za javnost itd.)?

Ko sem sam spremljal to politiko, sem večino informacij pridobil iz prve roke, bil sem v Bruslju, Strasbourgu in spremljal seje EP, se pogovarjal s poslanci in ostalimi, pridobil izjave in komentarje, se udeleževal novinarskih konferenc. Na splošno pa se na MMC-ju zbirajo informacije večinoma prek poročanja tujih tiskovnih agencij in medijev, pa tudi preko

našega STA-ja. Pri določenih temah pokličemo naše evropske poslance in tako pridobimo informacije. Pogosto so vir informacij slovenski strokovnjaki posameznih področij.

20. Kaj pa tuji evropski poslanci in drugi politični predstavniki?

Tega skoraj ni, razen ko sem bil v Bruslju, sem pridobil nekaj izjav.

21. Pa vendar, kot sem ugotovila v analizi, se nasploh največkrat pojavljajo prav tuji politični predstavniki, npr. Catherine Ashton. Kako to komentirate? Gre za sovpadanje nekritičnega povzemanja tiskovnih agencij in tujih medijev?

Prav gotovo. Catherine Ashton ima zelo pomembno funkcijo in močno komunikacijsko politiko v svojem kabinetu, ki z namenom intenzivno informira medije.

22. In ti zgolj sledijo ...

Ja, težko je potegniti mejo, koliko poročati o odzivih posameznih političnih predstavnikov in koliko ne. Uredniška politika je najlažja, če se poroča vse, kar pride – ne, kar iščeš.

23. Kako je z dostopnostjo informacij?

Na višji novo greš, težje je dobiti informacije. Pri slovenskih evropskih poslancih, ki so vsi na istem nivoju, se pri nekaterih lažje dobi izjave kot pri drugih. Odvisno od njihove strategije in pogosto tudi osebnih kapric. Je pa gotovo težje priti do predsednika EK kot pa do enega izmed evroposancev.

24. Kako oblikujete končno sporočilo, katere elemente mora vsebovati?

Najprej je pomemben zanimiv naslov, ki pritegne. Treba je tudi jasno razložiti zadeve, saj ljudje niso strokovnjaki, začenši z najbolj pomembnimi podatki. Če EP sprejme določeno direktivo, je pomembno, da se ne poroča le o samem sprejemu akta ampak tudi o različnih odzivih nanj, npr. o protestih, ki določeni potezi EP-ja nasprotujejo. Uravnoveženost, torej.

25. Glede na moje ugotovitve, pa se pokrivanje neke zadeve konča ravno na tej prvi ravni, npr. sprejetje neke direktive.

Ne poglobi se dovolj, ne predstavi se dovolj različnih stališč o določeni zadevi. Trudimo se, da ko se sprejema pomembne odločitve, pokličemo strokovnjake. Strinjal bi se z vami.

26. Koliko vključujete neuradne vire?

Ko sem pokrival področje EU, neuradnih virov nisem vključeval, ker sem presodil, da ni potrebe. Ko pa pokrivam notranjo politiko, pa vključujem ljudi, ki za sabo nimajo služb za odnose z javnostmi, ampak so del nekega dogodka, npr. protestniki.

27. Kaj pa preiskovalno novinarstvo?

Tega je za v vzorec, pri pokrivanju EU tematik pa ga skorajda ni. Tu smo spet pri vprašanju financ. Medijske hiše niso pripravljene financirati preiskovanja zgodb, za katere obstaja verjetnost, da bodo pritegnile minimalno št. ljudi.

28. Kako komentirate ugotovitve različnih raziskav, ki pravijo, da je novinarsko pokrivanje evropskih tematik nekritično?

Je nekritično, ker se nihče ne pogloblja v njih, saj ljudi te teme ne zanimajo. Bolj je zaželeno, da se novinar poglobi v neki notranjepolitični temi, jo razišče in naredi zgodbo, ki bo zagotovo bolj odmevna. Pomemben je medijski učinek.

Priloga D: Intervju z urednikom zunanje politike časnika Delo Vesom Stojanovom

1. Kako je pri vas zastavljena uredniška politika pokrivanja evropskih tematik (kdo je odgovoren ...)?

Imamo dopisnika v Bruslju in pokrivamo vse pomembnejše odločitve, sestanke, dogodke, ki se nanašajo tako na Slovenijo kot na Unijo kot celoto. Skoraj vsak dan objavimo tekst, ki se nanaša na Evropsko unijo, če ne v tiskani, pa v spletni izdaji. Pisanje o kreganju o proračunu ali višini kohezivnih skladov res mogoče ni zanimivo za bralce, a se moramo zavedati, da je Slovenija del EU, kamor je Slovenija prenesla del svoje suverenosti. Kar se sprejme v Bruslju, vpliva na življenje ljudi. Res je, da to ni atraktivno, ampak mi smo resen časopis, ki razume politiko EU kot pomemben element.

2. Kakšen status imajo novice o EU politiki pri vas?

Po občutku v zadnjih treh letih, odkar vodim redakcijo, s emi zdi, da so novice iz EU prej na prvi strani kot drugi tuji dogodki. Obstaja zavedanje v uredništvu, da Evropa je del nas. Niso pa enako pomembne kot domače.

3. Zakaj pa se potem večino evropskih novic uvršča pod rubriko Svet?

To je še okostenelost in tradicija uredništva. Transformacija gre zelo počasi, ampak v zadnjih letih opažam, da gredo tudi notranjepolitični in gospodarki novinarji v Bruselj, spremljajo dogajanje, če pride določen komisar. Včasih smo to vse pokrivali v zunanjanepolitični redakciji.

4. Na podlagi česa se odločite, da boste pokrivali določen dogodek, tematiko, z drugimi besedami, kdaj postane novica EU zanimiva za poročanje?

Če Evropska unija sprejme določen sklep, odločitev glede razmer na kriznih žariščih (npr. Sirija), odnos EU do Amerike, Kitajske, Azije na sploh, saj se „geopomembnost“ svetovne politike vedno bolj prenaša na azijsko-pacifiški bazen.

5. Kdo je iniciator vsebin (novinar, urednik, politik)?

Prvi iniciator je dopisnik, ki je v središču dogajanja, v našem uredništvu pa se odločimo, kje bomo objavili. Tudi iz redakcije koga pošljemo v Bruselj, nasploh delujemo zelo prepleteno.

6. Opišite, kako se zbirajo informacije o politiki EU? (tiskovne konference, intervjuji, srečanja itd.).

Dopisnik se dnevno udeležuje brifinga ob 12-ih v Bruslju, kar je tudi glavni vir informacij. Legendarnemu Božu Mašanoviču ni bilo težko pridobivati informacij, saj je bil v Bruslju mnogo let. Zdaj ga je zamenjal Peter Žerjavič. Redkokdaj se poslužujemo brifingov v Sloveniji, ki jih organizirajo v Hiši EU. Bolj se obračamo na ministrstva in ustanove, ki sodelujejo. Bolj se poslužujemo pridobivanja informacij neposredno od udeležencev.

7. Odgovorili ste že, na katere vire se sklicujete. Kaj pa neuradni viri informacij, npr. državljani, ljudje z ulice? Ugotovljeno je bilo, da se največ navaja uradne vire informacij, največkrat je bila navedena Catherine Ashton.

To je povezano s tem, da je glavni vir informacij brifing v Bruslju. Tudi tiskovno predstavnico Catherine Ashton se velikokrat navaja, kajti težko se dobi informacijo neposredno od Ashtonove. Pomembni so tudi sprejeti dokumenti in pa osebni stik s slovenskimi predstavniki, poslanci, premirer, ministri. Tudi ministrstva imajo po sprejetju določenih odločitev na EU ravni, brifinge za svoje novinarje, ki osvetlijo še druge plati in ne samo uradnega stališča EU.

8. Zakaj samo uradni viri informacij? Kaj pa novinarstvo, ki bi iskalo zgodbe po principu od spodaj navzgor, ki bi izhajalo iz potreb ljudi?

Zato, ker je tako najlažje. To je povezano tudi s tem, da imamo samo enega človeka v Bruslju, kjer pa je informacij ogromno, skozi katere se je treba prebit in se odločit, kaj se bo poročalo, potem pa že zmanjka časa. Ko res pride do problema, se tudi anketira ljudi.

9. Novinarsko poročanje poteka kot elitistično sprejemanje političnih odločitev na ravni EU, od zgoraj navzdol?

Tako, znane so kritike bruseljske birokracije, da je odtujena, sprejema odločitve, ki Evropejcev ne zanimajo, ali pa so do teh zelo kritični. Se strinjam, težko je, ko si v Bruslju, sprejemaš kup teh informacij, ki pa jih je treba dati naprej.

10. Ima vaš dopisnik v Bruslju enak dostop do informacij kot njegovi kolegi in kolegice iz starih držav članic?

Ne, Božo Mašanovič je bil res dolgo let v Bruslju. Kar pa se kaže pri dostopu do informacij, je ugled medija in dopisnika. Lani ali predlani smo bili povabljeni na intervju z Junkcerjem, skupaj s Financial Timesom in tremi drugimi, mislim, da so bili Guardian in Frankfurter Allgemeine.

11. Koliko preiskovalnega novinarstva je vključenega v vaše informiranje o evropskih tematikah in zakaj je temu tako? Ugotovljeno je bilo namreč, da se novinarsko poročanje osredotoča predvsem na ključne dogodke (volitve, širitev, zasedanja, srečanja odločevalcev).

To je res, saj je za preiskovalno novinarstvo premalo časa. To bi lahko izvajali, če bi imeli dva ali tri dopisnike. Z enim človekom, ki pokriva čisto vse, kar se v Bruslju dogaja, je to težko. Gotovo so ovira finance. Spomnim se časov, ko smo pod Jugoslavijo imeli 5 dopisnikov v Beogradu. Kaj takega bi bilo tudi zdaj dobrodošlo, da bi se nekdo lahko ukvarjal samo z varnostjo, gospodarstvom, finančnimi zadevami, polotočnimi zadevami – še posebej zdaj, ko je kriza skrhala politične odnose.

12. Različne raziskave so potrdile, da je poročanje o politiki EU nekritično. Kako bi to komentirali?

Mogoče je to res, čeprav se potem trudimo, da se kritičnosti poslužimo v komentarjih in analizah. Če bi pogledal kolumne in komentarje zadnjih dveh let, ne vem, če bi se strinjal s tem. Je pa res, da je poročanja kot takega veliko, ker se veliko dagaja in najprej je treba opozoriti na dogajanje, šele potem se lahko vrednoti.

13. Kakšno vlogo ima novinarstvo pri poročanju o politiki EU (informiranje, razlaganje, vratarstvo ...)?

Delova šola je bila vedno taka, da se najprej informira, potem, pa se zadeve vrednoti, razlaga, analizira. Mislim, da se bo vedno bolj treba usmerjati v čisto analitiko nasploh, ker informiranja je dovolj na spletu.

14. Evropske teme niso na naslovnih časopisov in so, paradoksalno z raziskavami, ki kažejo, da si državljani želijo več informacij o EU, po mnenju uredništev nezanimive za bralce (AIM Research Consortium 2006). Kako to komentirate?

Delo lahko izvezamemo, kajti pri vas je zgodba drugačna, evropske tematike so na prvih straneh. Dokler ni bilo gospodarske krize, se res ni nihče zanimal za te tematike. Vedno je tako, da mora priti do problema, takrat začne ljudi zanimati. Tudi novinarji morda približno tako gledamo.

15. Kdo po vašem spremlja prispevke o EU, kdo je ciljna publika, ki jo s poročanjem o politiki EU naslavlja vi oz. vaš medij?

Po naših raziskavah te novice bere zelo velik delež visoko izobraženih ljudi, gospodarstveniki.

16. V analizi novinarskih prispevkov (Delo, Dnevnik, Večer, TV Dnevnik, rtslo.si, 24ur.com, Slovenske novice, Žurnal24) sem identificirane naslednje osnovne teme ali politike: zunanja politika EU, evropska integracija, monetarne zadeve, gospodarstvo, institucionalne zadeve, zdravje, okolje, korupcija, madžarsko predsedovanje, človekove pravice, promet, kmetijstvo, šolstvo in teme, ki smo jih označili pod ostalo. Ugotovljeno je bilo, da se najpogosteje obravnava zunanjo politiko EU (62 primerov), evropsko integracijo (47 primerov) in monetarne zadeve (43 primerov). Sledi gospodarstvo (15 primerov), institucionalne zadeve (12 primerov), zdravje in okolje (11 primerov), korupcija (10 primerov), madžarsko predsedovanje (7 primerov), človekove pravice in promet (5 primerov), kmetijstvo (4 primeri), šolstvo (3 primeri). Ostale teme so bile obravnavane v 22 prispevkih. Obdobje analize je od 1. 1. 2011 do 30. 6. 2011, v vzorec pa so zajeti prispevki na naključni tedenski ravni (torej 6 tednov). **Kako v kontekstu teh podatkov komentirate pomen poročanja o politiki EU?**

Do teh informacij je najlažje priti in teh informacij je največ in največ dogajanja je na teh področjih. Pa tudi, kot sem že omenil, ni dovolj kadra in specialistov.

17. S katerimi težavami se soočate pri poročanju o politiki EU?

Finance in kadri. Premalo ljudi se ukvarja s tem. Tudi organizacijsko še nismo prišli do tega ... nekateri specialisti, ki se ukvarjajo z določenimi tematikami v Sloveniji, se že začenjajo ukvarjati tudi s tem, kaj se dogaja v Evropi. Za večjo evropsko perspektivo pri poročanju, ki bo pomenila nekakšen podaljšek notranje politike, je potreben čas.

Priloga E: Intervju z dopisnico RTV SLO Eriko Štular

1. Kaj po vašem pomenijo tematike, povezane z evropsko politiko, z drugimi besedami, kako kot novinarka dojemate politiko EU?

Politika EU je na vrsti področij krovna politika, ki v veliki meri determinira tudi politiko na nacionalni ravni. To v največji meri velja za področja, kjer imamo skupne evropske politike (skupna kmetijska politika. Politika EU ima vse značilnosti politike, v dobrem in slabem, je pa zaradi specifik, povezanih s kombiniranjem medvladnega in skupnostnega pristopa ter večje pestrosti akterjev in interesov bolj kompleksna

2. Kaj pomeni vloga novinarstva pri poročanju o politiki EU?

Tudi pri poročanju o politiki EU ima novinarstvo enake funkcije kot novinarstvo nasploh, v mojem primeru je determinirano tudi z vlogo javnega medija, njegove zavezanosti visoki kakovosti in odgovornosti do različnih javnosti

3. Evropske teme niso na naslovnih časopisov in so, paradoksalno z raziskavami, ki kažejo, da si državljani želijo več informacij o EU, po mnenju uredništev nezanimive za bralce (AIM Research Consortium 2006). Kako to komentirate?

V veliki meri je problem v definiciji 'evropske teme'. Kdaj neko odločitev, sprejeto na evropski ravni, dojamemo kot 'evropsko temo'? V zadnjem obdobju je kriza v evrskem območju redno na prvih straneh časopisov, prvih minutah elektronskih medijev in vstopnih straneh spletnih medijev. Evropske teme so pravila glede varnosti igrače za vašega sina, višina bančne vloge, ki je tudi v primeru propada banke ne boste izgubili, cena, ki jo boste (zaradi višine carine) plačali za korejski avto. To so teme, ki so zanimive za ljudi, ker zadevajo njihovo vsakdanje življenje, in so evropske teme. Verjamem pa, da je vrsta evropskih tem zelo zahtevnih (zaostrena pravila za bonitetne hiše) ali odmaknjenih od vsakdanjega življenja večine ljudi (institucionalne spremembe ustroja EU v procesu poglobljanja ekonomske in monetarne unije, kriteriji kandidiranja za raziskovalne projekte v okviru programa Obzorje 2020) in zato zanimiva le za specifičen krog uporabnikov medijev.

4. Kdo po vašem spremlja prispevke o EU, kdo je ciljna publika, ki jo s poročanjem o politiki EU naslavljate vi oz. vaš medij?

V dnevno-informativnih oddajah Radia in Televizije naslavljamo širok krog poslušalcev in gledalcev. V zahtevnejših informativnih oddajah (Studio ob sedemnajstih, Globus) naslavljamo nekoliko bolj izbrano in zahtevnejšo publiko, z bolj izraženim zanimanjem za vsakokrat obravnavane teme. V različnih pogovornih, magazinskih in drugih oddajah naslavljamo specifične publike, odvisno od obravnavane tematike, politike, problema, (npr. študente ob vprašanju financiranja programa študentske izmenjave Erasmus, otroke s pogovorom o natečaju EU za najboljšo idejo o energetske varčnosti, ljubitelje kulture ob filmski nagradi EU LUX....)

5. V analizi novinarskih prispevkov (Delo, Dnevnik, Večer, TV Dnevnik, rtslo.si, 24ur.com, Slovenske novice, Žurnal24) sem identificirane naslednje osnovne teme ali politike: zunanja politika EU, evropska integracija, monetarne zadeve, gospodarstvo, institucionalne zadeve, zdravje, okolje, korupcija, madžarsko predsedovanje, človekove pravice, promet, kmetijstvo, šolstvo in teme, ki smo jih označili pod ostalo. Ugotovljeno je bilo, da se najpogosteje obravnava zunanjo politiko EU (62 primerov), evropsko integracijo (47 primerov) in

monetarne zadeve (43 primerov). Sledi gospodarstvo (15 primerov), institucionalne zadeve (12 primerov), zdravje in okolje (11 primerov), korupcija (10 primerov), madžarsko predsedovanje (7 primerov), človekove pravice in promet (5 primerov), kmetijstvo (4 primeri), šolstvo (3 primeri). Ostale teme so bile obravnavane v 22 prispevkih. Obdobje analize je od 1. 1. 2011 do 30. 6. 2011, v vzorec pa so zajeti prispevki na naključni tedenski ravni (torej 6 tednov). **Kako v kontekstu teh podatkov komentirate pomen poročanja o politiki EU?**

Podatki po mojem mnenju kažejo, da poročanje v prvi vrsti sledi aktualnemu dogajanju v EU in v svetu (zunanja politika EU je bila v ospredju zaradi Arabske pomladi, korupcija zaradi korupcijske afere v Evropskem parlamentu, zaradi katere je odstopil slovenski poslanec Thaler, reševalo se je krizo, tudi z institucionalnimi spremembami v evrskem območju ...), deloma odraža dejstvo, da so nekatere politike še povsem v pristojnosti držav članic in zato niso deležne velike pozornosti (sociala, šolstvo...), deloma pa področjem ali območjem, za katera ima slovenska medijska publika iz različnih razlogov večji interes (npr. Zahodni Balkan...).

6. Kako je pri vas zastavljena uredniška politika pokrivanja evropskih tematik?

Zaradi obsega medija uredniška politika poteka večplastno, narava medijev diktira različne pristope pri kreiranju uredniške politike na radiu (kjer imata Prvi program in Val 202 različne pristope) in spet drugačne na TV (na radiu so objavljeni analitski prispevki, ki so povsem netelevizijski, na TV zgodbe, v katerih slika tako rekoč govori sama zase, za obravnavo v radijskem prispevku pa niso primerne). Kar zadeva pokrivanje evropske tematike z vidika dopisništva v Bruslju, ta temelji na okvirnem mesečnem načrtu dela, podrobnejšem naboru tem za dnevno-informativno poročanje, s končno selekcijo na dnevni ravni. Vključevanje dopisniških prispevkov ali pogovorov z dopisniki v druge oddaje je odvisno od usmeritev in politik, povezanih s konkretnimi oddajami. Poleg tega RTV EU tematiko pokriva na zelo različne načine tudi v številnih drugih oddajah in programih, nekatere so redno neposredno povezane prav s tematikami EU; druge se le-teh lotevajo občasno... V celovit pregled uredniške politike oz njenih posameznih delov sama nimam vpogleda.

7. Na podlagi česa se odločite, da boste pokrivali določen dogodek, tematiko, z drugimi besedami, kdaj postane novica EU zanimiva za poročanje?

Kriteriji so enaki kot pri presoji drugih vsebin: relevantnost teme, posledice za poslušalce in gledalce, zanimivost, primernost za radijsko oz. televizijsko obravnavo, etc. Zaradi časovne omejenosti pogosto na objavo določene tematike vpliva tudi prioritetenost, oziroma (na primer: na dan nasilni protestov proti županu v enem od slovenskih mest je bila ta tematika prioriteten, terjala je daljšo obdelavo iz različnih zornih kotov, zato v omejen časovni okvir ni bilo mogoče uvrstiti 'EU-teme', ki smo jo sicer nameravali vključiti)

8. Kdo je iniciator vsebin (vi, urednik, politik, sporočila za javnost itd.)?

Odvisno od narave oddaje. Za dnevno-informativni program vsebine v prvi vrsti diktirajo dogodki sami, selekcija je praviloma skupna odločitev novinarja in urednika. Pobudo lahko sproži uredništvo v Ljubljani, na primer kadar gre za dopolnjevanje kake kompleksnejše zgodbe (npr. poročilo iz Slovenije o problemih pri graditvi obvoznice mimo nekega mesta dopolnimo s prispevkom o programu EU Natura 2000, ki omejuje graditev objektov na omenjenem območju, pojasnimo pravila v zvezi s tem, stališče Evropske komisije, ki v primeru kršitev pravil lahko državo toži na Sodišču EU...)

Pri drugih, daljših, specializiranih,... oddajah so iniciatorji praviloma njihovi redaktorji oz uredniki.

9. Opišite, kako zbirate informacije o politiki EU? (tiskovne konference, intervjuji, srečanja itd.).

Intervjuji z ministri, poslanci, EU-funkcionarji, spremljanje novinarskih konferenc, obiskovanje neuradnih brifingov, pregledovanje uradnega gradiva EU-institucij in gradiva za medije, komuniciranje s predstavniki držav članic, stiki s predstavniki nevladnih organizacij, socialnih partnerjev, redno spremljanje objav relevantnih političnih in ekonomskih inštitutov, neuradni stiki z relevantnimi viri, spremljanje drugih ključnih evropskih medijev ...

10. Na katere vire se sklicujete, kdo so vaši viri informacij, kakšen dostop imate do njih?

Najpogosteje se sklicujemo na uradne vire, bodisi EU institucij, bodisi držav članic, ali stališča drugih sogovornikov. Redno se sklicujemo tudi na zanesljive in preverjene neuradne vire, viri so lahko vsi akterji, naštet v odgovoru na 4. vprašanje.

11. Kakšen dostop do informacij imate v primerjavi z dopisniki starih držav članic?

Bolj kot distinkcija med novimi in starimi državami članicami je izstopajoča razlika med nekaterimi največjimi evropskimi medijskimi hišami (izstopata FT in Reuters) ter vsemi preostalimi mediji oziroma novinarji. Dopisniki teh medijev imajo bistveno lažji dostop do funkcionarjev in uradnikov EU institucij, zanje organizirajo posebne neuradne brifinge, ključne predloge dobijo pred uradno objavo in tudi v primeru embarga prej kot drugi mediji.

12. Kako oblikujete sporočilo?

V skladu z obrtniškim pravili radijskega oziroma televizijskega medija, s prizadevanjem kar najbolj enostavno predstaviti ključno sporočilo in ga pojasniti, z vključevanjem tonskih oziroma slikovnih elementov.

13. Koliko preiskovalnega novinarstva je vključenega v vaše informiranje o evropskih tematikah in zakaj je temu tako? Ugotovljeno je bilo namreč, da se novinarsko poročanje osredotoča predvsem na ključne dogodke (volitve, širitev, zasedanja, srečanja odločevalcev).

Zaradi izjemnega obsega dela je preiskovalnemu novinarstvu namenjenega zelo malo časa.

14. Različne raziskave so potrdile, da je poročanje o politiki EU nekritično. Zakaj je novinarsko poročanje o evropskih tematikah nekritično?

Ne strinjam se z oceno, da je poročanje RTV Slovenija o evropskih tematikah nekritično. Razumem pa želje, da bi bilo v programih več komentarjev in analitičnih prispevkov, v katerih novinar jasno zavzame stališče do obravnavane teme. A v skladu z novinarsko etiko je treba v prispevkih ločiti poročanje od komentiranja.

15. Zaradi konteksta demokratičnega deficita me zanima, zakaj se pri poročanju toliko sledi dogodkom (največ se poroča o srečanjih visokih političnih predstavnikov), evropska politika tako še vedno ostaja oddaljena od ljudi. Sledi se sprejemanju političnih odločitev, ki delujejo po principu od zgoraj navzdol ... tako se tudi vedno

sklicuje na uradne vire informacij in nikoli na neuradne, informacije vedno pridejo z vrha, nikoli iz življenjskih situacij ...

Po mojem mnenju je tak vtis (vsaj kar zadeva RTVS) posledica dejstva, da ste analizirali samo t.im hard news oddaje, ki so v prvi vrsti namenjene prvi informaciji in komentarju o določeni zadevi ... podrobnejše komentarje, analize, ocene itd pa dodamo v drugih oddajah ... na Radiu npr v Studiu ob 17-ih, v Vročem mikrofону ali Poslovnih krivuljah na Valu 202, na TV je priložnost za to že v Odmevih, v Omizju, Studiu City, pa tudi v mnogih drugih specializiranih oddajah. Če me vprašujete po tem, zakaj v poročanje o EU zadevah ne vključimo v večji meri tudi 'navadnega človeka', je odgovor naslednji: ko predstavljamo nove odločitve (ki bodo vplivale na navadnega človeka) še ne moremo pokazati, kako bodo te vplivale nanj, ker še ne veljajo in teh posledic še ni, se pa v največji možni meri trudimo vključevati ankete in odpirati telefone za poslušalce ... a tudi to ne vedno le v dnevno-informativnih oddajah. Pogosto, ko 'informacije pridejo iz življenjskih situacij' pa jih analize/raziskave ne zaznajo več kot EU-teme – ko na primer v žuljih na valu 202 razpravljamo o problemu oljnih lovilkov v mehaničnih delavnicah, analize tega običajno ne zaznajo kot EU-temo, čeprav gre za standard, določen z EU predpisom. Ampak ker je večina okoljske zakonodaje oblikovana na eu ravni, tega vsakokrat sproti sploh ne izpostavljam EU namreč ni nekaj, kar je zunaj nas, ampak smo mi (Slovenija) EU in mi (so)ustvarjamo tudi vse odločitve, ki potem vplivajo na nas.

16. Kakšno vlogo ima novinarstvo pri poročanju o evropski politiki (informiranje, komentiranje, izobraževanje)? Večina meni, da informativno vlogo ...

Če me sprašujete po tem, katera od funkcij novinarstva/medija je pri obravnavi EU tematik na RTVS najbolj izpostavljena, bi rekla, da RTVS z res široko paleto programov, oddaj in vsebin pokriva vse funkcije, vključno z watchdog funkcijo. Res pa je, da je v dnevno-informativnih oddajah izpostavljeno informiranje, komentiranje in nadzorna funkcija, medtem ko so izobraževalni funkciji namenjene druge oddaje in drugi deli programa, kar zadeva EU tematik pa je morda funkcija zabavanja manj izpostavljena, četudi ni povsem zanemarjena oziroma se prepleta z drugimi funkcijami.

Priloga F: Intervju z urednikom zunanjepolitične redakcije časnika Dnevnik Zoranom Senkovičem

1. Kako je pri vas zastavljena uredniška politika pokrivanja evropskih tematik (kdo je odgovoren ...)?

Slabo, ker smo kadrovsko nepripravljeni na pokrivanje tega področja, ki je zelo obsežno, z velikim vplivom na našo politiko in ekonomijo. Zaradi krčenja sredstev si ne moremo si privoščiti dopisnika, poročevalca iz Bruslja, ki smo ga sicer imeli do lani, a kolegica ni bila v rednem delovnem razmerju. Obsojeni smo na to, da vse, kar se dogaja v zvezi z Evropsko unijo v središču evropskih institucij, pokrivamo iz Slovenije. Takšno poročanje je relativno neakovostno. Če nisi v središču informacij ne moreš dogajanja spremljati z vseh zornih kotov. V Bruslju se le srečujejo različne politične strukture. Naše delo je odvisno od spremljanje uradnih in agencijskih sporočil ter tujih medijskih virov. Kar se tiče uredniške politike imamo mešane pristojnosti. Sedaj je bolj pristojno gospodarsko uredništvo, pred gospodarsko krizo pa je bilo pokrivanje tovrstnih tematik bolj v domeni zunanjepolitične redakcije. Novinarji so določeni, ko gre za ekonomska vprašanja so pristojni trije novinarji iz gospodarske redakcije, ko pa gre za širše politične implikacije, odnosi med državami, multipularne implikacije, v tem primeru imamo usposobljena vsaj dva novinarja zunanjepolitične redakcije. Problematika je multidisciplinarna, zato se je treba kadrovsko prilagajati od vsebine do vsebine.

2. Kakšen status imajo novice o EU politiki pri vas?

Do začetka ekonomske krize so imele te novice drugorazredni status. Nimam konkretnih števil, a okvirno rečeno je 80 odstotkov obvezujočih sklepov za članice EU šlo mimo nas. Nekateri od njih so bili zabeleženi, ko so prišli v našo parlamentarno proceduro, ko jih je bilo treba uveljavljati v domači parlamentarni zakonodaji. Treba je priznati, da gre za, v narekovajih rečeno, dolgočasno temo. Mediji, ki se borijo za svoj kos pogače na trgu, reagirajo ekonomistično, izgubljajo informativno in razlagalno funkcijo, kajti Libija se bolje prodaja kot EU. V zadnjih dveh letih pa je, kot sem že omenil, zaradi izbruha ekonomske in gospodarske krize Bruselj bolj navzoč, ampak spet izrazito kot ekonomska tema. Poročanje je v glavnem namenjeno srečanjem finančnih ministrov EU na političnem vrhu z namenom reševanja evrske krize in gospodarske krize. Izbor tem je relativno ozek: Grčija, Španija, fiskalna pravila.

4. Na podlagi česa se odločite, da boste pokrivali določen dogodek, tematiko, z drugimi besedami, kdaj postane novica EU zanimiva za poročanje?

Imamo dva kriterija: koliko določen problem implicira posledice na Slovenijo in koliko je splošno evropsko močna, problematična, odvisno je tudi od države, npr. Španija je veliko bolj intrigantna kot Litva. Ciper ima trenutno podobne težave kot Grčija, a ne bo tako zastopan. Posledice grške krize so veliko bolj daljnosežne, več institucij je prizadetih.

5. Kdo je iniciator vsebin (novinar, urednik, politik)?

Ko gre za EU, ki je za bralca relativno zahtevna in dolgočasna stvar, smo pobudniki največkrat uredniki in ne novinarji. Novinarji se neradi lotevajo tovrstnih tematik, ker gre za zelo kompleksne zadeve, ki terjajo veliko znanja in pregleda gradiva.

6. Opišite, kako se zbirajo informacije o politiki EU? (tiskovne konference, intervjuji, srečanja itd.).

Ker nimamo nikogar v Bruslju, so osnovni vir informacij poročila Evropske komisije in Evropskega parlamenta, kar se direktno dobi od evropskih institucij nasploh, po njihovih analizah in s kontaktiranjem ljudi, slovenskih evroposlancev, ekonomistov in analitikov. Kot relativno majhen časopis težko pridemo do velikih imen na evropskem parketu.

7. Odgovorili ste že, na katere vire se sklicujete. Kaj pa neuradni viri informacij, npr. državljani, ljudje z ulice?

Kolikor imam vpogled, se na njih mediji nasploh ne sklicujemo. To je prezahtevna tematika za ljudi.

8. Kako mora biti oblikovano končno sporočilo/prispevek?

Kot urednik moram imeti pregled nad novinarskim prispevkom. Odvisno je od tega, koliko se spoznam na problematiko. Če bo novinar pisal o Egiptu, mu bom veliko lahko povedal, če pa o EU, pa ne toliko. Novinarji se sicer že prej na drugih področjih izkažejo, da znajo uravnoteženo poročati, podajati dejstva in podatke, tako da jim gre zaupati. Iz osebne izkušnje povem, da ko je EU na sporedu in ko je za prispevek odgovorna zunanja redakcija, več ali manj zaupam novinarju.

9. Koliko preiskovalnega novinarstva je vključenega v vaše informiranje o evropskih tematikah in zakaj je temu tako? Ugotovljeno je bilo namreč, da se novinarsko poročanje osredotoča predvsem na ključne dogodke (volitve, širitev, zasedanja, srečanja odločevalcev).

Raziskovalno novinarstvo je odvisno od tega ali je novinar takega kova, da mu to leži. Pomemben je tudi faktor časa in denarja. Preiskovalno novinarstvo zahteva svoj čas, mediji pa so pod časovnimi pritiski. Potreben je tudi denar, saj je treba novinarja, da dobi informacije marsikam poslati. Če navedem konkreten primer, ne gre ravno za EU, pa vendar, dobili smo povabilo s Kitajske s plačanim bivanjem in potovanjem po Kitajski, novinarka je opravila odlično delo, pot na Kitajsko pa si je morala plačati sama. Na koncu so seveda vsi hvalili njeno kakovost in odmevnost prispevkov. Kako naj novinarji opravljajo raziskovalno novinarstvo v takšnih razmerah? Težko.

10. Različne raziskave so potrdile, da je poročanje o politiki EU nekritično. Zakaj menite, da je novinarsko poročanje o evropskih tematikah nekritično?

Zato, ker je zelo zahtevno in se je lažje iti apologijo kot kritičnost, za katerega je potrebno ogromno znanja in poznavanja problematike. Na ravni EU se sprejema zakone z nešteto različnih področij. Ne more biti nekdo strokovnjak za vodo, promet, zdravje in še kaj. Za kakovostno poročanje bi potrebovali kar nekaj zelo dobro podkovanih novinarjev, da bi bili lahko dovolj kritični in da ne bi sprejemali vsega, kar ponujajo. Kar je izglasovano z večino, še ne pomeni, da je dobro za večino državljanov. Pa tudi ne poznamo dovolj dobro vseh evropskih institucij, kako delujejo med seboj. Morali bi imeti ekipe ljudi, čeprav spet opozarjam, to ni prodajna tema.

11. Evropske teme niso na naslovnicaх časopisov in so, paradoksalno z raziskavami, ki kažejo, da si državljani želijo več informacij o EU, po mnenju uredništev nezanimive za bralce (AIM Research Consortium 2006). Kako to komentirate?

Želja bralcev je lahko, a imamo preporst način štetja, vidimo, koliko se klika, drugo pa je vprašanje, kako in koliko poročati o tako suhoparni zadevi na zanimiv način. Zopet se vračamo na prvotno težavo – če hočeš enostavno in zanimivo pisati o zahtevni ali navidezno dolgočasni temi, moraš imeti ogromno znanja. Tiskani mediji naj bi delali ozadja, pojasnevali in podobno, kar pa je veliko bolj zahtevno kot poročanje elektronskih medijev, ki lahko več in bolj osnovno poročajo. Mislim pa, da je prej omenjena želja bralcev zgolj navidezna.

12. Kdo po vašem spremlja prispevke o EU, kdo je ciljna publika, ki jo s poročanjem o politiki EU naslavljate vi oz. vaš medij?

Višji izobražen sloj, ki ne želi informacij, temveč analizo, ozadja, to so predvsem moški, ki večinoma ne berejo tiska, temveč spletno verzijo.

13. V analizi novinarskih prispevkov (Delo, Dnevnik, Večer, TV Dnevnik, rtvslo.si, 24ur.com, Slovenske novice, Žurnal24) sem identificirane naslednje osnovne teme ali politike: zunanja politika EU, evropska integracija, monetarne zadeve, gospodarstvo, institucionalne zadeve, zdravje, okolje, korupcija, madžarsko predsedovanje, človekove pravice, promet, kmetijstvo, šolstvo in teme, ki smo jih označili pod ostalo. Ugotovljeno je bilo, da se najpogosteje obravnava zunanjo politiko EU (62 primerov), evropsko integracijo (47 primerov) in monetarne zadeve (43 primerov). Sledi gospodarstvo (15 primerov), institucionalne zadeve (12 primerov), zdravje in okolje (11 primerov), korupcija (10 primerov), madžarsko predsedovanje (7 primerov), človekove pravice in promet (5 primerov), kmetijstvo (4 primeri), šolstvo (3 primeri). Ostale teme so bile obravnavane v 22 prispevkih. Obdobje analize je od 1. 1. 2011 do 30. 6. 2011, v vzorec pa so zajeti prispevki na naključni tedenski ravni (torej 6 tednov). **Kako v kontekstu teh podatkov komentirate pomen poročanja o politiki EU?**

Lažje je poročati o vrhunskih srečanjih, kot delati ozadja, globinske analize. Dogodek moraš zabeležiti, ne glede na to, da imajo sama taka srečanja manjše implikacije na ljudi. Lotiti se problematike z ozadjem in analizo pa terja veliko več znanja, energije in poznavanja.

14. So potemtakem mediji trobila evropskih institucij?

To ne drži. Odvisno je od medija do medija. Močan medij, z dobro ekipo, ki dela samo na tem, absolutno ni samo trobilo. Delajo se analize, komentarji, pogovori z ustreznimi in različnimi sogovorniki. Manjši mediji tudi niso trobilo, temveč se držijo samo informativnega elementa.

15. S katerimi težavami se soočate pri poročanju o politiki EU?

Finance, kakovosten kader, kar je tudi povezano s financami.

Priloga G: Odgovori Jožice Dornič, urednice Dolenjskega lista

Kot mi je znano, se evropskih tematik lotevate posredno, ko se dotikajo ljudi in dejavnosti v vašem okolju. Mi lahko prosim natančneje razložite, katere so ponavadi take teme oz. katerega področja se dotikajo, z drugimi besedami, kdaj postane evropska tematika zanimiva za regionalni časopis? (npr. evropska integracije, kmetijstvo, monetarne zadeve, zdravje, energetike).

Dolenjski list je osrednji regionalni časopis za Dolenjsko, Belo krajino, Posavje in kočevsko-ribniško območje, kot tak pokriva predvsem lokalne teme in problematiko, tudi nacionalnih tem se lotevamo zgolj v povezavi z lokalnim okoljem oz. predstavimo npr. novosti zakonov, ki se dotikajo več ali manj vseh državljanov (npr. pokojninsko reformo ipd). Ker smo majhen časopis, nimamo novinarja, ki bi pokrival npr. državni zbor in druge pomembne državne institucije, zato je toliko bolj razumljivo, da posebej ne pokrivamo tudi evropskih politik. Držimo se pravila, da smo najboljši lokalni oz. regionalni časopis in od vseh medijev najbolj temeljito pokrivamo prej omenjeno lokalno območje.

Kot sem že zapisala, se posredno dotikamo tudi evropskih politik in to predvsem s področja kmetijstva, pa tudi energetike in zdravja, precej pogosto poročamo tudi o občinskih projektih, ki nastajajo ob pomoči iz Evrope. Lani junija smo celo gostili evropskega poslanca Lojzeta Peterleta in njegovo kolegico avstrijsko poslanko, ki vodi odbor za kmetijstvo v evropskem parlamentu, in naredili malo okroglo mizo na temo nove evropske kmetijske politike in o posebnostih slovenskega - dolenjskega kmetijstva. Na pogovor smo povabili predstavnike kmetijske stroke, šole, zadruga, kmete. O evropski integraciji, monetarnih zadevah ipd. ne pišemo, saj to pokrivajo večji, nacionalni mediji. Za regionalni medij, kot je Dolenjski list, so evropske teme zanimive, kadar se konkretno dotikajo področja, ki zadeva tudi naše ljudi, še posebej tu izstopa kmetijstvo. Sicer pa evropskim temam ne posvečamo posebne pozornosti, ker smo lokalni časopis.

Zakaj evropski politiki namenite tako malo pozornosti? Bi jo namenili več, če bi imeli primeren kader, morebiti finance, za prenašanje pomenov evropske politike v ljudski jezik?

Zanimivo je, da je ob vstopu Slovenije v EU pa tudi kasneje iz EU prišlo kar nekaj denarja za promocijo in predvsem predstavitev, ki bi morala priti do vseh ljudi, tudi do kmetov in ostalih prebivalcev z našega konca, takrat se na nas ni nihče spomnil oz. tudi ob naših opozorilih, da bi morali v seznanjanje ljudi vključiti tudi slovenske regionalne časopise, se politika ni spremenila. Ta denar so pobrali največji slovenski mediji in verjetno tudi poskrbeli, da ni prišel do lokalnih medijev. Sedaj, ko bi bilo treba to evropsko politiko prenesti v ljudski jezik, pa se mnogi spomnijo tudi na nas.

Glede na stanje v katerem so se znašli tiskani mediji, tudi slovenski regionalni časopisi vse težje shajajo. Če bo šlo tako naprej, ne bomo več mogli pokrivati tudi lokalnih tem, kaj šele evropskih. Vse gre v smer, da se tisk uniči, čeprav še vedno zberemo večino informacij in imamo zaposlenih največ novinarjev, ki vestno hodijo po terenu in prinašajo originalne novice. Vse se seli na splet, ki je čudovito orodje, a več kot to ni, še vedno bo treba pripraviti novice in brez novinarjev, ki bodo hodili po terenu in bili poznavalci svojega področja, tudi dobrih, predvsem pa verodostojnih novic ne bomo imeli. Dolenjski list ima od leta 2008 tudi spletno stran, gre za nov medij - dnevnik, ki dopolnjuje tiskani tednik, število obiskovalcev nam narašča, hkrati nam pada število naročnikov tiskanega tednika. Večina ljudi se ne zaveda,

da na spletu prebira zastonj novice, ker jih plača nekdo drug - v našem primeru so to naročniki tiskane izdaje, saj smo odvisno povsem od trga, od prodanih izvodov časopisa in oglasnega prostora. Veliko javnega denarja pa na lokalnem nivoju poberejo lokalni kvazi mediji, ki skoraj ne zaposlujejo novinarjev, so pa blizu politikom. Njihove vsebine niso profesionalno pripravljene, zelo veliko je oglasnih sporočil in "prijaznega" pisanja do nosilcev oblasti. Mnogi lokalni radii in lokalni spletni mediji zelo veliko uporabljajo tudi tednik Dolenjski list in njegovo spletno stran ter se pogosto požvižgajo na avtorske pravice. Narobe svet.

Priloga H: Odgovori Barbare Čepirlo, urednice Notranjsko-kraških novic

V analizi medijskih prispevkov, ki je bila izvedena v obdobju januarja do vključno junija 2011 na naključni tedenski ravni, v NKN nisem identificirala prispevkov, ki bi se dotikali politike Evropske unije. Mi lahko prosim natančneje razložite, kdaj postane evropska tematika zanimiva za regionalni časopis?

Notranjsko-kraške novice so regionalni časopis, ki osrednjo pozornost namenja regijskim temam. Seveda se kdaj pa kdaj novinarji dotaknemo tudi evropske politike oziroma problematike, ki jo obravnava EU, če je ta vsebinsko vezana tudi na regijo kot tako. Notranjsko-kraška regija, ki obsega 6 občin (Logatec, Cerknica, Bloke, Loška dolina, Pivka in Postojna), je tako razgibana in pogosto se izkaže, da je omejeno število strani vzrok za neobjavo določenih aktualnih zadev znotraj regije. So pa medijske direktive ali smernice, ki jih sprejema in za katerimi stremi EU, za naš časopis pomembne, kajti na podlagi teh se vsako leto prijavljamo na različne razpise. Največkrat z rubriko oz. vsebinskim sklopom Aktualno v regiji, znotraj katerega v rubriki Zeleni razgledi predstavljamo eko inovatorje v regiji in mejnih občinah (Ilirska Bistrica, Idrija, Vrhnika). Bralcem podajamo objektivno in kredibilno informacijo o dogajanju v okolju, v katerem živijo in se udeležujejo. Osrednji nacionalni mediji se namreč usmerjajo večinoma širše, v nacionalno in mednarodno informiranje, zato so v osrednjih dnevnikih lokalne informacije skope, v večji meri pa zajemajo le največje dogodke v regijskih središčih. Lokalne novice se v medijih z nacionalno pokritostjo pretežno pojavljajo s področja črne kronike oziroma popularne zabave in lahkih trač vsebin, resnejših oz. ključnih regionalnih tem, ki se dotikajo ljudi, pa kompleksno ne obravnavajo. V rubrikah se trudimo poleg večje informiranosti lokalnega prebivalstva doseči tudi večjo izobraženost ter kulturno in državljansko ozaveščenost bralcev in razširjati predvsem kulturne, politične, socialne, gospodarske, izobraževalne, ekološke ter druge potrebne in za ljudi v regiji zanimive vsebine. Novinarji se lotevamo tudi ključnih tem na državni ravni, ki tako ali drugače vplivajo na regijo, saj uravnoteženo prenesemo državno problematiko na lokalno področje in o njej intenzivno poročamo.

Si pa v prihodnje želimo, da bi več pozornosti namenili kmetijstvu, saj smo kot regija na tem področju razvitejši. Obveščeni smo, da mali kmetje v naši regiji vse bolj stavijo na eko kmetovanje oziroma sodobnejši način kmetovanja, ki je, tako pravijo, prihodnost. Tudi EU je enakega mnenja. Tako kot kmetijstvo spodbuja tudi energetiko, o kateri kot medij več pišemo v svetovalnih koticah, saj menimo, da so bralci na tem področju premalo obveščeni.

Zakaj v NKN evropski politiki ne namenite pozornosti? Bi pozornosti namenili več, če bi imeli primeren kader, morebiti finance, za prenašanje pomenov evropske politike v ljudski jezik?

Delno sem na to vprašanje odgovorila že pri prvem vprašanju. Skratka, najprej gre za omejen časopisni prostor. Ker smo brezplačni časopis in se financiramo pretežno s prodajo oglasnega prostora, nimamo dovolj sredstev, da bi si lahko privoščili stalnega novinarja, ki bi spremljal aktualno evropsko politiko in o tej seznanjal naše bralstvo. Sicer pa se kot osrednji medij raje

osredotočamo na regijske teme, ki so za institucije, lokalne organe in naše bralstvo pomembnejše. Ja, o tem ne poročamo veliko tudi zaradi dobrega kadra, ki nam ga primanjkuje. Za tovrstno poročanje medij potrebuje korektnega in dobro poučenega novinarja, naš časopis si takega zaradi financ ne more privoščiti.

Morda bi omenila še to, kar sem izpostavila tudi nedavno v svojem intervjuju: Poslanstvo vsakega medija je, da ljudi informira. Mi to počnemo zastonj, brez naročnine. Tudi zaradi tega se mi zdi, da smo družbeno odgovoren medij. Zavedam se, da tiskane medije prehitvajo spletni, vendar kljub temu se nam bo kmalu kolcalo po sveže natisnjenih novicah, čez par let pa tudi po vonju in barvi tiskanega časopisja.